

UDHËZIM
Nr. 8, datë 9.3.2018

**PËR PROCEDURAT E PËRGATITJES, PARAQITJES DHE RAPORTIMIT TË
PASQYRAVE FINANCIARE VJETORE NË NJËSITË E QEVERISJES
SË PËRGJITHSHME**

Në mbështetje të nenit 104, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; të nenit 3 dhe 61, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar; të nenit 6, të ligjit nr. 10296, datë 8.7.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, të ndryshuar; të nenit 10 dhe 11, të ligjit nr. 9228, datë 29.4.2004, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, ministri i Financave dhe Ekonomisë,

UDHËZON:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Ministri i Financave dhe Ekonomisë është përgjegjës për krijimin e sistemit të kontabilitetit të detyrueshëm për të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme, si dhe harton standardet e kontabilitetit publik dhe raportimit, në përputhje me standardet ndërkombëtare të pranuara, aktet nënligjore dhe metodologjinë në fushën e kontabilitetit publik, të cilat miratohen nga Bordi i Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik.

2. Qëllimi i këtij udhëzimi është krijimi i bazës rregullatore për përgatitjen, paraqitjen dhe raportimin e pasqyrave financiare vjetore nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme, bazuar në parimet përgjithësisht të pranuara të kontabilitetit të sektorit publik (kuadri rregullator i fushës).

3. Ky udhëzim mbështetet në normat dhe parimet e përgjithshme të kontabilitetit, në rregulla e procedura për mbajtjen kronologjike të kontabilitetit, duke u finalizuar me përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare të çdo niveli të qeverisjes së përgjithshme.

4. Udhëzimi përmban parime, rregulla, procedura standarde të unifikuara, për hartimin dhe për raportimin e pasqyrave financiare vjetore të njësive të qeverisjes së përgjithshme, të cilat shpallen për zbatim, për:

- Të gjitha njësitë e pushtetit qendror (ministri, prefektura, institucione të tjera qendrore, si dhe njësitë që varen prej tyre);
- Të gjitha njësitë e pushtetit vendor (bashki, këshilla qarku, si dhe njësitë që varen prej tyre);
- Fondet speciale;
- Njësitë e menaxhimit të zbatimit të projekteve që financohen me ndihma e kredi të huaja.

II. PARIMET DHE RREGULLAT E ORGANIZIMIT DHE TË MBAJTJES SË KONTABILITETIT PUBLIK NË NJËSITË E QEVERISJES SË PËRGJITHSHME

2.1 Parimet e kontabilitetit në sektorin publik

5. Kontabiliteti në sektorin publik mbështetet në këto parime bazë:

- Pasqyrat financiare sigurojnë transparencën përmes të dhënave të plota dhe paraqesin, me vërtetësi, të dhënat e nevojshme për vendimmarrje. Ato përgatiten bazuar në një kontabilitet ushtrimor dhe në vijueshmërinë e veprimtarisë së njësive të qeverisjes së përgjithshme, për një të ardhme të parashikueshme.

- Të dhënat që përmbajnë pasqyrat financiare duhet të jenë të kuptueshme për përdoruesit, të cilët kanë njohuri të mjaftueshme për veprimtaritë ekonomike të njësive të qeverisjes së përgjithshme dhe për kontabilitetin.

- Të dhënat për elementet dhe për shumat që ndikojnë në vendimmarrjet ekonomike të përdoruesve paraqiten veçmas në pasqyrat financiare. Paraqitjet e grupuara lejohen vetëm për elemente me natyrë të ngjashme, shumat e të cilave nuk janë materiale.

- Kompensimi ndërmjet një elementi të aktivitetit të bilancit dhe një elementi të detyrimeve, si dhe ndërmjet një të ardhure dhe një shpenzimi është i ndaluar, përveç rastit kur parashikohet ose autorizohet nga një standard kontabël.

- Të gjitha transaksionet dhe ngjarjet trajtohen në përputhje me metodat kontabël, të cilat sigurojnë plotësinë, paanësinë, kujdesin dhe paraqitjen me vërtetësi të pasqyrave financiare.

- Pasqyrat financiare duhet t'u japin mundësi përdoruesve që të bëjnë krahasime ndërmjet ushtrimeve të ndryshme kontabël ose njësive të qeverisjes së përgjithshme të ndryshme. Paraqitja dhe klasifikimi i elementeve bëhen me koherencë nga njëri ushtrim kontabël në tjetrin, përveç rastit kur ndryshimi kërkohet nga një standard i ri kontabël ose kur ndryshimi çon në një paraqitje më të përshtatshme të ngjarjeve ose transaksioneve në pasqyrat financiare të njësive të qeverisjes së përgjithshme.

2.2 Dokumentet kontabël që përdoren në sektorin publik

6. Njësitë e qeverisjes së përgjithshme mbajnë kontabilitetin e tyre mbështetur në dokumentet kontabël bazë dhe justifikues, të cilët dallohen në:

- Dokumente bazë justifikuese (faturë blerje/ shitjeje, fletëhyrje/dalje, mandatarkëtim/pagesë), të prodhuara manualisht ose nëpërmjet programeve informatike dhe shërbejnë për kryerjen e regjistrimeve fillestare të çdo ngjarjeje dhe veprimi ekonomik në librat e kontabilitetit.

- Urdhërshepenzimi/urdhërpagesa që përdoren në marrëdhëniet e njëjësive të qeverisjes së përgjithshme me degën përkatëse të thesarit, për paraqitjen e kërkesave për kryerjen e një shpenzimi apo ekzekutimin e një pagese, nëpërmjet Sistemit Informatik Financiar të Qeverisë (SIFQ).

- Libra kontabiliteti, ditarë kontabiliteti, si dhe pasqyra financiare, që janë mbartës ose përmbledhës të regjistrimeve të kryera në kontabilitet.

- Dokumente të tjera kontabiliteti, ku përfshihet çdo mbartës tjetër i informacionit kontabël dhe që nuk klasifikohet në asnjë nga grupet e mësipërme.

2.3 Organizimi dhe mbajtja e kontabilitetit në sektorin publik

7. Sipas ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, me termin “shpenzim” kuptojmë pakësimin e pasurisë neto, e cila përfundon me kryerjen e pagesave kapitale ose korrente, të pakthyeshme, me ose pa detyrim kthimi. Ndërsa me termin “e ardhur” kuptojmë rritjen e pasurisë neto, e cila përfundon me arkëtime kapitale ose korrente, me ose pa detyrim kthimi.

8. Metoda e njohjes së shpenzimeve dhe të ardhurave në sektorin publik ka të bëjë me:

- Njohjen e shpenzimeve të vitit buxhetor në çastin e ndodhjes së tyre, pavarësisht nga data e pagesës; si dhe

- Njohjen e të ardhurave në çastin e arkëtimit të tyre.

9. Plani i llogarive të kontabilitetit publik të njëjësive të qeverisjes së përgjithshme është hartuar në klasa, sipas një sistemi të analizuar deri në treshifror të llogarisë ekonomike të çdo klase.

10. Plani i llogarive të kontabilitetit në njësitë e qeverisjes së përgjithshme përmban 8 klasa, si më poshtë:

- Klasa 1 - Fonde të veta dhe huat;
- Klasa 2 - Aktivët afatgjatë;
- Klasa 3 - Llogaritë e gjendjeve të inventarit;
- Klasa 4 - Llogari të të tretëve;
- Klasa 5 - Llogaritë financiare;
- Klasa 6 - Llogari të shpenzimeve sipas natyrës ekonomike;
- Klasa 7 - Llogari të të ardhurave sipas natyrës ekonomike;
- Klasa 8 - Rezultatet e vitit dhe llogaritë jashtë bilancit.

11. Përmbledhja e llogarive në klasa është mbështetur në analizën funksionale të veprimeve që ato përshkruajnë. Analiza e detajuar e klasave të llogarive të kontabilitetit në sektorin publik është paraqitur në aneksin 1 bashkëlidhur këtij udhëzimi.

12. Regjistrimet e transaksioneve financiare në kontabilitet bëhen në nivel shtatëshifror, por raportohen në pasqyrat financiare në nivele treshifrore dhe katërshifrore, në përputhje me formatin e pasqyrave financiare, të përcaktuar në këtë udhëzim.

13. Ky plan llogarish përdoret edhe në rastet e përdorimit nga njësitë të programeve apo *software*-ve informatikë, sidomos në kushtet e Sistemit Informatik Financiar të Qeverisë, ku Drejtoria e Përgjithshme e Thesarit po operon në marrëdhënie me institucionet buxhetore për financimin e shpenzimeve (korrente dhe kapitale), realizimin e të ardhurave, si dhe për transaksione të tjera financiare, deri në prodhimin nga sistemi informatik të pasqyrave financiare vjetore në çdo nivel të qeverisjes së përgjithshme.

14. Nga pikëpamja e organizimit dhe e mbajtjes së kontabilitetit, llogaritë klasifikohen në dy grupe kryesore:

1. Llogaritë e operacioneve të funksionimit, të cilat ndahen në dy seksione:

- a) Seksioni i shfrytëzimit (klasat 6, 7 dhe 8);
- b) Seksioni i investimeve (klasat 1 dhe 2).

2. Llogaritë e pozicionit financiar (bilancit) (klasat 1 deri në 5, si dhe llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”).

15. Për të dyja grupet e përmendura në pikën 14, njësitë e qeverisjes së përgjithshme duhet të regjistrojnë në kontabilitet, fillimisht, fondet (korrente dhe kapitale) e akorduara nga buxheti dhe më pas duhet të regjistrojnë përdorimin apo mospërdorimin e tyre, si më poshtë vijon:

- a) Në fillim të vitit ushtrimor, për fondet buxhetore të akorduara nga buxheti (për shpenzime korrente

dhe kapitale) bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”; dhe
- Kreditohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

b) Në fund të vitit ushtrimor, sipas situacionit të rakorduar me sistemin e thesarit, për përdorimin e fondeve buxhetore korrente dhe kapitale, bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur” (për totalin e fondeve buxhetore të përdorura);
- Kreditohet llogaria 720, “Grant korrent i brendshëm” (për fondet buxhetore të përdorura për shpenzimet korrente të shfrytëzimit);
- Kreditohet llogaria 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” (për fondet buxhetore të përdorura për shpenzime kapitale);
- Kreditohet llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)” (për pjesën e fondeve të përdorura gjatë vitit ushtrimor, për llogari të shpenzimeve të realizuara vitin e mëparshëm, por të financuara me fondet buxhetore të vitit ushtrimor raportues).

c) Në fund të vitit ushtrimor, për fondet buxhetore (për shpenzime korrente dhe kapitale), të papërdorura gjatë vitit ushtrimor, bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet, për mbyllje, llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”; dhe
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”.

16. Për regjistrimin në kontabilitet të operacioneve të funksionimit, ndiqet procedura e mëposhtme:

a) Për shpenzimet e njohura të shfrytëzimit bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria përkatëse e shpenzimeve (klasa 6); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e detyrimeve (klasa 4).

b) Për shpenzimet e njohura të investimeve bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria përkatëse e investimeve (të grupit 23); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e detyrimeve (klasa 4).

c) Për të dyja rastet e mësipërme (“a” dhe “b”), në momentin e pagesës së detyrimeve, bëhet regjistrimi kontabël si vijon:

- Debitohet llogaria përkatëse e detyrimeve (klasa 4); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse financiare (klasa 5).

d) Në rastin e kapitalizimit të aktiveve afatgjata, të përfituara nëpërmjet shpenzimeve të investimeve (të regjistruar sipas pikës “b” më sipër), bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria përkatëse e grupit 20 ose 21 të aktiveve afatgjata; dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e investimeve (grupi 23).

e) Për të ardhurat e shfrytëzimit, në momentin e njohjes, bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria përkatëse financiare (klasa 5); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e të ardhurave (klasa 7).

17. Për regjistrimin në kontabilitet të operacioneve që prekin llogaritë e pozicionit financiar (bilancit) ndiqet procedura e mëposhtme:

a) Llogaria 101 e klasës 1 funksionon si më poshtë:

- Kreditohet për shtesat në fondet bazë që vijnë nga:
 - Grantet kapitale për aktivet afatgjata të blera dhe të kapitalizuara;
 - Grantet kapitale që vijnë nga dhurimet në natyrë të aktiveve afatgjata;
 - Rivlerësimet në shtesë të aktiveve afatgjata;
 - Anulimet e detyrimeve për t’u paguar; si dhe
 - Të tjera.
- Debitohet për pakësimet në fondet bazë që vijnë nga:
 - Shitja e aktiveve afatgjata, të vlerësuara me koston historike të blerjes së tyre;
 - Nxjerrjet jashtë përdorimit të aktiveve afatgjata;
 - Transferimet e dhurimet e aktiveve afatgjata;
 - Konsumi i aktiveve afatgjata;
 - Rivlerësimet në pakësim të aktiveve afatgjata; si dhe
 - Anulimet e të drejtave për t’u arkëtuar;
 - Të tjera.

18. Llogaritë përkatëse në klasën 2 funksionojnë si më poshtë vijon:

- a) Për realizimin dhe njohjen e investimeve bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e investimeve (grupi 23); dhe
 - Kreditohet llogaria përkatëse e detyrimeve (klasa 4).
- b) Për kapitalizimin e aktiveve afatgjata të përfunduara bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e grupit 20 ose 21 të aktiveve afatgjata; dhe
 - Kreditohet llogaria përkatëse e grupit 23 të llogarive të investimeve.
19. Llogaritë e inventarëve qarkullues në klasën 3 funksionojnë si më poshtë vijon:
 - a) Për hyrjet e inventarit në magazinë bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e klasës 3; dhe
 - Kreditohet llogaria 63, “Ndryshimi i gjendjeve të inventarit”.
 - b) Për daljet e inventarit nga magazina bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 3; dhe
 - Debitohet llogaria 63, “Ndryshimi i gjendjeve të inventarit”.
20. Llogaritë e detyrimeve për t’u paguar në klasën 4 funksionojnë si më poshtë vijon:
 - a) Për njohjen e detyrimeve bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 4; dhe
 - Debitohet llogaria përkatëse e shpenzimeve (klasa 6) dhe e investimeve (grupi 23).
 - b) Për pagimin e detyrimeve bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e klasës 4; dhe
 - Kreditohet llogaria financiare përkatëse (klasa 5).
21. Llogaritë e të drejtave për t’u arkëtuar në klasën 4 funksionojnë si më poshtë vijon:
 - a) Për njohjen e të drejtave për t’u arkëtuar bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e të drejtave; dhe
 - Kreditohet llogaria përkatëse e të ardhurave (klasa 7).
 - b) Për arkëtimin e të drejtave bëhet regjistrimi kontabël si më poshtë vijon:
 - Kreditohet llogaria përkatëse e të drejtave; dhe
 - Debitohet llogaria financiare përkatëse (klasa 5).
22. Llogaritë përkatëse financiare në klasën 5 funksionojnë si më poshtë vijon:
 - Debitohet llogaria financiare përkatëse;
 - Kreditohet llogaria përkatëse e të ardhurave (klasa 7), “Të ardhurat sipas natyrës ekonomike”;
 - Kreditohet llogaria përkatëse e granteve korrente të brendshme (llogaria 720) dhe llogaria e tepricës së granteve kapitale të brendshme (llogaria 105);
 - Kreditohet llogaria përkatëse e granteve korrente të huaja dhe llogaria e tepricës së granteve kapitale të huaja (respektivisht llogaritë 721 dhe 106).
 - Kreditohet llogaria përkatëse e huamarrjeve afatgjata (respektivisht llogaritë 16 dhe 17).
23. Për pakësimet, llogaritë përkatëse financiare në klasën 5 funksionojnë si më poshtë:
 - Kreditohen llogaritë përkatëse financiare të klasës 5 (512, 520 ose 531);
 - Debitohet llogaria përkatëse e detyrimeve (klasa 4); dhe
 - Debitohet llogaria përkatëse e huamarrjeve, për këstet e shlyerjes së kredive (llogaritë 16 dhe 17).
- b) Në llogaritë e pasqyrës së pozicionit financiar (llogaritë e bilancit) bën pjesë dhe llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”, e cila funksionon si më poshtë:
 - Debitohet për efektet që vijnë nga mbyllja e të gjitha llogarive operacionale të shpenzimeve në kredi (klasa 6), për mbyllje në fund të vitit ushtrimor; dhe
 - Kreditohet për efektet që vijnë nga mbyllja e të gjitha llogarive operacionale të të ardhurave në debi (klasa 7), për mbyllje në fund të vitit ushtrimor.

III. PROCEDURAT PËR PËRGATITJEN, PARAQITJEN DHE KONSOLIDIMIN E PASQYRAVE FINANCIARE NË NJËSITË E QEVERISJES SË PËRGJITHSHME

24. Pasqyrat financiare kanë për qëllim që të japin një pamje të strukturuar të pozicionit financiar dhe transaksioneve për çdo njësi të qeverisjes së përgjithshme, të sigurojnë informacion për pozicionin financiar, performancën financiare dhe flukset monetare. Qëllimi i përgjithshëm është që me informacionin që disponojnë, pasqyrat financiare, në radhë të parë të japin informacion të besueshëm për vendimmarrje për vetë njësinë apo institucionin raportues, nëpërmjet:

- Sigurimit të informacionit rreth burimeve financiare dhe alokimit të tyre;
- Informacionit për mënyrën e financimit të aktiviteteve të njësisë dhe realizimit të kërkesave

monetare;

- Lidhur me aftësinë e njësisë për të financuar aktivitetet dhe për të përmbushur detyrimet dhe angazhimet;

- Informacionit për vlerësimin e performancës së njësisë.

25. Pasqyrat financiare vjetore të njësisë të qeverisjes së përgjithshme përbëhen nga:

- Formati 1 - Pasqyra e pozicionit financiar;

- Formati 2 - Pasqyra e performancës financiare ose pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve;

- Formati 3 - Pasqyra e flukseve monetare;

- Formati 4 - Pasqyra e ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto;

- Formati 5 - Shënimet shpjeguese për hartimin dhe raportimin e pasqyrave financiare vjetore.

26. Pasqyrat financiare vjetore shoqërohen nga disa pasqyra statistikore, të cilat janë:

- Formati 6 - Pasqyra e investimeve dhe e burimeve të financimit të tyre;

- Formati 7 - Pasqyra mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata me koston historike dhe me vlerën neto;

- Formati 8 - Pasqyra e numrit të punonjësve dhe fondi i pagave.

27. Formatet e pasqyrave financiare dhe statistikore miratohen me këtë udhëzim dhe janë paraqitur në aneksin 2 bashkëlidhur.

3.1 Procedurat e përgatitjes së pasqyrave financiare vjetore në njësitë e qeverisjes së përgjithshme.

28. Çdo njësi e qeverisjes së përgjithshme (si njësi shpenzuese me kontabilitet më vete), para evidentimit të të dhënave në pasqyrat financiare, duhet që të regjistrojë në ditarët e kontabilitetit të gjitha transaksionet financiare të ndodhura gjatë periudhës ushtrimore.

29. Më pas, bëhen rakordimet përkatëse të aktiveve dhe të detyrimeve në të dhënat e sistemit të thesarit, duke u mbështetur në dokumentacionin kontabël të prodhuar dhe evidentuar çdo transaksion financiar apo ngjarje të ndodhur për periudhën raportuese.

30. Çdo njësi e qeverisjes së përgjithshme kryen verifikimin fizik të aktiveve dhe elementeve të tjera, konform kritereve të përcaktuara në aktet ligjore e nënligjore, si dhe saktëson vërtetësinë e llogarive të të drejtave e të detyrimeve ndaj të tretëve. Mbi këtë bazë, në kontabilitet, bëhen veprimet për sistemimin e diferencave të gjendjes fizike me gjendjen kontabël për llogari të vitit kontabël që mbyllet.

31. Aktivët afatgjata paraqiten në pasqyrat financiare vjetore me koston e tyre historike (vlerën fillestare), duke evidentuar veçmas amortizimin e tyre. Lidhur me këto aktive, njësitë e qeverisjes së përgjithshme duhet të analizojnë e të rakordojnë investimet e tyre eventuale që lidhen me pjesëmarrjet me kapitalin e vet (fondet e veta) në kapitalin e ndërmarrjeve të tjera (publike ose jopublike). Për këtë qëllim, çdo njësi e qeverisjes së përgjithshme duhet të saktësojë regjistrimet kontabël në momentin fillestar dhe në fund të vitit financiar, si më poshtë vijon:

a) Në momentin fillestar të pjesëmarrjes me kapitalin e vet (krahas veprimit për konstatimin dhe pagimin e kështit të pjesëmarrjes) të kryhet edhe regjistrimi kontabël, ku:

- Debitohet llogaria 26, “Pjesëmarrja me kapitalin e vet”; dhe

- Kreditohet llogaria 1011, “Shtesa të fondit bazë”.

b) Në fund të vitit financiar, për pjesën e fitimit apo të humbjes nga pjesëmarrja, kryhet regjistrimi kontabël, ku:

- Debitohet ose kreditohet llogaria 26, “Pjesëmarrja me kapitalin e vet”; dhe

- Kreditohet ose debitohet llogaria 710, “Të ardhura nga ndërmarrjet dhe pronësia”.

- Debitohet llogaria 686, “Shuma të parashikuara për aktivet financiare” (kur është rasti që ka humbje nga pjesëmarrjet).

32. Kërkesat për arkëtim mbi debitorët, si dhe detyrimet të paraqiten në pasqyrat financiare me vlerën e evidentuar në kohën e lindjes së të drejtës dhe detyrimit. Në zbatim të nenit 61 të ligjit të buxhetit, lidhur më njohjen e të ardhurave dhe shpenzimeve në njësitë e qeverisjes së përgjithshme, të drejtat dhe detyrimet, në fund të periudhës raportuese duhet të paraqiten në kontabilitet, si më poshtë:

- Të drejtat duhet të evidentohen në kohën e lindjes së tyre, ndërsa si të ardhura të njihen dhe evidentohen në pasqyrat financiare në çastin e arkëtimit të tyre në llogaritë financiare, duke mbajtur nën kontroll evidentimin e të ardhurave me baza rritëse (llogaria 7206, “Financim i pritshëm nga buxheti”), të cilat evidentojnë të drejta të njësisë të qeverisjes së përgjithshme në marrëdhënie me shtetin (llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)”).

- Detyrimet të evidentohen në pasqyrat financiare, duke mbajtur parasysh njohjen në çastin e ndodhjes si shpenzime, pavarësisht nga data e pagesës së tyre nga llogaritë financiare. Në këtë rast, duhet të mbahet nën kontroll evidentimi joreal i detyrimeve në marrëdhëniet e shtetit me njësitë e

qeverisjes së përgjithshme (llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”).

33. Aktivet afatgjata materiale paraqiten në pasqyrat financiare vjetore me koston e tyre historike, minus amortizimin e akumuluar. Në lidhje me rivlerësimin e aktiveve afatgjata materiale në njësitë e qeverisjes së përgjithshme, si bazë ligjore do të shërbejnë vendimet e Këshillit të Ministrave, ku mbi bazën e aktit të rivlerësimit, njësitë duhet të realizojnë në kontabilitet regjistrimet si më poshtë:

a) Për shtesat nga rivlerësimi:

- Do të debitohej llogaritë e klasës 2 të aktiveve afatgjata; dhe
- Do të kreditohet llogaria 109, “Rezerva nga rivlerësimi i aktiveve afatgjata”.

b) Për zhvlerësimet që pasojnë një shtesë nga rivlerësimi:

- Do të debitohej llogaria 109, “Rezerva nga rivlerësimi i aktiveve afatgjata”; dhe
- Do të kreditohet llogaritë e klasës 2 të aktiveve afatgjata.

c) Për zhvlerësimet që nuk kanë një shtesë të mëparshme nga rivlerësimi:

- Do të debitohej llogaria 1013; dhe
- Do të kreditohet llogaritë e klasës 2 të aktiveve afatgjata.

34. Provizionet për shpenzime janë ngjarje të ndodhura, të cilat sjellin një probabilitet që do të ketë një detyrim për t’u paguar nga ana e njësisë. Raste të tilla do të konsiderohen të gjitha vendimet gjyqësore, të cilat kanë kaluar shkallën e dytë të procesit të apelimit. Këto provizione duhet të njihen në kontabilitet dhe të pasqyrohen në pasqyrat financiare vjetore të njësisë nëse:

- Njësia ka një detyrim aktual (ligjor ose konstruktiv), si rezultat i një ngjarjeje të ndodhur;
- Është e mundur që një dalje e burimeve ekonomike të jetë e nevojshme për të përmbushur detyrimin; si dhe

- Mund të bëhet një parashikim i besueshëm mbi vlerën e detyrimit.

Nga pikëpamja e kontabilitetit, regjistrimet për provizionet të bëhen si më poshtë:

a) Në momentin e njohjes së provizionit kryhen këto regjistrime:

- Debitohet llogaria 683, “Shuma të parashikuara të shfrytëzimit”; dhe
- Kreditohet llogaria 150, “Shuma të parashikuara për rreziqe e shpenzime”.

b) Në momentin e përdorimit apo të pakësimit të provizionit kryhen këto regjistrime:

- Debitohet llogaria 150, “Shuma të parashikuara për rreziqe e shpenzime”; dhe
- Kreditohet llogaria 785, “Përdorim i shumave të parashikuara për shpenzime të viteve të ardhshme”.

35. Për veprimet në monedha të huaja, konvertimi në lekë bëhet me kursin e këmbimit të datës së fundit të vitit, të shpallur nga Banka e Shqipërisë. Diferencat e lindura nga vlerësimi për gjendjen e të drejtave dhe detyrimeve në monedha të huaja, duhet të kontabilizohen me kundërparti, sipas rastit, nëpërmjet llogarive 477 dhe 478, “Diferenca konvertimi aktive”. Efektet nga konvertimi i monedhave të huaja, për veprimet e kryera gjatë vitit për marrëdhëniet lidhur me të drejtat e detyrimit, duhet të kalojnë, sipas rastit, në llogarinë 656, “Shpenzime nga këmbimet valutore” apo llogarinë 766, “Të ardhura nga këmbimet valutore”.

36. Në lidhje me amortizimin e aktiveve afatgjata, deri në daljen e dispozitave ligjore të veçanta për sektorin publik, amortizimi vjetor i këtyre aktiveve duhet të llogaritet sipas normave të përcaktuara në legjislacionin fiskal përkatës, si më poshtë vijon:

- Për aktivet afatgjata, materiale si: ndërtesat, konstruksionet, linjat teknologjike e të prodhimit dhe makineritë e pajisjet me afat të gjatë shërbimi, duhet të zbatohet norma 5%, duke i llogaritur veçmas me vlerën e mbetur;

- Kompjuterët, pajisjet e ruajtjes së të dhënave, softet e sistemeve informacioni të amortizohen mbi bazë grupimi me normën 25%;

- Për të gjitha aktivet e tjera afatgjata materiale duhet të zbatohet norma vjetore e amortizimit 20% mbi bazë grupimi; dhe

- Për aktivet afatgjata jomateriale, amortizimi të llogaritet me metodën lineare me normë amortizimi 15%.

Baza e llogaritjes vjetore të amortizimit për aktivet afatgjata materiale (mbi të cilat aplikohet përqindja përkatëse e amortizimit vjetor mbi bazë grupimi) duhet të jetë e barabartë me:

- Vlerën kontabël neto të kategorive përkatëse të aktiveve, të regjistruar në çelje të periudhës ushtrimore;

- Shtesën e koston së blerjes dhe koston së përmirësimit dhe rinovimit të kategorive përkatëse të aktiveve gjatë periudhës ushtrimore; si dhe

- Zbritjen e vlerës kontabël neto të aktiveve të shitura, të dala jashtë përdorimit apo të humbura për kategorinë përkatëse të aktiveve gjatë periudhës ushtrimore.

37. Njësitë e qeverisjes së përgjithshme, para përgatitjes dhe raportimit të pasqyrave financiare vjetore të vitit ushtrimor, janë të detyruara të rakordojnë, vetëm për të dhënat mbi bazë *cash*, me degën e thesarit të juridiksionit që i mbulon. Sipas procedurave të sistemit të thesarit, ato rakordojnë të ardhurat dhe shpenzimet e periudhës ushtrimore, duke nënshkruar në dokumentin e aktrakordimit apo situacionin e të ardhurave e shpenzimeve për vitin që raportohet. Rakordimi me sistemin e thesarit është i detyrueshëm për të dyja palët.

38. Degët e thesarit, për llogari të periudhës ushtrimore raportuese, gjenerojnë nga sistemi informatik i thesarit (SIFQ), për njësitë e qeverisjes së përgjithshme të juridiksionit të tyre, dy pasqyra financiare:

- Pasqyrën e pozicionit financiar (bilanci); dhe
- Pasqyrën e performancës financiare (pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve).

39. Këto pasqyra u dërgohen njërive të qeverisjes së përgjithshme të juridiksionit përkatës të degëve të thesarit, me qëllim përgatitjen dhe rakordimin e pasqyrave financiare të njësisë me informacionin që gjendet në SIFQ. Në këtë mënyrë, njësitë e qeverisjes së përgjithshme, rakordojnë të dhënat e tyre në kontabilitet dhe pasqyrat financiare të vitit ushtrimor që kanë përgatitur me pasqyrat e mësipërme të gjeneruara nga SIFQ-ja.

40. Diferencat (shtesat ose pakësimet) që konstatohen midis informacionit të pasqyrave financiare të përgatitura nga njësia e qeverisjes së përgjithshme dhe informacionit të pasqyrave financiare të gjeneruara nga sistemi informatik (SIFQ), përditësohen në këtë sistem nga degët e thesarit të juridiksionit përkatës, mbi bazën e kërkesës dhe të dhënave që dega e thesarit merr nga njësia e qeverisjes së përgjithshme.

41. Procedurat për kontabilizimin e diferencave të mësipërme (shtesave apo pakësimeve) në sistemin informatik të thesarit, miratohen nga struktura përgjegjëse e thesarit në ministrinë përgjegjëse për financat.

42. Të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme duhet të evidentojnë veçmas në pasqyrat financiare vjetore dhe zërin e detyrimeve të prapambetura të tyre ndaj të tretëve, për shpenzime, shërbime apo investime të kryera e të pafinancuara, për shkak të mungesës së fondeve. Për të evidentuar këto detyrime, do të përdoren llogari specifike të kontabilitetit të llogarisë 486, “Shpenzime të periudhave të ardhshme”, në varësi të natyrës së tyre:

- Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrime të prapambetura për vendimet gjyqësore;
- Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrime të prapambetura për shërbime;
- Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrime të prapambetura për mirëmbajtje;
- Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrime të prapambetura për investime;
- Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrime të prapambetura të tjera.

Nga pikëpamja e kontabilitetit, regjistrimet për detyrimet e prapambetura të bëhen si më poshtë:

- Debitohet llogaria përkatëse 486, “Shpenzime të periudhave të ardhshme për detyrimet e prapambetura”; dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse 467, “Kreditorë të ndryshëm”.

Regjistrimi në SIFQ do të bëhet me ditarë manualë në Librin e Madh, nga degët e thesarit për BL *offline* me SIFQ dhe nga vetë BL *online* me SIFQ. Me çeljen e buxhetit, para se të regjistrohet fatura për shpenzim për detyrimin përkatës, do të bëhet stornimi i ditarit manual të sipërpërmendur.

3.2 Procedurat e mbylljes së llogarive vjetore të njësive të qeverisjes së përgjithshme

Mbyllja e llogarive vjetore nga ana e njësive të qeverisjes së përgjithshme është një proces i domosdoshëm, i cili duhet të bëhet përpara përgatitjes së pasqyrave financiare vjetore, duke ndjekur radhën kronologjike, si më poshtë vijon:

43. Fillimisht, njësitë e qeverisjes së përgjithshme (në varësi të mënyrës së mbajtjes së kontabilitetit) përgatisin dokumentin përmbledhës të transaksioneve dhe veprimeve që rezultojnë nga mbajtja e kontabilitetit në ditarët përkatës kronologjikë, gjatë periudhës ushtrimore vjetore.

44. Këto njësi, në fillim të vitit ushtrimor, duhet të saktësojnë pozicionin e çeljes së llogarive nga viti i mëparshëm dhe të realizojnë transaksionin e transferimit të tepricës së llogarisë 85, “Rezultat i veprimtarisë ushtrimore” në llogarinë 12, “Rezultat i mbartur”.

45. Pas verifikimit paraprak të pozicionit të llogarive, të cilat duhet të jenë të balancuara, hartuesi i pasqyrave financiare duhet të realizojë veprimet e mbylljes së llogarive, deri në pozicionin përfundimtar

të tyre, për periudhën ushtrimore që raportohet.

46. Konkretisht, hartuesit e pasqyrave financiare vjetore të njësive të qeverisjes së përgjithshme, për mbylljen e llogarive vjetore, duhet të kryejnë veprimet dhe regjistrimet e mëposhtme:

a) Stornohen fondet buxhetore (korrente apo kapitale) të përdorura në fund të periudhës, me përjashtim të rasteve kur me dispozita ligjore ato trashëgohen në vitin pasardhës, nëpërmjet artikullit kontabël, ku debitohet (me storno) llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” dhe kreditohet (me storno) llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

47. Mbi bazën e përcaktimit të destinacionit faktik të fondeve, në fund të vitit ushtrimor, realizohet kjo procedurë:

a) Për grantet e përdorura për shpenzimet e paguara të vitit ushtrimor (informacion që merret nga lëvizja kreditore e llogarisë 520 dhe vetëm për pagesat që kanë pasur destinacion fondet buxhetore apo grante të huaja (të cilat kanalizohen nëpërmjet llogarisë 476), bëhet regjistrimi me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”, për mbyllje (totali); dhe
- Kreditohet llogaria 720, “Grante korrente të brendshme”, për fondet e përdorura për funksionimin;
- Kreditohet llogaria 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme”, për fondet buxhetore të përdorura për investime”;
- Kreditohet llogaria 106, “Teprica e granteve kapitale të huaja” të përdorura për investime (nëse këto të fundit janë regjistruar në llogarinë 476).

b) Për grantet e dhëna për pjesëmarrje në investime për të tretë, bëhet regjistrimi me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”; dhe
- Kreditohen llogaritë respektive 145, “Grante të brendshme kapitale për pjesëmarrje në investime për të tretë” dhe 146, “Grante të huaja kapitale për pjesëmarrje në investime për të tretë”.

c) Kur grantet e përfituara për investime jepen në likuiditet dhe trashëgohen (bazuar në kuadrin ligjor në fuqi), ato regjistrohen direkt në momentin e arkëtimit (kalimit) me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”; dhe
- Kreditohen llogaritë përkatëse të granteve, si llogaria 105, 106, 145 apo 146.

d) Për grantet e brendshme e të huaja kapitale, që njësia përfiton në natyrë, bëhet regjistrimi me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e grupit 23 (investime) të aktiveve afatgjata dhe kreditohen llogaritë respektive 1059, “Grante të brendshme kapitale në natyrë” dhe 1069, “Grante të huaja kapitale në natyrë”;
- Paralelisht me veprimin e mësipërm, debitohen llogaritë përkatëse të grupit 21 të aktiveve afatgjata dhe kreditohen llogaritë përkatëse të grupit 23 të investimeve.

e) Për grantet e përdorura për blerje apo krijim aktivesh të përfunduara, të cilat janë njohur në momentin fillestar në llogaritë e grupeve 20 e 21 të aktiveve afatgjata, bëhet mbyllja e fondeve nëpërmjet regjistrimit me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohen llogaritë përkatëse të granteve kapitale (llogaria 105 dhe 106); dhe
- Kreditohet llogaria 1011, “Shtesa të fondit bazë”.

f) Për grantet e përdorura për pjesëmarrje në investime në të tretë, kur këto investime janë përfunduar e janë dorëzuar te të tretët, bëhet regjistrimi me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohen llogaritë përkatëse të granteve në proces (llogaria 145 dhe 146); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e grupit 23, “Investime”.

48. Pas përcaktimit të destinacionit faktik të fondeve, do të mbyllet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”, nëpërmjet regjistrimit me artikullin kontabël si më poshtë:

- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” (për totalin);
- Debitohet llogaria 4341, “Për të ardhurat e arkëtuara që i përkasin buxhetit të shtetit”; dhe
- Debitohet llogaria 116, “Të ardhura nga shitja e aktiveve afatgjata” (në rastet kur njësiti nuk kanë të drejtë përdorimi ose trashëgimie për vitin pasardhës).

49. Njësiti të cilat trashëgojnë të ardhura nga një vit ushtrimor në tjetrin, sipas kuadrit ligjor në fuqi, nuk do të kryejnë mbylljen e llogarisë së disponibiliteteve në thesar dhe kjo llogari do të pasqyrohet për tepricën debitore të saj në aktivet e pasqyrës së pozicionit financiar. Gjithashtu, llogaria 520 nuk mbyllet

edhe për gjendjen e mjeteve në ruajtje (të evidentuara si të tilla në llogaritë e grupit 466), si dhe për sponsorizimet e tjera të trashëgueshme.

50. Tepricat e llogarisë 520, “Disponibilitete në thesar” dhe të llogarisë 466, “Kreditorë për mjete në ruajtje” duhet të vërtetohen me aktrakordim me thesarin, një kopje e të cilit i bashkëngjitet llogarisë vjetore. Në aktrakordim, tepricat duhet të paraqiten të strukturuar sipas natyrës së të ardhurave të trashëguara (të ardhurat e papërdorura, si të çelura ashtu edhe ato të paçelura, mjetet në ruajtje, sponsorizimet dhe pjesën e grantit që trashëgohet).

51. Më pas, mbyllet llogaria 116, “Të ardhura nga shitja e aktiveve afatgjata”, ku për tepricën debitoare të saj, kreditohet kjo llogari dhe debitohet llogaria 1012, “Pakësime të fondeve bazë” dhe për tepricën kreditore të saj, debitohet kjo llogari dhe kreditohet llogaria 1011, “Shtesa të fondeve bazë”.

52. Në vijim, mbyllet llogaria 115, “Caktim nga rezultati i vitit për investime”, duke kredituar llogarinë 1011, “Shtesa të fondeve bazë”, në rastet kur investimet që kanë pasur për burim këto fonde janë të përfunduara e të marra në dorëzim nga institucioni.

53. Mbyllet llogaria 1011, “Shtesë e fondeve bazë”, duke kredituar llogarinë 1010, “Fonde bazë”.

54. Mbyllen duke u kredituar llogaritë respektive: 1012, “Pakësime të fondeve bazë”, 1013, “Pakësim fondesh nga amortizimi i aktiveve afatgjata”; 1014, “Pakësim fondesh nga shitja e aktiveve afatgjata”; 1015, “Pakësim fondi nga nxjerrja jashtë përdorimit e aktiveve afatgjata” dhe llogaria 1016, “Pakësim fondi nga transfertat brenda e jashtë sistemit të aktiveve afatgjata”, si dhe duke debituar llogarinë 1010, “Fonde bazë”.

55. Mbyllen të gjitha llogaritë e klasës 7, “Të ardhura”, nëpërmjet regjistrimit me artikullin kontabël si më poshtë:

- Kreditohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”; dhe
- Debitohen llogaritë përkatëse të klasës 7 (përfshirë edhe llogarinë 73, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve”, me efektin debitor ose kreditor të saj).

56. Mbyllen të gjitha llogaritë e klasës 6, “Shpenzime”, nëpërmjet regjistrimit me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”; dhe
- Kreditohen llogaritë përkatëse të klasës 6 (përfshirë edhe llogarinë 63, “Ndryshimi i gjendjeve të inventarit”, me efektin debitor ose kreditor të saj).

57. Pas përfundimit të të gjitha veprimeve të mbylljes, sipas procedurës së mësipërme, llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore” përfaqëson, si tepricë kreditore, rezultatin financiar pozitiv nga funksionimi, që rrjedh kryesisht nga të ardhurat që njësisë i mbeten (sipas dispozitave ligjore përkatëse), për t’u trashëguar në vitin ushtrimor pasardhës. Ndërsa, si tepricë debitoare, kjo llogari përfaqëson rezultatin negativ nga aktiviteti i funksionimit, për të cilin duhet të jepen sqarime në shënimet shpjeguese.

58. Në rastet e anulimit, gjatë vitit ushtrimor të të drejtave dhe detyrimeve të viteve të mëparshme, në kontabilitet duhet të realizohen transaksionet e transferimit të efekteve në fondet bazë të njësisë së qeverisjes së përgjithshme, nëpërmjet regjistrimeve kontabël si më poshtë:

- a) Transferim për anulimin e një të drejte për t’u arkëtuar, me artikullin kontabël si më poshtë:
 - Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 4, “Për të drejtat” (deri në nivel shtatëshifror); dhe
 - Debitohet llogaria 1012, “Pakësime në fondet bazë”.
- b) Transferim për anulimin e një detyrimi për t’u paguar, me artikullin kontabël si më poshtë:
 - Debitohet llogaria përkatëse e klasës 4, “Për detyrimet” (deri në nivel shtatëshifror); dhe
 - Kreditohet llogaria 1011, “Shtesë në fondet bazë”.

59. Njësitë e qeverisjes së përgjithshme, në rastet kur është e nevojshme, duhet të regjistrojnë në kontabilitetin e vitit ushtrimor edhe marrëdhëniet e tyre me shtetin, për të drejta të konstatuara sipas rrethanave të ndryshme.

a) Në rastin e një të drejte të njësisë ndaj shtetit, regjistrimi në kontabilitet bëhet me artikullin kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)”; dhe
- Kreditohet llogaria 7206, “Financimi i pritshëm nga buxheti”.

Ky rast përbën një detyrim të shtetit ndaj njësisë, i cili kërkon mbulim me fonde dhe në periudhat e ardhshme. Për këtë arsye, ky detyrim duhet të jetë real dhe të përfaqësojë vetëm atë pjesë të konstatuar si shpenzim në vitin që raportohet, duke qenë gjithmonë brenda fondit (grantit nga buxheti) të përealizuar të vitit ushtrimor raportues.

Në asnjë rast, njësia e qeverisjes së përgjithshme nuk duhet të raportojë në kontabilitet dhe në

pasqyrat financiare, si detyrim të shtetit ndaj saj, shuma për të cilat ajo ka kryer prokurime, shpenzime apo investime, pa pasur më parë fonde të siguruara nga granti buxhetor, donatorë të tjerë apo nga burimet e veta.

3.3 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare individuale të pozicionit financiar (bilanci)

60. Pasqyra individuale e pozicionit financiar (bilanci kontabël) pasqyron në mënyrë të klasifikuar e strukturuar aktivet, detyrimet dhe fondet neto të njësisë së qeverisjes së përgjithshme në datën e përcaktuar për mbylljen e vitit ushtrimor raportues. Si rregull, periodha ushtrimore është nga data 1 janar deri më 31 dhjetor të vitit raportues.

61. Pasqyra e pozicionit financiar sipas kolonave përfaqëson:

- Kolona “a” identifikon numrin e rreshtit;
- Kolona “b” identifikon referencën e llogarive kontabël nga merret informacioni;
- Kolona “c” identifikon përshkrimin e rubrikave dhe nënrubrikave të llogarive të evidentuara në

këtë pasqyrë financiare.

- Kolona 1 përfaqëson informacionin për vitin ushtrimor të mbyllur (raportues).
- Kolona 2 përfaqëson informacionin për vitin paraardhës.

62. Aktivët paraqiten në rubrikën A të pasqyrës së pozicionit financiar. Totali i aktiveve përbëhet nga shuma e totalit të aktiveve afatshkurtra dhe totalit të aktiveve afatgjata. Rubrika I e aktiveve, që përfaqëson aktivet afatshkurtra, përbëhet nga shuma e nënrubrikave që përfaqësojnë: mjetet monetare dhe ekuivalentet e tyre, gjendje inventari qarkullues, llogari të arkëtueshme dhe të tjera aktive afatshkurtra.

- Nēnrubrika e “Mjeteve monetare dhe ekuivalentët e tyre” analizon mjetet monetare (në arkë dhe bankë), si dhe ekuivalentët e tyre (si letra me vlerë, disponibilitete në thesar etj.);
- Nēnrubrika “Gjendje inventari qarkullues” analizon të gjitha elementet e inventarit të stokuar (si inventar i imët, prodhim në proces, produkte etj.);
- Nēnrubrika “Llogari të arkëtueshme” evidenton llogaritë e të drejtave që ka njësia për të arkëtuar në fund të periudhës raportuese (si: klientë, tatime dhe taksa, debitorë të ndryshëm etj.);
- Nēnrubrika “të tjera aktive afatshkurtra” analizon elemente si parapagime, shpenzime për t’u shpërndarë në disa ushtrime etj.

Rubrika II e aktiveve, që përfshin aktivet afatgjata, përbëhet nga shuma e nënrubrikave që përfaqësojnë:

- Nēnrubrika e aktiveve afatgjata jomateriale, që përfshin studime dhe kërkime, koncesione, patenta, licenca e të tjera të ngjashme;
- Nēnrubrika e aktiveve afatgjata materiale, që përfshin toka, pyje, ndërtesa, rezerva shtetërore etj.;
- Nēnrubrika e aktiveve afatgjata financiare, që përfshin huadhënie dhe pjesëmarrje në kapitalin e vet; dhe
- Nēnrubrika e investimeve, që përfshin aktivet në proces për aktivet afatgjata materiale dhe jomateriale.

63. Pasivët (detyrimet) pasqyrohen në rubrikën B të pasqyrës së pozicionit financiar. Totali i pasiveve përbëhet nga shuma e totalit të pasiveve afatshkurtra dhe totalit të pasiveve afatgjata.

Rubrika I e pasiveve, që përfaqëson pasivët afatshkurtra, përbëhet nga shuma e nënrubrikave të llogarive të pagueshme dhe të tjera pasive afatshkurtra.

- Nēnrubrika “Llogari të pagueshme” analizohen detyrimet sipas zërave që i përfaqësojnë ato, si p.sh.: furnitorë, detyrime ndaj personelit, sigurime shoqërore dhe shëndetësore, kreditorë të ndryshëm etj.;
- Nēnrubrika “Të tjera pasive afatshkurtra” analizon zëra të detyrimeve që kanë të bëjnë me kreditorë dhe parapagime, diferenca konvertimi pasive etj.

Rubrika II e pasiveve përfaqëson pasivët afatgjata të cilat përbëhen nga zëra si: hua afatgjata, provigjione afatgjata etj.

64. Rubrika C e pasqyrës së pozicionit financiar evidenton aktivet neto ose fondet neto. Fondet neto përbëjnë diferencën midis totalit të aktiveve me totalin e pasiveve. Fondet neto përfshijnë zëra si: teprica apo deficit i akumuluar, rezultatet e mbartura, rezultati i veprimtarisë ushtrimore, rezerva nga rivlerësimi i aktiveve afatgjata etj.

3.4 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare individuale të performancës financiare

65. Pasqyra e performancës financiare pasqyron në mënyrë të klasifikuar dhe të strukturuar informacionin për të ardhurat, shpenzimet, transfertat dhe operacionet që lidhen me rezultatin financiar të periudhës ushtrimore të mbyllur të krahasuar me periudhën e vitit të mëparshëm.

66. Për përgatitjen e informacionit që evidentohet në pasqyrën e performancës financiare përdoret metoda e klasifikimit të shpenzimeve sipas natyrës së tyre ekonomike.

67. Pasqyra financiare e performancës financiare, sipas kolonave përfaqëson:

- Kolona “a” identifikon numrin e rreshtit;
- Kolona “b” identifikon referencën e llogarive kontabël nga merret informacioni;
- Kolona “c” identifikon përshkrimin e rubrikave dhe nënrubrikave të llogarive të evidentuara në

këtë pasqyrë;

- Kolona 1 përfaqëson informacionin për vitin ushtrimor të mbyllur (raportues);
- Kolona 2 përfaqëson informacionin për vitin paraardhës.

68. Të ardhurat paraqiten në rubrikën A të pasqyrës së performancës financiare. Totali i të ardhurave është i barabartë me shumën e totalit të të ardhurave nga taksat dhe tatimet, totalit të kontributeve të sigurimeve shoqërore e shëndetësore, totalit të të ardhurave jotatimore, totalit të të ardhurave financiare, totalit të granteve korrente, totali të të ardhurave të tjera, si dhe ndryshimit të gjendjes së inventarit të produkteve.

- Nënrubrika e “Të ardhurat nga taksat e tatimet” përbëhet nga shuma e totalit të zërit tatimi mbi të ardhurat (tatimi mbi fitimin, tatimi mbi të ardhurat personale etj.), totalit të zërit të tatimit mbi pasurinë (tatimi mbi pasurinë e paluajtshme, tatimi mbi shitjen e pasurisë së paluajtshme etj.), totalit të zërit tatim mbi mallrat e shërbimet brenda vendit (tatimi mbi vlerën e shtuar, akciza etj.), totalit të zërit taksë mbi tregtinë dhe transaksionet ndërkombëtare (taksë doganore mbi mallrat e importit, taksë doganore për mallrat e eksportit etj.), totalit të zërit “taksa e rrugës, totalit të zërit të tjera tatime e taksa kombëtare, si dhe totalit të gjobave dhe kamatëvonesave.

- Nënrubrika “Kontribute sigurime shoqërore e shëndetësore” përbëhet nga shuma e zërave si: kontribute nga të punësuarit, nga punëdhënësi, nga të vetëpunësuarit, sigurimet vullnetare etj.

- Nënrubrika “Të ardhura jotatimore” përbëhet nga shuma e totalit të zërit nga ndërmarrjet dhe pronësia (nga ndërmarrjet publike jofinanciare, ndërmarrjet publike financiare etj.), totalit të zërit shërbimet administrative dhe të ardhura sekondare (tarifa administrative dhe rregullatore, të ardhura sekondare dhe pagesa shërbimesh etj.), si dhe zërit të tjera të ardhura jotatimore.

- Nënrubrika “Të ardhura financiare” përbëhet nga shuma e zërave si: nga interesat e huadhënies së brendshme, nga interesat e huadhënies së huaj, nga interesat e depozitave, si dhe nga këmbimet valutore.

- Nënrubrika “Grantet korrente” përbëhet nga shuma e totalit të zërit grant korrent i brendshëm (nga buxheti për NJQP-në (qendrore), nga buxheti për NJQP-në (vendore), financim i pritshëm nga buxheti etj.) dhe totalit të zërit grant korrent i huaj (nga qeveri të huaja, nga organizata ndërkombëtare).

- Nënrubrika “Të ardhura të tjera” përbëhet nga shuma e zërave, si: të ardhura nga investimet në ekonomi, rimarrje shumash të parashikuara për aktive afatshkurtra, rimarrje shumash të parashikuara për aktive afatgjata etj.).

- Nënrubrika “Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve” të ardhurat që sigurohen si pasojë e ndryshimeve në gjendjen e inventarit të produkteve.

69. Shpenzimet paraqiten në rubrikën B të pasqyrës së performancës financiare. Totali i shpenzimeve është i barabartë me shumën e totalit të shpenzimeve për pagat dhe përfitimet e punonjësve, totalit të shpenzimeve për kontribute të sigurimeve shoqërore e shëndetësore, totalit të shpenzimeve për blerje të mallrave dhe shërbimeve, totalit të shpenzimeve për subvencione, totalit të shpenzimeve për transferime korrente, totalit të shpenzimeve financiare, totalit të shpenzimeve për kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara, totalit të shpenzimeve që rrjedhin nga ndryshimi i gjendjes së inventarit, si dhe totalit të shpenzimeve të tjera.

- Nënrubrika “Shpenzime për pagat dhe përfitimet e punonjësve” përbëhet nga shuma e zërave, si: shpenzime për paga për personel të përhershëm, shpenzime për paga për personel të përkohshëm, shpërblime etj.

- Nënrubrika “Shpenzime për kontribute të sigurimeve” përbëhet nga shuma e zërave, si shpenzimet për kontributet e sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore.

- Nënrubrika “Blerje mallrash dhe shërbime” përbëhet nga shuma e zërave: shpenzimet për blerje mallrash dhe shërbime të tjera, blerje materialesh zyre, shërbime nga të tretë etj.

- Nënrubrika “Subvencione” përbëhet nga shuma e zërave: shpenzime nga subvencionet për diferencë çmimi, subvencionet për të mbuluar humbjet etj.

- Nënrubrika “Transferime korrente” përbëhet nga shuma e totalit të zërit transferime korrente të

brendshme (transferime korrente tek institucionet qeveritare të ndryshme, transferime korrente te sigurimet shoqërore dhe shëndetësore etj.), totalit të zërit transferime korrente me jashtë (transferime për organizatat ndërkombëtare, transferime për qeveritë e huaja), totalit të zërit transferime për buxhetet familjare (transferta të paguara nga ISSH-ja dhe ISKSH-ja, transferta të paguara nga institucionet e tjera të pushtetit vendor).

- Nënrubrika “Shpenzime financiare” përbëhet nga shuma e totalit të zërit shpenzime financiare të brendshme (interesa për bono thesari dhe kredi indirekte, interesa për huamarrje të tjera të brendshme etj.) dhe totalit të zërit shpenzime financiare të jashtme (interesa për huamarrje nga qeveri të huaja, interesa për financime nga institucionet ndërkombëtare etj.).

- Nënrubrika “Kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara” përbëhet nga shuma e zërave, si: kuotat e amortizimit të AAGJ-së, të shfrytëzimit, shuma të parashikuara të shfrytëzimit, shuma të parashikuara për aktivet financiare etj.

- Dy nënrubrikat e fundit janë: nënrubrika që paraqet ndryshimin e gjendjes së inventarit dhe nënrubrika që paraqet shpenzime të tjera.

70. Rubrika C e pasqyrës së performancës financiare përfaqëson tepricën apo deficitin e periudhës (rezultatit e veprimtarisë së vitit ushtrimor të mbyllur) dhe është e barabartë me diferencën algjebrike midis totalit të të ardhurave dhe totalit të shpenzimeve.

71. Rezultati i veprimtarisë së vitit ushtrimor të mbyllur, i paraqitur në rubrikën C të pasqyrës së performancës financiare, duhet të jetë detyrues i barabartë me zërin rezultati i veprimtarisë ushtrimore (llogaria 85), që evidentohet në rubrikën C, të aktiveve neto/fondeve neto në pasqyrën e pozicionit financiar.

3.5 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare individuale të flukseve monetare

72. Pasqyra financiare e flukseve monetare jep informacion në lidhje me gjendjen dhe ndryshimet në mjetet monetare apo ekuivalentet e tyre (llogaritë financiare të klasës 5). Në fund, kjo pasqyrë tregon shtimin apo pakësimin neto të mjeteve monetare të njësisë së qeverisjes së përgjithshme, të shkaktuar nga kryerja e veprimtarive të njësisë gjatë vitit ushtrimor të mbyllur.

73. Pasqyra financiare e flukseve monetare, sipas kolonave, përfaqëson:

- Kolona “a” identifikon numrin e rreshtit;
- Kolona “b” identifikon numrin e rubrikës apo nënrubrikës;
- Kolona “c” identifikon përshkrimin e rubrikave dhe nënrubrikave të llogarive të evidentuara në këtë pasqyrë;

- Kolona 1 përfaqëson informacionin për vitin ushtrimor të mbyllur (raportues);

- Kolona 2 përfaqëson informacionin për vitin paraardhës.

74. Pasqyra financiare e flukseve monetare plotësohet në dy kolona (ushtrimi i mbyllur/ raportues dhe ushtrimi paraardhës), duke mbajtur parasysh përmbajtjen e saj si më poshtë vijon:

75. Rubrika I pasqyron flukset e mjeteve monetare që rrjedhin nga veprimtaritë e shfrytëzimit të njësisë së qeverisjes së përgjithshme. Totali i flukseve të mjeteve monetare që rrjedhin nga veprimtaritë e shfrytëzimit është i barabartë me shumën e totalit të zërave: akordim fondesh buxhetore për shpenzime korrente, arkëtime e të hyra gjatë vitit ushtrimor dhe pagesa për detyrime e shpenzime korrente.

- Nënrubrika “Akordim fondesh buxhetore për shpenzime korrente” përfaqëson flukse monetare hyrëse që rrjedhin nga akordimet e fondeve buxhetore për shpenzime korrente.

- Nënrubrika “Arkëtime e të hyra gjatë vitit ushtrimor” përbëhet nga shuma e zërave, si: të hyra nga tatimet e doganat tatimore dhe doganore, të hyra nga kontributet e sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore, të hyra nga të ardhurat jotatimore etj.

- Nënrubrika “Pagesa për detyrime e shpenzime korrente” përbëhet nga shuma e zërave, si: pagesa për detyrime e shpenzime nga vitet e kaluara, për detyrime e shpenzime të vitit ushtrimor, interesi i paguar, tatime të paguara, pagesat për mjetet në ruajtje, si dhe të tjera të paguara.

76. Rubrika II pasqyron flukset monetare që rrjedhin nga veprimtaritë e investimeve të njësisë së qeverisjes së përgjithshme. Kjo rubrikë përbëhet nga zëra si: akordim fondesh buxhetore për shpenzime kapitale, të hyra nga kredi dhe huamarrje afatgjata, të hyra nga shitja e aktiveve afatgjata, dividendë të paguar etj.

77. Rubrika III pasqyron flukset monetare që rrjedhin nga transfertat dhe transaksionet e tjera. Kjo rubrikë përbëhet nga zëra si: derdhje e transferime të të ardhurave në buxhet, transferime në buxhet të fondeve të përdorura dhe lëvizje e brendshme e transfertat të tjera.

78. Rubrika IV përfaqëson shtimin ose pakësimin neto të mjeteve monetare në krahasim me vitin

paraardhës dhe është shuma algjebrike e rubrikave I, II dhe III.

79. Rubrika V dhe rubrika VI përfaqësojnë respektivisht gjendjen e mjeteve monetare në fillim dhe në fund të vitit ushtrimor të mbyllur. Diferenca algjebrike e këtyre rubrikave duhet të jetë e barabartë me shumën e evidentuar në rubrikën IV.

3.6 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare individuale të ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto.

80. Pasqyra financiare individuale e ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto jep informacion në lidhje me gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve dhe fondeve neto të njësisë së qeverisjes së përgjithshme gjatë vitit ushtrimor të mbyllur (raportues).

81. Pasqyra financiare individuale e ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto, sipas kolonave përfaqëson:

- Kolona "a" përfaqëson numrin e rreshtit;
- Kolona "b" përfaqëson referencën e llogarive kontabël nga merret informacioni;
- Kolona "c" përfaqëson përshkrimin e rubrikave dhe nënrubrikave të llogarive të evidentuara në këtë pasqyrë;

- Kolonat 1 deri 6 të kësaj pasqyre përfaqësojnë informacionin e klasifikuar të përbërjes dhe ndryshimit të fondeve, ku konkretisht:

- Kolona 1 përfaqëson fondet bazë dhe grantet kapitale;
- Kolona 2 përfaqëson rezervat e krijuara;
- Kolona 3 përfaqëson fondet e tjera të veta të krijuara;
- Kolona 4 përfaqëson rezultatet e mbartura, tepricë apo deficit;
- Kolona 5 përfaqëson rezultatet e ushtrimit, tepricë apo deficit;
- Kolona 6 përfaqëson fondet/aktivet gjithsej neto, që është shumë e kolonave 1 deri në 5.

82. Sipas rreshtave, në këtë pasqyrë financiare evidentohen:

- Në rubrikën I evidentohen shumat përkatëse për gjendjen e fondeve/aktiveve neto në fillim të periudhës ushtrimore, për çdo zë të pasqyruar në kolonat nga 1 deri në 5.

- Në rubrikën II evidentohen për çdo zë të pasqyruar në kolonat nga 1 deri në 5, ndryshimet në aktivet/fondet neto, që rrjedhin nga burime të brendshme (nga grantet e brendshme kapitale, transfertat e brendshme të AAGJ-së, dhurata në natyrë, nga shitjet e AAGJ-së, nga rezultate e mbartura, nga rezervat etj.), si dhe nga burime të jashtme (nga grantet e jashtme kapitale dhe transfertat e brendshme të AAGJ-së, dhurata në natyrë).

- Në fund të pasqyrës, pasqyrohet totali i fondeve të veta (si shumë e rubrikës I dhe rubrikës II), për çdo zë të pasqyruar në kolonat nga 1 deri në 5.

- Totali i fondeve të veta të kësaj pasqyre duhet të jetë i barabartë me totalin e aktiveve/fondeve neto të evidentuar në rubrikën C të pasqyrës financiare individuale të pozicionit financiar.

3.7 Rregullat për dhënien e shënimeve shpjeguese për pasqyrat financiare individuale.

83. Shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare vjetore të njësisë të qeverisjes së përgjithshme përmbajnë informacion sqarues, përveç atij që paraqitet në pasqyrën e pozicionit financiar, pasqyrën e performancës, pasqyrën e flukseve monetare dhe pasqyrën e ndryshimit të aktiveve neto/fondeve neto. Shënimet japin përshkrime me fjalë apo zbërthime të zërave të paraqitur në këto pasqyra apo evidentojnë problemet që mund të kenë rezultuar gjatë fazës së përgatitjes apo të paraqitjes së pasqyrave financiare vjetore.

84. Dhënia e shënimeve shpjeguese të pasqyrave financiare vjetore nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme bëhet sipas formatit të miratuar nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, të emërtuar: "Pyetësor dhe shënime shpjeguese për përgatitjen dhe raportimin e pasqyrave financiare vjetore", i cili përbëhet nga 19 pyetje, që mbulojnë elemente të ndryshme të raportimit financiar të njësisë.

85. Shënimet shpjeguese japin:

- Informacion të përgjithshëm në lidhje me njësinë e qeverisjes së përgjithshme që raporton (emërtimin e njësisë, emërtimin e njësisë eprore, NIPT-in e njësisë, kodin e njësisë, adresën apo dhe një përshkrim të shkurtër të veprimtarisë së tij);

- Informacion shpjegues të përgjithshëm në lidhje me paraqitjen e pasqyrave financiare vjetore (datën e paraqitjes në degën e thesarit, plotësia e këtyre pasqyrave të paraqitura, përfshirja e të gjitha njësive të vartësisë etj.);

- Informacion në lidhje me rakordimet financiare ndërmjet zërave të ndryshëm të pasqyrave financiare vjetore të njësisë;

- Informacion në lidhje me elemente specifike të pasqyrave financiare të dorëzuara; si dhe
- Informacion në lidhje me problemet e ndryshme që mund të kenë rezultuar gjatë përgatitjes dhe paraqitjes së pasqyrave financiare.

3.8 Rregullat për plotësimin e pasqyrave statistikore që shoqërojnë pasqyrat financiare të njësive të qeverisjes së përgjithshme.

3.8.1 Rregulla për plotësimin e pasqyrës statistikore të investimeve dhe burimeve të financimit të tyre.

86. Pasqyra statistikore e investimeve dhe burimeve të financimit të tyre, sipas kolonave, përfaqëson:

- Kolona “a” përfaqëson numrin e rreshtit;
- Kolona “b” përfaqëson referencën e llogarive kontabël nga merret informacioni;
- Kolona “c” përfaqëson përshkrimin e rubrikave dhe nënrubrikave të llogarive të evidentuara në këtë pasqyrë;

- Kolona “d” përfaqëson tepricën në fillim të vitit ushtrimor të mbyllur;
- Kolona “e” tregon shumën e transaksioneve të vitit ushtrimor të regjistruar në debi;
- Kolona “f” tregon shumën e transaksioneve të vitit ushtrimor të regjistruar në kredi;
- Kolona “g” tregon tepricën në fund të vitit ushtrimor të mbyllur.

87. Pasqyra statistikore e investimeve dhe burimeve të financimit të tyre, sipas rreshtave, përbëhet nga:

- Rubrika I, “Shpenzimet për investime”, përbëhet nga zëra si: shpenzime për aktive afatgjata jomateriale, materiale, financiare, huadhënie dhe nënhuadhënie, si dhe pjesëmarrje në kapitalin e vet.

- Rubrika II, “Burimet për investime” përbëhet nga zëra si: grante të brendshme kapitale (grante kapitale nga buxheti, grante kapitale nga nivele të tjera etj.), grante të huaja kapitale (nga qeveri të huaja, nga institucione ndërkombëtare, grante të huaja në natyrë), grante kapitale për investime për të tretë (grante të brendshme kapitale për pjesëmarrje në investime me të tretë, grante të huaja kapitale për pjesëmarrje në investimet në të tretë), fonde të tjera të veta (fond rezervë, të ardhura nga shitja e aktiveve të qëndrueshme, caktim fondi për investime nga rezultati i vitit), rezultat i mbartur, si dhe huamarrje (e brendshme dhe e huaj).

- Rubrika III, “Balanca” përfaqëson diferencën mes rubrikës II dhe rubrikës I. Kjo balancë duhet të jetë, si rregull, më e madhe ose e barabartë me zero. Nëse balanca është negative, do të thotë që ka investime të papërballuara me burimet aktuale për investime ose ka investime të pafinancuara.

88. Kolona “g” e pasqyrës statistikore të investimeve dhe burimeve të financimit të tyre (teprica në fund të periudhës), ka këtë kuadrim sipas kolonave:

- Për rubrikën e shpenzimeve për investime ($g=d+e-f$);
- Për rubrikën e burimeve për investime ($g=d+f-e$).

3.8.2 Rregulla për plotësimin e pasqyrës statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me koston historike të tyre).

89. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me koston historike) jep informacion të analizuar për gjendjen në fillim të periudhës, ndryshimet (shtesat e pakësimet) gjatë periudhës ushtrimore të mbyllur në aktivet afatgjata (materiale e jomateriale) me vlerën historike të tyre, si dhe gjendjen në fund të periudhës.

90. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me kosto historike), për çdo zë të paraqitur në rreshtat e pasqyrës, sipas kolonave, përfaqëson:

- Gjendjen në fillim të periudhës ushtrimore të mbyllur;
- Shtesat gjatë periudhës ushtrimore të mbyllur, që vijnë nga shtesa blerje të krijuar me pagesë, shtesa pa pagesë (brenda dhe jashtë sistemit) dhe lëvizje brenda aktiveve.

- Pakësimet e periudhës ushtrimore të mbyllur, që vijnë nga shitja, nga nxjerrja jashtë përdorimit apo nga pakësimet e tjera.

- Gjendja në fund të periudhës ushtrimore të mbyllur, vlera e së cilës gjendet duke mbledhur gjendjen në fillim të periudhës ushtrimore me shtesat gjatë kësaj periudhe dhe zbritur pakësimet gjatë periudhës ushtrimore të mbyllur.

91. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me kosto historike), sipas rreshtave, përfaqëson:

- Rubrika I, “Aktive afatgjata jomateriale”, e cila përfshin prime të emisionit dhe rimbursimit të huave, studime dhe kërkime, koncesione, patenta, licenca e të ngjashme.

- Rubrika II, “Aktive afatgjata materiale”, e cila përfshin zëra si: toka, troje, pyje, ndërtime e konstruksione, mjete transporti, rezerva shtetërore, kafshë pune e prodhimi, inventar ekonomik etj.

- Totali i aktiveve afatgjata, për çdo zë të evidentuar në kolonat e pasqyrës, paraqitet në rreshtin e fundit të kësaj pasqyre.

3.8.3 Rregulla për plotësimin e pasqyrës statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me vlerën neto të tyre)

92. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me vlerën neto) jep informacion të analizuar për gjendjen në fillim të periudhës, ndryshimet (shtesat e pakësimet) gjatë periudhës ushtrimore të mbyllur në aktivet afatgjata (materiale e jomateriale) me vlerën neto të tyre, si dhe gjendjen në fund të periudhës. Vlera neto për gjendjen në fillim të periudhës ushtrimore, për shtesat gjatë periudhës ushtrimore, për pakësimet gjatë periudhës ushtrimore dhe për gjendjen në fund të periudhës ushtrimore, është e barabartë me vlerën historike të aktiveve duke i zbritur amortizimin.

93. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me vlerën neto), për çdo zë të paraqitur në rreshtat e pasqyrës, sipas kolonave, përfaqëson:

- Vlerën neto për gjendjen në fillim të periudhës ushtrimore të mbyllur;
- Vlerën neto për shtesat gjatë periudhës ushtrimore të mbyllur;
- Vlerën neto për pakësimet e periudhës ushtrimore të mbyllur;
- Vlerën neto për gjendjen në fund të periudhës ushtrimore të mbyllur.

Vlera neto, për çdo element të kolonave të paraqitur më sipër, është e barabartë me koston historike minus amortizimin.

94. Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata (me vlerën neto), sipas rreshtave, përfaqëson:

- Rubrika I “aktive afatgjata jomateriale”, e cila përfshin prime të emisionit dhe rimbursimit të huave, studime dhe kërkime, koncesione, patenta, licenca e të ngjashme.

- Rubrika II “aktive afatgjata materiale”, e cila përfshin zëra si: toka, troje, pyje, ndërtime e

konstruksiione, mjete transporti, rezerva shtetërore, kafshë pune e prodhimi, inventar ekonomik etj.

- Totali i aktiveve afatgjata, për çdo zë të evidentuar në kolonat e pasqyrës, paraqitet në rreshtin e fundit të kësaj pasqyre. Gjendja e aktiveve afatgjata (të evidentuara në këtë pasqyrë), në çelje dhe në mbyllje të vitit ushtrimor, duhet të kuadrojë përkatësisht me totalin e zërave të aktiveve afatgjata jomateriale dhe aktiveve afatgjata materiale në pasqyrën e pozicionit financiar.

3.8.4 Rregulla për plotësimin e pasqyrës statistikore mbi numrin e punonjësve dhe fondin e pagave

95. Pasqyra statistikore mbi numrin e punonjësve dhe fondin e pagave jep informacion statistikor mbi numrin e punonjësve, ndryshimet gjatë vitit ushtrimor të mbyllur, si dhe gjendjen në fund të periudhës. Gjithashtu, kjo pasqyrë jep informacion në lidhje me fondin e pagave gjithsej, shpërblimet suplementare, ndihmën shoqërore të menjëhershme, kontribute të sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore, si dhe informacion mbi tatimin mbi të ardhurat.

96. Respektivisht, nga kolona 1 deri në kolonën 4, kjo pasqyrë statistikore, jep informacion në lidhje me numrin mesatar vjetor të punonjësve gjithsej, punonjësit e rinj të pranuar, punonjësit e larguar, si dhe gjendjen në fund të vitit ushtrimor, duke i klasifikuar punonjësit, sipas rreshtave të pasqyrës, në disa kategori si më poshtë:

- Drejtues;
- Specialist me arsim të lartë;
- Teknikë;
- Nëpunës të thjeshtë;
- Punëtorë;
- Punonjës të përkohshëm.

97. Nga kolona 5 deri në kolonën 10, kjo pasqyrë statistikore, jep informacion në total, për çdo kategori të punonjësve, në lidhje me fondin e pagave bruto gjithsej, shpërblimet suplementare, ndihma shoqërore të menjëhershme, kontribute të sigurimeve shoqërore e shëndetësore, shpërblime të tjera për personelin, si dhe tatimin mbi të ardhurat nga punësimi.

IV. PËRBËRJA, PËRGATITJA DHE RRE-GULLAT E PLOTËSIMIT TË PASQYRAVE FINANCIARE VJETORE TË KONSOLIDU-ARA

98. Hartimi i informacionit kontabël të konsoliduar në njësitë e qeverisjes së përgjithshme duhet të mbështetet në parimet dhe rregullat e organizimit dhe mbajtjes së kontabilitetit dhe të përgatitjes e paraqitjes së pasqyrave financiare vjetore individuale të njërive, për nivelet përkatëse të qeverisjes në të cilat bëhet konsolidimi i informacionit. Ky konsolidim është shumë i rëndësishëm në mënyrë që të prodhohet një informacion i dobishëm, i kuptueshëm dhe i besueshëm, në shërbim të vendimmarrjeve të qeverisjes së

përgjithshme, në nivele qendrore dhe lokale.

99. Pasqyrat financiare përmbledhëse të konsoliduara kanë si qëllim të përgjithshëm dhënien e informacionit të besueshëm tek organet përkatëse vendimmarrëse, nëpërmjet:

- Sigurimit të informacionit rreth burimeve financiare dhe alokimit të tyre;
- Sigurimit të informacionit për mënyrën e financimit të aktiviteteve të njësive dhe realizimin e kërkesave mbi mjetet monetare;
- Sigurimit të informacionit që lidhet me aftësinë e njësive për të financuar aktivitetet dhe për të përmbushur detyrimet dhe angazhimet; si dhe
- Sigurimit të informacionit për vlerësimin e performancës së njësive raportuese.

100. Në nivelet përkatëse të përgatitjes, pasqyrat financiare të konsoliduara duhet të japin një pamje të strukturuar të informacionit kontabël të periudhës raportuese për këto elemente:

- Aktivet, detyrimet, aktivet neto/fondet neto; si dhe
- Të ardhurat, shpenzimet, fluksin e mjeteve monetare.

101. Në pasqyrat financiare përmbledhëse të konsoliduara duhet të grupohet informacioni (duke bërë eliminimet dhe duke mënjeluar dublimet) në nivelet e mëposhtme:

- a) Për ministritë dhe njësitë apo institucionet e tjera qendrore, duke përfshirë:
 - Në nivel ministrie të linjës apo institucioneve të tjera qendrore, për të gjitha njësitë në varësi;
 - Në nivel qendror, për të gjitha njësitë qendrore të të gjitha ministrive apo institucioneve të tjera qendrore; si dhe
 - Në nivel qendror, përfshirë të gjitha institucionet qendrore, njësitë e menaxhimit e zbatimit të projekteve, informacionin e llogarisë qendrore të qeverisë, të llogarive të tjera speciale, si dhe informacionin për borxhin qeveritar publik.

b) Për njësitë e organeve të vetëqeverisjes vendore:

- Në nivel organi të vetëqeverisjes vendore, me të gjitha njësitë e varësisë;
- Në nivel qarku apo rajoni, për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore të juridiksionit, të qarkut apo të rajonit.
- Në nivel vendor, për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore të qarkut apo rajonit; si dhe
- Në nivel vendor, për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore kombëtare.

c) Pasqyrat financiare përmbledhëse të konsoliduara përgatiten edhe në nivel kombëtar për të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme.

102. Në të gjitha nivelet e sipërpërmendura në këtë udhëzim, pasqyrat financiare të konsoliduara duhet të përgatiten dhe të raportohen me këtë përbërje:

- Pasqyra e konsoliduar e pozicionit financiar (bilanci);
- Pasqyra e konsoliduar e performancës financiare;
- Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve në aktivet/fondet neto;
- Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve të flukseve monetare;
- Pasqyra e konsoliduar për pasqyrat statistikore, që shoqërojnë pasqyrat financiare; si dhe
- Dhënien e shënimeve shpjeguese për përgatitjen dhe raportimin e pasqyrave financiare të konsoliduara.

103. Konsolidimi i pasqyrave financiare bëhet nga autoritetet përgjegjëse për përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, sipas hapave të mëposhtëm:

- Disponimi i pasqyrave financiare individuale vjetore (të miratuara me këtë udhëzim) të të gjitha njësive të qeverisjes së përgjithshme që kanë në varësi;
- Hartimi i përmbledhëses së thjeshtë të pasqyrave financiare vjetore, për të gjitha institucionet e varësisë (çdo zënë pasqyrat përkatëse financiare të çdo njësie bashkohet thjesht në përmbledhësen e pasqyrave financiare vjetore);
- Pas prodhimit të pasqyrës financiare përmbledhëse, realizohet procesi i konsolidimit, i cili përfshin bashkimin në shumatore të secilës rubrikë e nënrubrikës si:
 - Të aktiveve dhe pasiveve të pasqyrave financiare individuale të pozicionit financiar; dhe
 - Të të ardhurave e shpenzimeve, granteve, transfertave dhe subvencioneve të pasqyrave financiare individuale të performancës financiare.
- Më pas, realizohet procesi i eliminimit të dublimeve, përmbledhjes dhe konsolidimit.

4.1 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare të konsoliduar të pozicionit financiar (bilanci)

104. Para realizimit të procesit të konsolidimit të pasqyrës financiare të pozicionit financiar, çdo njësi e qeverisjes së përgjithshme duhet të ketë saktësuar zërat e mëposhtëm si:

- Pronat, tokat, makineritë, pajisjet, aktivet e patrupëzuara, aktivet financiare afatshkurtra, aktivet financiare afatgjata, inventarët, mjetet monetare;
- Detyrimet afatshkurtra, detyrimet afatgjata, provigjionet, rezultatet; si dhe
- Aktivet neto/fondet neto.

105. Hapat që do të ndiqen për konsolidimin e pasqyrës së pozicionit financiar janë si më poshtë:

- Pasqyrohen si veprime në teprica efektet nga veprimet eliminuese e rregulluese të bëra gjatë konsolidimit të pasqyrës financiare të të ardhurave e shpenzimeve;
- Sistemohen tepricat (rregullohen pozicionet e llogarive të marrëdhënieve me shtetin, llogaria 434 (debitor/kreditor), e cila duhet të paraqitet për tepricë vetëm në sensin e duhur, debitor ose kreditor, sipas rastit. Pozicioni debitor është kur të drejtat e njërive ndaj shtetit janë më të mëdha se detyrimet ndaj tij, ndërsa pozicioni kreditor është kur detyrimet e njërive ndaj shtetit janë më të mëdha se të drejtat e njërive ndaj tij;
- Sistemohet teprica e llogarive të marrëdhënieve midis institucioneve brenda sistemit (debitor/kreditor), pavarësisht natyrës nga vjen (furnizime në natyrë me aktive afatshkurtra apo aktive afatgjata). Si rregull, në rang sistemi duhet të jetë e balancuar;
- Eliminohen veprimet debi/kredi, rezultatet e veprimtarisë ushtrimore (llogaria 85) apo rezultatet e mbartura (llogaria 12), që të dalë teprica në sensin përkatës;
- Eliminohen llogaritë e të drejtave e detyrimeve që kanë dy sense: si marrëdhënieve me sigurimet shoqërore, me tatimet, si dhe llogaritë e klasës 4, që të dalë teprica në sensin përkatës (debitore/kreditore);
- Rakordohen e kapitalizohen pjesët respektive të AAGJ-së jomateriale dhe AAGJ-së materiale, në proporcion me grantet apo kreditë e marra dhe pozicionin e AAGJ-ve të krijuara;
- Konsolidohen llogaritë e granteve kapitale në fondet e veta bazë, duke bërë kapitalizimet e nevojshme të investimeve, në proporcion me pozicionin përkatës të aktiveve;
- Konsolidohen e rakordohen pozicionet e huamarrjeve të jashtme e të brendshme, në koherencë me pozicionin e aktiveve të krijuara;
- Rakordohen provigjionet;
- Vlerësohen e kontabilizohen aktivet e pavlerësuara;
- Eliminohen lëvizjet e brendshme të aktiveve afatgjata e afatshkurtra midis njësive të varësisë;
- Evidentohet e konsolidohet ndonjë gabim i mundshëm në hartimin e pasqyrave financiare individuale apo përmbledhëse.

4.2 Rregullat e plotësimit të pasqyrës financiare të konsoliduar të performancës financiare

106. Hapat që do të ndiqen për konsolidimin e pasqyrës së performancës financiare janë si më poshtë:

- Eliminohen disa nga llogaritë e kësaj pasqyre, ku kreditohet llogaria 604, “Transferime korrente të brendshme” në debi të grupit përkatës të llogarisë 720, “Grant korrent i brendshëm”. Këto raste kanë të bëjnë me:
- Transferime që lidhen me fondet buxhetore fillestare dhe ndryshimet gjatë periudhës ushtrimore;
- Transferime midis dy institucioneve të varësisë qendrore;
- Transferime nga institucioni qendror tek institucionet lokale (këshilla rajonale);
- Transferime nga institucioni qendror tek institucionet lokale (bashki);
- Transferime midis dy institucioneve lokale (këshill rajonal te bashkitë, bashki te këshilli rajonal, këshill rajonal te ndërmarrjet në varësi);
- Transferime nga institucionet lokale (bashki, këshill rajonal) tek institucionet nacionale;
- Transferta të tjera.
- Eliminohen disa nga llogaritë e kësaj pasqyre, ku kreditohet llogaria 604, “Transferime korrente të brendshme” apo llogaria 755 e 766 në debi të grupit përkatës të llogarisë 720, “Grant korrent i brendshëm”, që lidhen me transfertat tek ISSH-ja dhe ISKSH-ja;
- Eliminohen transfertat që lidhen me grantet kapitale në natyrë;
- Eliminohen, nëse ka, shpenzimet e të ardhurat në natyrë (llogaria 74 te 64);
- Eliminohen llogaritë e operacioneve (debi grupi 84) për derdhjet në buxhet me kundërparti llogaritë financiare (llogaria 520);
- Eliminohen operacionet që lidhen me transferimin e të ardhurave brenda sistemit (llogaritë 7205/8422);
- Evidentohet e konsolidohet ndonjë gabim i mundshëm në hartimin e pasqyrave financiare individuale apo përmbledhëse.

4.3 Rregullat e plotësimit të pasqyrës së konsoliduar të flukseve monetare, pasqyrës së konsoliduar

të ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto dhe pasqyrave përmbledhëse statistikore që shoqërojnë pasqyrat financiare të konsoliduara

107. Në kushtet kur janë të rakorduara llogaritë dhe pozicionet e elementeve të pakësimit apo shtimit të mjeteve monetare të secilës njësie të varësisë, kjo pasqyrë financiare është thjeshtë një përmbledhje e rakordim i rubrikave e nënrubrikave përkatëse të pasqyrës financiare vjetore individuale të të gjitha njësive të varësisë që përfshihen në nivelin përkatës të konsolidimit.

108. Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto përbën një përmbledhje dhe rakordim të rubrikave e nënrubrikave përkatëse të pasqyrave financiare vjetore individuale të secilës njësi të varësisë që përfshihet në nivelin përkatës të konsolidimit.

109. Pasqyrat statistikore si pasqyra statistikore për investimet dhe burimet e financimit të tyre, pasqyra statistikore për aktivet afatgjata (me kosto historike), pasqyra statistikore për aktivet afatgjata (me vlerën neto) dhe pasqyra statistikore për numrin e punonjësve dhe fondin e pagave konsolidohen duke përmbledhur rubrikat dhe nënrubrikat respektive të të gjitha njësive të varësisë, mbi bazën e informacionit të raportuar nga to në pasqyrat financiare individuale statistikore, duke rakorduar të dhënat në nënrubrikat e rubrikat përkatëse të këtyre pasqyrave statistikore me të dhënat respektive në pasqyrat kryesore financiare, të konsoliduara me parë.

4.4 Rregullat për dhënien e shënimeve shpjeguese për pasqyrat financiare të konsoliduara

110. Përgatitja dhe dhënia e shënimeve shpjeguese për pasqyrat financiare vjetore të konsoliduara realizohet nga autoritetet përkatëse përgjegjëse të caktuara për nivelet respektive të konsolidimit të informacionit të pasqyrave financiare individuale të njësive të qeverisjes së përgjithshme.

111. Dhënia e këtyre shënimeve shpjeguese nga autoritetet përkatëse të konsolidimit të pasqyrave financiare duhet të bëhet duke mbajtur parasysh dhënien e shënimeve shpjeguese të bëra nga hartuesit e pasqyrave financiare vjetore individuale, sipas pikës 95 dhe 96 të këtij udhëzimi.

V. PROCEDURAT E PARAQITJES DHE RAPORTIMIT TË PASQYRAVE FINANCIARE VJETORE

112. Nëpërmjet raportimit të pasqyrave financiare vjetore, njësitë e qeverisjes së përgjithshme duhet të evidentojnë me drejtësi pozicionin financiar, performancën financiare dhe ndryshimet në fluksin monetar, për të realizuar një paraqitje besnike të efekteve të të gjitha transaksioneve të ndodhura gjatë periudhës që raportohet.

113. Informacioni që raportohet duhet të ketë burimin nga zbatimi i rregullave e procedurave që lidhen me mbajtjen e kontabilitetit, si dhe me procedurat e këtij udhëzimi për përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare, në mënyrë që të shërbejë si informacion i dobishëm për një masë të gjerë përdoruesish;

114. Pasqyrat financiare që raportohen nga çdo njësi e qeverisjes së përgjithshme duhet të sigurojnë qartësisht informacion të dobishëm për vendimmarrjen dhe të tregojnë përgjegjshmërinë e njësive që ka përgatitur pasqyrat financiare lidhur me përdorimin e burimeve që u janë besuar;

115. Për këtë qëllim, njësitë e qeverisjes së përgjithshme qendrore dhe vendore, me të gjitha institucionet e njësive që varen prej tyre, si dhe njësitë e menaxhimit/zbatimit të projekteve e marrëveshjeve me donatorë të huaj, duhet të raportojnë pasqyrat financiare individuale vjetore sipas formatit të miratuar në këtë udhëzim;

116. Pasqyrat financiare vjetore të çdo niveli, detyrimisht duhet të përgatiten e paraqiten të unifikuara me këtë përbërje:

- Formati 1 - Pasqyra e pozicionit financiar (bilanci);
- Formati 2 - Pasqyra e performancës financiare ose pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve;
- Formati 3 - Pasqyra e flukseve monetare;
- Formati 4 - Pasqyra e ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto;
- Formati 5 - Shënimet shpjeguese për hartimin dhe raportimin e pasqyrave financiare vjetore;
- Formati 6 - Pasqyra statistikore e investimeve dhe burimeve të financimit të tyre;
- Formati 7 - Pasqyra statistikore mbi gjendjen dhe ndryshimet e aktiveve afatgjata me koston historike dhe me vlerën neto;
- Formati 8 - Pasqyra statistikore e numrit të punonjësve dhe fondi i pagave.

117. Njësitë e qeverisjes qendrore janë të detyruara të depozitojnë pasqyrat financiare vjetore individuale të ushtrimit të mbyllur brenda muajit mars të vitit pasardhës. Depozitimi duhet të bëhet duke dërguar një kopje në degën e thesarit të rrethit përkatës të juridiksionit dhe pas marrjes së konfirmimit nga kjo e fundit, një kopje dërgohet në ministrinë apo institucionin qendror përkatës sipas varësisë dhe një kopje tjetër në zyrën e statistikave të rrethit.

118. Njësitë e qeverisjes vendore janë të detyruar të depozitojnë pasqyrat financiare vjetore të

ushtimit të mbyllur brenda muajit Mars të vitit pasardhës. Depozitimi duhet të bëhet duke dërguar një kopje në degën e thesarit të rrethit përkatës të juridiksioni, një kopje në Këshillin e Qarkut të Juridiksionit dhe një kopje në zyrën e statistikave të rrethit.

119. Njësitë e menaxhimit/zbatimit të projekteve e marrëveshjeve me donatorë të huaj detyrohen të depozitojnë pasqyrat financiare të vitit ushtrimor të mbyllur brenda muajit mars të vitit pasardhës, duke dërguar një kopje pranë ministrisë apo institucionit publik që menaxhon projektin, një kopje pranë donatorit/rëve përkatës dhe një kopje e dërgon në Drejtorinë e Përgjithshme të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

120. Ministrinë dhe institucionet e tjera qendrore hartojnë përmbledhësen e konsoliduar të pasqyrave financiare vjetore të vitit ushtrimor të mbyllur, për të gjitha institucionet apo njësitë e varësisë së tyre, brenda muajit prill të vitit pasardhës dhe e depozitojnë në Drejtorinë e Përgjithshme të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

121. Ministrinë dhe institucionet e tjera qendrore, të cilat nuk kanë në varësi institucione apo njësi shpenzuese me kontabilitet më vete, brenda muajit mars të vitit pasardhës depozitojnë pasqyrat financiare të tyre, duke dërguar një kopje në degën e thesarit dhe pas konfirmimit nga kjo e fundit, një kopje e dërgojnë në Drejtorinë e Përgjithshme të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

122. Këshillat e qarkut hartojnë përmbledhëse të konsoliduar të pasqyrave financiare vjetore të njërive vendore të juridiksionit brenda muajit prill të vitit pasardhës dhe e depozitojnë atë në Drejtorinë e Operacioneve të Drejtorisë së Përgjithshme të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

123. Drejtoria e Operacioneve të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, harton dhe përmbledh, brenda muajit maj të vitit pasardhës, për vitin ushtrimor të mbyllur, raportin mbi lëvizjen dhe gjendjen e stokut të llogarive të depozitës së qeverisë dhe llogarive të tjera speciale të çelura për llogari të shtetit shqiptar në Bankën e Shqipërisë, të aseteve financiare, të rezervës valutore të qeverisë e të tjera elemente pasurorë që duhet të përfshihen në bilancin e shtetit shqiptar.

124. Drejtoria e Përgjithshme e Buxhetit dhe e Borxhit Publik, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, harton, përmbledh dhe depoziton në Drejtorinë e Operacioneve të Thesarit, brenda muajit maj të vitit pasardhës, raportet e vitit ushtrimor të mbyllur lidhur me borxhin e brendshëm e të jashtëm të qeverisë.

125. Në Drejtorinë e Përgjithshme të Thesarit, në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, hartohen pasqyrat financiare përmbledhëse të konsoliduara të qeverisjes së përgjithshme, qendrore e vendore, brenda muajit qershor të vitit pasardhës, për vitin ushtrimor të mbyllur, mbi bazën e informacionit të depozituar nga strukturat përgjegjëse të përmendura në këtë udhëzim.

126. Ngarkohen për zbatimin e këtij udhëzimi të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme (qendrore dhe vendore), si dhe Drejtoria e Përgjithshme e Thesarit në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

127. Ky udhëzim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare. Efektet e këtij udhëzimi shtrihen duke filluar nga përgatitja dhe raportimi i pasqyrave financiare vjetore të vitit 2018.

MINISTRI I FINANCEVE
DHE EKONOMISË
Arben Ahmetaj

ANEKSI 1

ANALIZA E DETAJUAR E KLASAVE TË LLOGARIVE TË KONTABILITETIT NË SEKTORIN PUBLIK

1. Klasa 1, “Fondet e veta dhe huat” (përbërja dhe trajtimi kontabël)

Klasa 1 e llogarive të kontabilitetit në sektorin publik përbëhet nga:

- Grupi 10, “Fonde të veta bazë”;
- Grupi 11, “Fonde të tjera të veta”;
- Grupi 12, “Rezultati i mbartur”;
- Grupi 13, “Subvencione të jashtë-zakonshme”;
- Grupi 14, “Grante kapitale për investime për të tretë”
- Grupi 15, “Shuma të parashikuara për rreziqe e shpenzime”;
- Grupi 16, “Bono thesari dhe huamarrje e brendshme”;
- Grupi 17, “Huamarrje e huaj”.

Veprimet kontabël, sipas rasteve, evidentohen në llogarinë ekonomike të analizuar në nivelin

shtatëshifror të secilit nga grupet e mësipërme të llogarive të klasës 1.

1.1 Trajtimi kontabël dhe funksionimi i klasës 1

- Grupi 10, “Fonde të veta bazë” përfaqëson shumën e analizuar të llogarive të fondeve të veta bazë, të përbëra konkretisht nga:

- 101, “Fonde bazë” ose “Teprica (fondi i akumuluar)/deficit i akumuluar”;
- 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme”;
- 106, “Teprica e granteve kapitale të huaja”;
- 107, “Vlera e mjeteve të caktuara në përdorim”;
- 109, “Rezerva nga rivlerësimi i Aktiveve Afatgjata (AAGJ)”.

1.1.1 Llogaria 101, “Fonde bazë” ose “Teprica (fondi i akumuluar)/deficit i akumuluar”, në llogari treshifrore klasifikohet:

- 1010, “Fondet bazë”;
- 1011, “Shtesa të fondeve bazë”;
- 1012, “Pakësime të fondeve bazë”;
- 1013, “Pakësim fondesh nga amortizimi i AAGJ-së”;
- 1014, “Pakësim fondesh nga shitja e AAGJ-së”;
- 1015, “Pakësim fondi nga nxjerrja jashtë përdorimit të AAGJ-së”;
- 1016, “Pakësim fondi nga transfertat brenda e jashtë sistemit të AAGJ-së”.

Në këtë llogari fondesh (101) finalizohen në kontabilitet, si burime, gjithçka që ka ndodhur me kapitalizimin në fonde të aktiveve, si dhe të gjitha lëvizjet dhe ndryshimet që kanë ndodhur në aktivet e njësisë së qeverisjes së përgjithshme.

Funksionimi i kësaj llogarie është si më poshtë vijon:

a) Llogaria 1011, “Shtesa të fondit bazë” kreditohet për:

- Vlerën e aktiveve të blera apo të krijuara në njësinë e qeverisjes së përgjithshme (për aktivet e marra në dorëzim) me kundërparti debitin e llogarive përkatëse të burimeve (105, 106 dhe 115).

- Mbetjen kreditore të llogarisë 116, “Të ardhura nga shitja e AAGJ-së” me kundërparti debitin e kësaj llogarie.

- Ndikimin pozitiv të ndryshimit të gjendjeve të inventarit në fund të vitit ushtrimor me kundërparti debitin e llogarisë 8423, “Transferim i ndryshimit të gjendjeve”.

- Shumat që rezultojnë me tepricë inventari në debi të llogarive përkatëse të grupeve 20 e 21 të aktiveve afatgjata.

b) Llogaria 1012, “Pakësime të fondeve bazë” debitohe për:

- Ndikimin negativ të ndryshimit të gjendjeve të inventarit në fund të vitit ushtrimor me kundërparti kreditin e llogarisë 8423, “Transferim i ndryshimit të gjendjeve”.

- Mbetjen debitore në fund të vitit të llogarisë 116, “Të ardhura nga shitja e AAGJ-së” me kundërparti kreditin e kësaj llogarie.

- Shumat që rezultojnë me mungesë inventari në kredi të llogarive përkatëse të grupeve 20 e 21 të aktiveve afatgjata.

c) Llogaria 1013, “Pakësim fondesh nga amortizimi i AAGJ-së” merr në debi amortizimin vjetor të aktiveve afatgjata me kundërparti kreditin e llogarisë 209 e 219 “Amortizimi i aktiveve afatgjata”.

d) Llogaria 1014, “Pakësime fondi nga shitja e AAGJ-së” merr në debi vlerën kontabël neto për aktivet që shiten nga institucioni me kundërparti llogaritë përkatëse të grupit 20 e 21 të AAGJ-së, pas pakësimit të tyre për amortizimin e akumuluar (209 e 219).

e) Llogaria 1015, “Pakësime fondi nga nxjerrja jashtë përdorimit të AAGJ-së” merr në debi vlerën kontabël neto për AAGJ-në që dalin jashtë përdorimit me kundërparti llogaritë përkatëse të grupit 20 e 21 të AAGJ-së dhe amortizimin e tyre (209 e 219).

f) Llogaria 1016, “Pakësim fondi nga transfertat brenda e jashtë sistemit të AAGJ-së” merr në debi vlerën kontabël neto për transferimin pa pagesë të aktiveve afatgjata që bën institucioni te të tretët me kundërparti llogaritë përkatëse të grupit 20 e 21 të AAGJ-së dhe amortizimin e tyre (209 e 219).

1.1.2 Funksionimi për llogaritë e tepricës së granteve kapitale të brendshme (105) dhe tepricës së granteve kapitale të huaja (llogaria 106).

Funksionimi i llogarisë së tepricës së granteve kapitale të brendshme (105) është si më poshtë:

a) Llogaritë 1050, 1051 e 1052, që përfaqësojnë grante kapitale dhe kontribute të të tretëve për

investime:

- Marrin në kredi vlerën e këtyre granteve, me kundërparti debitin e llogarisë 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur” ose të llogarisë 520, “Disponibilitete në thesar”, kur nuk tranzitohen veprimet nga llogaria 476.

b) Llogaritë 1059, “Grante kapitale të brendshme në natyrë” marrin në kredi vlerën e aktiveve të dhuruara nga transferimet e brendshme apo donatorë të huaj (të marra në dorëzim dhe të bëra hyrje në institucion), në debi të llogarive përkatëse të aktiveve (20 dhe 21).

c) Llogaritë 105 mbeten me tepricë në fund të periudhave ushtrimore vetëm në rastet kur këto grante janë burim për investimet në proces të institucioneve (të papërfunduara ose të pamarra në dorëzim). Në aktiv të bilancit këto janë investime në proces në grupin e llogarive 23. Këto mbyllen (kapitalizohen) me fondet bazë në kohën kur investimi është përfunduar dhe marrë në dorëzim.

Funksionimi i llogarisë së tepricës së granteve kapitale të huaja (106) është si më poshtë:

a) Llogaritë 1060 e 1061 që përfaqësojnë grante kapitale e kontribute nga qeveri e institucione ndërkombëtare për investime marrin në kredi vlerën e këtyre granteve, me kundërparti debitin e llogarisë 512, “Mjete monetare në bankë” apo llogarisë 520, “Disponibilitete në thesar”.

b) Llogaria 1069, “Grante kapitale të huaja në natyrë” merr në kredi vlerën e aktiveve të dhuruara nga transferimet e brendshme apo donatorë të huaj (të marra në dorëzim dhe të bëra hyrje në institucion), në debi të llogarive përkatëse të aktiveve (20 dhe 21).

c) Llogaritë 106 mbeten me tepricë në fund të periudhave ushtrimore vetëm në rastet kur këto grante janë burim për investimet në proces për institucionin (të papërfunduara ose të pamarra në dorëzim). Në aktiv të bilancit këto janë investime në proces në grupin e llogarive 23. Këto mbyllen (kapitalizohen) me fondet bazë në kohën kur investimi është përfunduar dhe marrë në dorëzim.

1.1.3 Funksionimi i llogarisë 107, “Për vlerën e mjeteve të caktuara në përdorim” dhe llogarisë 109, “Rezerva nga rivlerësimi i AAGJ-së”

a) Llogaria 107, “Për vlerën e mjeteve të caktuara në përdorim” merr në kredi vlerën neto të aktiveve afatgjata që institucioni merr në përdorim nga të tretët, me kundërparti debitin e llogarive përkatëse të grupit 21 të AAGJ-së. Teprica e saj tregon se këto aktive nuk janë të vetat.

b) Llogaria 109, “Rezerva nga rivlerësimi i AAGJ-së”. Procesi i rivlerësimit lidhet me daljen e një VKM-je për rivlerësimin e aktiveve afatgjata, të trupëzuara e të patrupëzuara dhe në varësi të efektit që jep rivlerësimi (shtesë ose pakësim në vlerën e aktiveve), veprimi kontabël realizohet si më poshtë:

- Kreditohet ose debitohet llogaria 109, “Rezerva nga rivlerësimi i AAGJ-së”;
- Me kundërparti përkatësisht debitin ose kreditin e llogarive të grupit 20 e 21 të AAGJ-së.
- Grupi 11, “Fonde të tjera të veta” përfaqëson shumën e analizuar të llogarive të fondeve të tjera të veta, të përbëra konkretisht nga:
 - 111, “Fonde rezervë”;
 - 115, “Caktim fondi për investime nga rezultati i vitit”;
 - 116, “Të ardhura nga shitja e aktiveve të qëndrueshme”.

a) Llogaria, “Fonde rezervë” (111) përdoret sipas hapësirave të caktuara ligjore kur disa institucione publike kanë të drejtën për të krijuar këtë fond nga aktiviteti i tyre dhe më pas e përdorin për qëllime të paracaktuara me ligj. Ky fond është i detyrueshëm të mbulohet me aktivet e njësisë (veçanërisht me aktivet qarkulluese). Llogaria 111, për disa njësi të qeverisjes së përgjithshme, përbën tepricën midis fondeve të krijuara nga rezultatet e mbartura dhe atyre të përdorura gjatë vitit për shpenzime korrente në përputhje me aktet ligjore e nënligjore.

Veprimet kontabël për funksionimin e llogarisë 111 janë:

a) Për krijimin e fondit rezervë:

- Debitohet llogaria 12, “Rezultate të mbartura”; dhe
- Kreditohet llogaria 111, “Fonde rezervë”.

b) Për përdorimin e fondit rezervë (shpenzime të bëra që mbulohen nga fondi rezervë):

- Debitohet llogaria 111, “Fonde rezervë”; dhe
- Kreditohet llogaria 787, “Tërheqje nga seksioni i investimeve”.

b) Llogaria 115, “Caktim fondi për investime nga rezultati i vitit”. Krijimi i këtij burimi ka të bëjë me ato njësi (sidomos organet e pushtetit vendor), që të ardhurat e realizuara gjatë vitit ushtrimor i përdorin konform ligjit për seksionin e investimeve, pra për investime. Nga pikëpamja e funksionimit kontabël, ky

burim krijohet nëpërmjet një transferimi nga seksioni i funksionimit në seksionin e investimeve për të mos dhënë efekte në rezultat.

a) Veprimi kontabël **për caktimin gjatë vitit** realizohet si më poshtë:

- Debitohet llogaria 831, "Transferim për caktimin e të ardhurave për investime";
- Kreditohet llogaria 115, "Caktim fondi për investime nga rezultati i vitit".

b) Veprimi kontabël për **caktimin nga rezultati i mbartur** realizohet si më poshtë:

- Debitohet llogaria 12, "Rezultat i mbartur"; dhe
- Kreditohet llogaria 115, "Caktim fondi për investime nga rezultati i vitit".

c) **Llogaria 116, "Të ardhura nga shitja e aktiveve të qëndrueshme"**. Në njësitë e qeverisjes së përgjithshme, funksionimi i kësaj llogarie merr kuptim në rastet eventuale të shitjes së aktiveve të qëndrueshme (sidomos në organet e pushtetit vendor sipas pavarësisë ligjore të tyre). Llogaria 116, "Të ardhura nga shitja e aktiveve të qëndrueshme" evidenton tepricën e plus-minus vlerave që lidhen me shitjet eventuale të elementeve të pasurisë. Në kushtet e mosekzistencës së të drejtës së trashëgimit të plus vlerave të realizuara, kjo llogari në fund të periudhave ushtrimore paraqitet me vlerë zero (pasi integrohet në llogarinë 1011/1012). Në këto raste operacionet me llogarinë 116 që rrjedhin janë:

a) **Merr në kredi:**

- Operacionet që rrjedhin nga shitja (me çmim shitjeje) me kundërparti llogaritë e të tretëve ose llogaritë financiare;
- Mbetjen debitore të saj në fund të vitit me kundërparti llogarinë 1012, "Pakësime të fondeve bazë".

b) **Merr në debi:**

- Vlerën kontabël neto të AAGJ-së të shitura në kredi të llogarive përkatëse të aktiveve të qëndrueshme;
- Shumën (pjesën) e të ardhurave që derdhen në buxhet në kredi të llogarisë 520, "Disponibilitete në thesar";
- Në fund të vitit mbetjen e saj kreditore me kundërparti llogarinë 1011, "Shtesa të fondeve bazë";
- Funksionimi i llogarisë 12, "Rezultati i mbartur".

Kjo llogari është e përdorshme dhe funksionale sidomos për njësitë e vetëqeverisjes vendore që, në kuadrin e decentralizimit të tyre, trashëgojnë në vitet e mëpasshme grantet buxhetore dhe të ardhurat e papërdorura të vitit ushtrimor. Rezultati i mbartur vjen nga rezultati i viteve respektive dhe mbetet i papërdorur, me të drejtë të paparashkrueshme për ta përdorur në vijim. Ky rezultat duhet të jetë i argumentuar me të ardhurat në likuiditete në llogaritë financiare e të disponibiliteteve, si dhe me të drejta të konstatuara por të paarkëtuara në periudhat përkatëse ushtrimore.

a) Nga pikëpamja kontabël, në fillim të çdo viti ushtrimor, mbarten rezultatet e vitit ushtrimor të kaluar. Konkretisht, bëhet veprimi kontabël:

- Debitohet llogaria 85, "Rezultati i veprimtarisë ushtrimore"; dhe
- Kreditohet llogaria 12, "Rezultati i mbartur".

b) Në kohën kur përdoret krahas veprimeve të tjera, për shumën e përdorur, ky rezultat pakësohet me veprimin kontabël:

- Debitohet llogaria 12, "Rezultati i mbartur"; dhe
- Kreditohet llogaria 787, "Tërheqje nga seksioni i investimeve";
- Grupi i llogarive 14, "Grante kapitale për investime për të tretë" përfaqëson shumën e analizuar të llogarive të fondeve të tjera të veta, të përbëra konkretisht nga:
 - 145, "Grante të brendshme kapitale për pjesëmarrje në investime për të tretë"; dhe
 - 146, "Grante të huaja kapitale për pjesëmarrje në investime për të tretë".

Këto llogari pasqyrojnë në kredi burimet e financimeve për investime të papërfunduara (të padorëzuara), që kryejnë institucionet për të tretët.

a) Kundërpartia e pasqyrimin të veprimin të mësipërm është respektivisht debiti i llogarive 105, "Teprica e granteve kapitale të brendshme" dhe 106, "Teprica e granteve kapitale të huaja" ose dhe 476, "Të ardhura të caktuara për t'u përdorur" në qoftë se grantet tranzitohen nëpërmjet kësaj llogarie.

b) Këto llogari (145 e 146) kreditohen edhe në debi të llogarisë 520, "Disponibilitete në thesar", në

rast se grantet janë të trashëgueshme.

c) Llogaritë (145 e 146) debitojnë për vlerën e AAGJ-së të përfunduara e të dorëzuara të tretët me kundërparti kreditin e llogarive të grupit 23, “Investime”.

- Grupi i llogarive 15, “Shuma të parashikuara për rreziqe e shpenzime”.

Ky grup lidhet me provizionet për shumatat e parashikuara për rreziqe e shpenzime që pritet të ndodhin dhe që lidhen me aktivet afatgjata. Ky fenomen është me rrezik në rastin e aktiveve financiare afatgjata. Mënyra e trajtimit të kësaj llogarie është paraqitur në pikën 34 të këtij udhëzimi.

- Grupi i llogarive 16, “Bono thesari dhe huamarrje e brendshme” dhe grupi 17, “Huamarrje e huaj”.

Aktualisht, huamarrja nuk vepron direkt nga institucionet apo përfituesit. Huaja si rregull merret nga qeveria shqiptare dhe për shlyerjen e saj përgjigjet qeveria shqiptare, sipas kontratave të lidhura. Si me grantet e huaja, ashtu dhe me kreditë e huaja, sot në vendin tonë, veprojnë njësitë e menaxhimit/zbatimit të projekteve e marrëveshjeve me donatorë të huaj të cilat e menaxhojnë këtë situatë deri në dorëzimin tek institucioni përfitues. Kredia më e zakonshme afatshkurtër që merr aktualisht qeveria shqiptare brenda vendit janë “Bonot e thesarit”.

Në përputhje me hapësirat ligjore në vazhdim, veçanërisht për organet e vetëqeverisjes vendore mund të krijohen premisa për huamarrjen e huadhënien direkte, pa ndërmjetësinë e qeverisë shqiptare, pra direkte me sistemin bankar.

Grupi i llogarive 16 e 17, nga pikëpamja kontabël funksionon si më poshtë:

a) **Për nënshkrimin dhe marrjen e huas, veprimet:**

- Kreditohen llogaritë 16 dhe 17 (për nënshkrimin dhe marrjen e huas);
- Debitohen llogaritë e klasës 4 (për konstatimin e huas); dhe
- Debitohen llogaritë e klasës 5 (marrjen efektive të huas).

b) **Për shlyerjen ose pagimin e principalit, veprimet:**

- Debitohen llogaritë 16 dhe 17; dhe
- Kreditohen llogaritë e klasës 4 ose klasës 5.

c) **Për konstatimin ose pagimin e interesave, veprimet:**

- Debitohet klasa 6 (për shpenzimet financiare);
- Kreditohen llogaritë e klasës 4 (për konstatimin e interesave); dhe
- Kreditohen llogaritë e klasës 5 (për pagimin e interesave).

2. Klasa 2, “Aktivet afatgjata” (përbërja dhe trajtimi kontabël)

Klasa 2 e llogarive të kontabilitetit në sektorin publik përbëhet nga:

- Aktive afatgjata materiale (aktive të qëndrueshme të trupëzuara);
- Aktive afatgjata jomateriale (aktive të qëndrueshme të patrupëzuara);
- Aktive afatgjata financiare.

AAGJ-ja dokumentohen si:

- “Aktive të qëndrueshme të trupëzuara ose (AAGJM)”, të cilat njësia publike i përdor për prodhimin e produkteve, kryerjen e shërbimeve, për t’u dhënë me qira palëve të treta, si dhe për qëllime administrative (kjo e fundit është veçori kryesisht në sektorin publik).

- “Aktivet e patrupëzuara ose (AAGJ jomateriale)” janë aktive jomateriale pa përmbajtje fizike dhe të dallueshme nga aktivet e tjera.

- “Amortizimi i AAGJ-së” është shpërndarja periodike dhe sistematike e vlerës së amortizueshme të AQT apo AP, në përputhje me jetëgjatësinë e dobishme. Jeta e dobishme ka të bëjë me periudhën gjatë të cilit ky lloj aktiviteti pritet të përdoret nga njësia apo numri i produkteve ose të ngjashme që njësia pret të përfitojë nga përdorimi i këtyre lloj aktiveve.

- Amortizimi në sektorin publik ka veçori, sepse nuk ka ndikim në shpenzime, por në fondet bazë të njësive të qeverisjes së përgjithshme.

- “Kostoja e AAGJ-së” shuma e parave të paguara në kohën e blerjes së aktivitetit apo ndërtimit të tij.

- “Vlera e mbetur”, vlera e përlllogaritur me anë të së cilës njësia pret që të përfitojë nga aktiviteti, në mbarim të jetëgjatësisë së tij të dobishme dhe pas zbritjes së kostos së nxjerrjes nga përdorimi (amortizimit).

- “Amortizim i akumuluar” pjesa e amortizueshme e aktivitetit të llogaritura e kontabilizuara në periudhat ushtrimore të mëparshme.

- “Vlera reale” përfaqëson shumën apo vlerën me të cilën mund të këmbëhet aktivi në treg.
- “Vlera kontabël” përbën shumën neto të aktivitetit (koston historike minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e mundshme nga zhvlerësimi).

Aktivet afatgjata materiale të sektorit publik përkufizohen si elemente të aktivitetit (pasurisë) që:

- Kanë substancë ose formë fizike. (Ato janë sende ose objekte konkrete të cilat mund të preken, shihen, maten e numërohen fizikisht.)
- Kohëzgjatja e përdorimit parashikohet e llogaritet për më shumë se një vit ushtrimor kontabël.
- Destinacioni është për t’u përdorur në prodhimin, furnizimin e marrjen e sendeve ose shërbimeve, për t’ua dhënë më qira të tretëve dhe për qëllime administrative (zyra, mobilie orendi, mjete kompjuterike etj.).

Aktivet afatgjata jomateriale përcaktohen dhe klasifikohen në tilla si: programet kompjuterike, markat, patentat, licencat, të drejtat e përdoruesit etj. Mund të ketë aktive me karakteristika si të AAGJM-së ashtu edhe të AAGJ/JM-së. Në këto raste, ato klasifikohen në varësi të karakteristikave dominuese. *Shembull*, një program kompjuterik (soft) përfshihet në AAGJM, nëse është pjesë përbërëse e pajisjeve kompjuterike, në të kundërt (pra, kur nuk është pjesë), trajtohet si AAGJ/JM.

Trajtimet kontabël për AAGJM-në, lidhen me njohjen fillestare të aktivitetit, si dhe vlerësimin e mëpasshëm:

a) **Njohja fillestare** - AAGJM-ja, duhet të plotësojnë kriteret e njohjes në pasqyrën e pozicionit financiar, pra, duhet të vlerësohen me kosto që janë:

- Kostoja e blerjes së bashku me taksat e importit;
- Kosto të tjera të drejtpërdrejta deri në sjelljen e aktivitetit në vendndodhje apo dhe kosto të tjera që i shtohen nga prodhimi i elementeve të aktivitetit (kosto projektimi, paga dhe kontribute për prodhimin e elementeve të aktivitetit, materiale të përdorura për këto elemente, kosto transporti, kosto instalimi, kosto testimi etj.).

b) **Vlerësimi i mëpasshëm** lidhet me faktin që aktiviteti gjatë jetës së përdorimit pësojnë ndryshime dhe për këtë qëllim duhet të rivlerësohen. Përmirësimet, riparimet dhe mirëmbajtjet e aktiveve kanë një kosto të mëpasshme që i shtohet koston fillestare të AAGJM-së. Kryerja e riparimeve teknike kapitale, me ose pa zëvendësim të pjesëve të këtij aktiviteti, është kusht i funksionimit të një elementi të AAGJM-së. Kostoja e riparimit njihet në vlerën kontabël të elementeve të AAGJM-së, nëse plotëson kriteret për njohje.

Trajtimi kontabël për AAGJ-në jomateriale (aktivet e patrupëzuara).

a) **Para se të njihen** ato duhet të plotësojnë kriteret:

- E kontrollit të këtij aktiviteti nga njësia e qeverisjes së përgjithshme;
- Që përfitimet e ardhshme nga aktiviteti të vijnë në njësi;
- Që kostoja e aktivitetit mund dhe duhet të matet me besueshmëri; dhe
- që aktiviteti të jetë i identifikueshëm.

b) **Një aktiv afatgjatë jomaterial i blerë**, matet me koston e tij, pra, me koston e blerjes plus kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejtë me të.

c) **Për prodhimin e një AAGJ-je jomaterial**, përcaktimi i koston së tij ka parime të ngjashme, si dhe kostoja e prodhimit të AAGJM-së.

d) **Vlerësimi i mëpasshëm** i një aktiviteti afatgjatë jomaterial, njihet me koston e tij minus amortizimin e akumuluar, si dhe humbjet e akumuluar nga zhvlerësimi.

e) **Rivlerësimi nuk lejohet.**

f) **Amortizimi i tyre** duhet të bëhet me “metodën lineare”. AAGJ-ja jomateriale të amortizueshme nuk do të kenë vlerë të mbetur.

Zhvlerësimet e AAGJ-së. Përcaktimi i rënies në vlerë të aktivitetit bëhet me test. Testi i zhvlerësimit është i nevojshëm të kryhet në çdo datë të bilancit vetëm për aktivitetet që tregojnë se kanë shenja të rënies në vlerë, që mund të jenë:

- Rënia e vlerës së tregut për aktive të ngjashme;
- Rënia e tregut, e cila parashikon që përfitimet ekonomike të pritshme të bien në nivele minimale;
- Vlera kontabël e aktiveve neto është më e madhe se vlera e tregut;
- Është përkeqësuar gjendja fizike e aktiveve; si dhe
- Ndërprerja e disa veprimtarive ekonomike të funksionimit.

Nisur nga faktorët e mësipërm që kanë ndodhur në njësi, kryhet testi i zhvlerësimit për të përcaktuar

vlerën reale të aktivit. Nëse ka ndonjë tregues që vlera e aktivit ka rënë, testi i zhvlerësimit kryhet për çdo aktiv të veçantë, në pamundësi në grupe artikujsh.

Rimarrja e shumave të zhvlerësimit (humbjes nga zhvlerësimi), lidhet me faktin që njësia, në datën e bilancit, shqyrton nëse shuma e aktiveve të zvogëluara është rritur. Për këtë, mund të kryhet edhe një test i ri zhvlerësimi. Në rast se shuma e aktivit është rritur mbi vlerën kontabël, humbja e mëparshme nga zhvlerësimi do të rimerret dhe vlera kontabël e aktivit do të rritet. Rimarrja e një humbjeje nga zhvlerësimi për një aktiv do të njihet në pasqyrën e performancës financiare të periudhës raportuese si pakësim i humbjes nga zhvlerësimi i aktiveve afatgjata.

Shitjet e AAGJ-së. Aktivet afatgjata apo elemente të tyre, kur priten të shiten brenda një viti, ato riklasifikohen si aktive rrjedhëse të mbajtura për shitje dhe njihen në bilanc si të tilla. Këto aktive, të riklasifikuara si jorrrjedhëse, vlerësohen me vlerën më të ulët midis vlerës kontabël dhe vlerës reale dhe paraqiten më vete në bilanc. Për këto aktive të riklasifikuara jorrrjedhëse ndërpritet amortizimi.

Njësitë e qeverisjes së përgjithshme, si rregull, nuk kanë për qëllim kryesor shitjen e aktiveve afatgjata, por eventualisht ndodh dhe duhet trajtuar.

Njohja e AAGJ-së në pasqyrat financiare vjetore.

- AAGJ-ja paraqiten në pasqyrën e pozicionit financiar në zërat përkatës.
- Shpenzimet e amortizimit të AAGJ-së, si dhe humbjet nga zhvlerësimi paraqiten në zë më vete në formatin e pasqyrës së performancës financiare.
- Fitimet ose humbjet nga nxjerrjet jashtë përdorimit të AAGJ-së njihen dhe evidentohen në pasqyrën e performancës financiare.

Hyrjet e AAGJM-së dokumentohen:

- Për blerjet, ku si dokumente shërbejnë: kontrata, fatura e furnitorit dhe akti i marrjes në dorëzim ose fletëhyrja (nëse janë aktive të magazinueshme).
- Për hyrjet në cilësinë e kontributeve në natyrë të kapitalit/fondeve, ku si dokument shërben aktmarrëveshja dhe akti i marrjes në dorëzim të aktivit.
- Për përfitimet nga dhurime, ku si dokument është akti i dhurimit dhe akti i marrjes në dorëzim.
- Për prodhimin nga vetë njësia, ku si dokument shërben situacioni përfundimtar dhe akti i marrjes në dorëzim.
- Për rivlerësimet, shërbejnë aktet ligjore ose nënligjore që autorizojnë një gjë të tillë dhe pasqyrat përkatëse të llogaritjeve.

Daljet e AAGJM-së dokumentohen me:

- Fatura, për shitjet e aktiveve të qëndrueshme (fletëhyrja me kosto).
- Akt ose procesverbal të nxjerrjes jashtë përdorimit, për nxjerrjen jashtë përdorimit për efekt të konsumimit të plotë ose edhe për arsye të tjera.
- Akt dhurimi, për dhurime të aktiveve afatgjata të trupëzuara.
- Procesverbale ose akte, për daljet për shkak të humbjeve, dëmtimeve etj.
- Pasqyrat e llogaritjes, për amortizimet.

Aktivët afatgjata dallohen në tri grupe kryesore:

- Llogaria 20, “Aktive afatgjata jomateriale”;
- Llogaria 21, “Aktive afatgjata materiale”;
- Llogaritë 25 dhe 26, “Aktive afatgjata financiare”.

Brenda grupeve 20 dhe 21 të aktiveve afatgjata, respektivisht janë përfshirë si llogari të veçanta edhe llogaritë e amortizimit të tyre në nivele treshifrore, si:

- Llogaria 209, “Amortizimi i aktiveve afatgjata jomateriale”;
- Llogaria 219, “Amortizimi i aktiveve afatgjata materiale”.

Për realizimin dhe krijimin e aktiveve afatgjata materiale dhe jomateriale, në njësitë e qeverisjes së përgjithshme, ka një procedurë specifike:

- Fillimisht, për njësitë planifikohen dhe realizohen operacionet e investimeve për blerjen apo krijimin e AAGJ-ve.
- Për rrjedhim, aktivët afatgjata, para se të vihen në shfrytëzim, pra të jenë funksionale, ato detyrimisht duhet të gjenden në proces, në formën e shpenzimeve që grupohen me analiza në llogarinë 23, “Investime”.
- Këto janë investime në proces, pra aktivë ende nuk është përfunduar dhe detyrimisht nuk është në funksionim dhe nuk është kapitalizuar. Grupi 23, “Investime” ndahet në dy llogari treshifrore që më tej klasifikohen në nivele shtatëshifrore, sipas karakteristikave të këtyre aktiveve.
- Llogarinë 230, “Investime për aktive afatgjata jomateriale”, të analizuara në llogari

shtatëshifrore; dhe

- Llogaria 231, “Investime për aktive afatgjata materiale”, të analizuar në llogari shtatëshifrore.

Me përfundimin e ciklit të blerjes apo ndërtimit të aktiveve, këto bëhen funksionale dhe kapitalizohen në grupet 20 e 21 të aktiveve të përfunduara.

Nga pikëpamja e përbërjes dhe e klasifikimit, të grupuara në nivele dyshifrore, aktivet afatgjata në të gjitha format, klasifikohen:

- 20, “Aktive afatgjata jomateriale”;
- 21, “Aktive afatgjata materiale”;
- 23, “Investime” (në proces);
- 24, “Aktive afatgjata të dëmtuara”;
- 25, “Huadhënie dhe nënhuadhënie”;
- 26, “Pjesëmarrje me kapitalin e vet”;
- 28, “Caktime të aktiveve afatgjata”.

Për çdo grup llogarish, për efekte funksionimi, detajimi përfaqësohet në nivele tre, katër e deri shtatëshifrore.

2.1 Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarive të klasës 2

- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i grupit 20, “Aktive afatgjata jomateriale”.

Për blerjen, krijimin apo shtesat në aktivet afatgjata jomateriale, trajtimet kontabël lidhur me funksionimin janë si më poshtë:

a) **Për akordimin e fondeve buxhetore:**

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”; dhe
- Kreditohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

b) **Për konstatimin e shpenzimeve për blerjen apo krijimin e aktivit:**

- Debitohet 230, “Investime” (në proces), në analizën shtatëshifrore përkatëse; dhe
- Kreditohet 404, “Furnitorë për investime”.

c) **Për pagimin e shpenzimeve për blerjen apo krijimin e aktiveve të tilla:**

- Debitohet 404, “Furnitorë për investime”; dhe
- Kreditohet 520 “Disponibilitete në thesar”.

d) **Për kapitalizimin e aktivit (kur vihet në funksionim) bëhet hyrje si:**

- Debitohet 20, “Aktive afatgjata jomateriale”; dhe
- Kreditohet 230, “Investime për aktive afatgjata jomateriale” në analizë shtatëshifrore.

e) **Për kapitalizimin e aktivit (në lidhje me veprimin për përdorimin e fondeve):**

- Debitohet 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”; dhe
- Kreditohet 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” ose 106, “Teprica e granteve kapitale të huaja”.

f) **Për kapitalizimin e fondeve, paralel me veprimin e mësipërm:**

- Debitohet 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” ose 106, “Teprica e granteve kapitale të huaja”;

- Kreditohet 1011, “Shtesa në fondet bazë”;

- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i grupit 21, “Aktive afatgjata materiale”.

Për blerjen, krijimin apo shtesat e aktiveve afatgjata materiale, trajtimet kontabël lidhur me funksionimin janë si më poshtë:

a) **Për akordimin e fondeve buxhetore:**

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”;
- Kreditohet 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

b) **Për konstatimin e shpenzimeve për blerjen apo krijimin e aktivit:**

- Debitohet 231, “Investime për aktive afatgjata materiale”, në analizë shtatëshifrore;
- Kreditohet 404, “Furnitorë për investime”.

c) **Për pagimin e shpenzimeve për blerjen apo krijimin e aktiveve të tilla:**

- Debitohet 404, “Furnitorë për investime”;
- Kreditohet 520, “Disponibilitete në thesar”.

d) **Për kapitalizimin e aktivit (kur vihet në funksionim) bëhet hyrje:**

- Debitohet 21, “Aktive afatgjata materiale”;
- Kreditohet 231, “Investime për aktive afatgjata materiale”, në analizë shtatëshifrore.

e) **Për kapitalizimin e aktivit (në lidhje me veprimin për përdorimin e fondeve):**

- Debitohet 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”;
- Kreditohet 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” ose 106, “Teprica e granteve kapitale të huaja”.

f) **Për kapitalizimin e fondeve, paralel me veprimin e mësipërm:**

- Debitohet 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” ose 106 “Teprica e granteve kapitale të huaja”;
- Kreditohet 1011 “Shtesa në fondet bazë”.

Për hyrjet e aktiveve afatgjata, nga marrjet falas në natyrë (dhurimet e AAGJ-së materiale dhe jomateriale) trajtimi kontabël është:

- Debitohet 20 ose 21, “Aktive afatgjata” në analizat përkatëse shtatëshifrore;
- Kreditohet 1059 ose 1069, “Grante kapitale të brendshme në natyrë” ose “Grante kapitale të huaja në natyrë”, në analizë shtatëshifrore.

Për kapitalizimin e fondeve, paralel me veprimin e mësipërm, bëhet regjistrimi kontabël:

- Debitohet 1059 ose 1069, “Grante kapitale të brendshme në natyrë” ose “Grante kapitale të huaja në natyrë”,
- Kreditohet 1011, “Shtesa në fondet bazë”.

Për diferencat që mund të rezultojnë në inventarin e AAGJ-së, funksionimi kontabël është:

- Debitohen ose kreditohen, (sipas rastit), llogaritë 20 ose 21 të AAGJ-së, në analizat përkatëse shtatëshifrore me kundërparti përkatësisht:

- Kreditohet 1011, “Shtesa në fondet bazë” (për diferencat në shtesë); dhe
- Debitohet 1012, “Pakësime në fondet bazë” (për diferencat në pakësim).

Për diferencat nga rivlerësimi i AAGJ-së:

- Debitohen ose kreditohen (sipas rastit llogaritë 20 ose 21 të AAGJ-së, në analizat përkatëse shtatëshifrore me kundërparti përkatësisht:

- Kreditohet 109, “Diferenca rivlerësimi” (për rivlerësimin në rritje);
- Debitohet 109, “Diferenca rivlerësimi” (për rivlerësimin në ulje).

Në rastet e daljeve të aktiveve afatgjata, funksionimi kontabël është si më poshtë:

a) **Për shitjen e aktiveve afatgjata, funksionimi i vlerës historike dhe amortizimit është (vlera neto):**

- Kreditohen llogaritë 20, 21, 24 (analizat shtatëshifrore përkatëse);
- Debitohet 1014, “Pakësim fondesh nga shitja e AAGJ-së”.

b) **Për shitjen e aktiveve afatgjata, me çmimin e shitjes:**

- Debitohet 411, “Klientë” ose 520, “Disponibilitete në thesar” (analizat shtatëshifrore përkatëse);
- Kreditohet 116, “Të ardhura nga shitja e aktiveve të qëndrueshme”.

c) **Për daljet e aktiveve afatgjata nga nxjerrjet jashtë përdorimit, funksionimi kontabël i kostos historike dhe amortizimit (vlerës neto) është:**

- Kreditohen llogaritë 20, 21, 24 (analizat shtatëshifrore përkatëse);
- Debitohet 1015, “Pakësim fondesh nga nxjerrjet jashtë përdorimit të AAGJ-së”.

d) **Për daljet nga dhëniet falas (dhurimet e aktiveve afatgjata), funksionimi i vlerës historike dhe amortizimit është:**

- Kreditohen 20, 21 (analizat shtatëshifrore përkatëse);
- Debitohet 1016, “Pakësim fondi nga transfertat brenda e jashtë sistemit të AAGJ-së”.

e) **Për daljet nga kalimi në aktive afatgjata të dëmtuara, funksionimi i vlerës historike dhe amortizimit është:**

- Kreditohen llogaritë 20, 21 (analizat shtatëshifrore përkatëse);
- Debitohet 24, “Aktive afatgjata të dëmtuara”.

f) **Për përcaktimet e aktiveve afatgjata, në përdorim tek institucione të varësisë ose të tjerë, funksionimi i vlerës historike dhe amortizimit (vlerë neto) është si më poshtë:**

Në institucionin që cakton:

- Kreditohen 20, 21 (analizat shtatëshifrore përkatëse); dhe
- Debitohet 28, “Caktime të aktiveve afatgjata”.

Në institucionin që merr në përdorim:

- Debitohen 20, 21 (analizat shtatëshifrore përkatëse); dhe
- Kreditohet 107, “Aktive të caktuara për përdorim”.

g) **Për amortizimin vjetor të aktiveve afatgjata:**

- Debitohet 1013, “Pakësim fondi nga amortizimi i AAGJ-së”; dhe

- Kreditohet 209 ose 219, “Amortizimi i aktiveve afatgjata”.
- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i AAGJ-së financiare.

Këto aktive janë element të pasurisë të përfituara e destinuara në formën e letrave më vlerë ose titujve të ndryshëm të pjesëmarrjes dhe të huadhënies. Ato janë një investim i institucionit nëpërmjet vënies në funksionim të mjeteve, përkohësisht të lira, me qëllim rritjen e vlerës së tyre. Konkretisht, për njësitë e qeverisjes së përgjithshme, funksionojnë dy grupe kryesore të llogarive financiare afatgjata.

- Llogaria 25, “Huadhënie dhe nënhuadhënie”; dhe
- Llogaria 26, “Pjesëmarrje me kapitalin e vet”.

Llogaria 25, “Huadhënie dhe nënhuadhënie” dallohet në:

- 250, 251, 252, “Të hyra nga principiali i transaksioneve të huadhënies”; dhe
- 255, 256, “Të dala nga principiali i transaksioneve të huadhënies”.

a) **Funksionimi për institucionin që jep hua është:**

- Debitohet 255, 256, “Të dala nga principiali i transaksioneve të huadhënies” (analiza shtatëshifrore); dhe

- Kreditohet 512 ose 520 ose klasa 4.

b) **Funksionimi kur institucioni arkëton huadhënien:**

- Debitohet 512 dhe 520 ose klasa 4; dhe
- Kreditohet 250, 251, 252, “Të hyra nga principiali i transaksioneve të huadhënies”.

c) **Për interesat nga huadhënia:**

- Debitohen llogaritë financiare (klasa 5); dhe
- Kreditohet llogaria përkatëse e të ardhurave financiare nga interesat (klasa 7).

Llogaria 26, “Pjesëmarrje me kapitalin e vet” dallohet sipas llojeve të pjesëmarrjes si:

- 265, “Pjesëmarrje në ndërmarrjet publike jofitimprurëse”;
- 266, “Pjesëmarrje në institucionet financiare”;
- 267, “Pjesëmarrje në *joint venture*”; dhe
- 269, “Pjesëmarrje në të tjera”.

a) **Regjistrimi kontabël që lidhet me llogarinë 26 është si më poshtë:**

- Debitohen analizat e llogarisë 26, “Pjesëmarrje me kapitalin e vet”; dhe
- Kreditohen llogaritë financiare (klasa 5), për pjesëmarrjen me kapitalin e vet.

3. “Inventari, llogaritë e të tretëve, si dhe llogaritë financiare” (përbërja dhe trajtimi kontabël i klasave 3, 4 dhe 5)

Aktivët qarkulluese përkufizohen si tërësia e aktiveve që i shërbejnë funksionimit të njësisë të qeverisjes së përgjithshme, për një kohë relativisht të shkurtër, kryesisht për një vit ushtrimor. Këto aktive, për shkak të destinacionit të tyre dhe për shkak të natyrës së tyre, nuk kanë prirjen që të qëndrojnë gjatë në formën që kanë. Ato shpesh kalojnë nga njëra formë e aktiveve qarkulluese në tjetrën.

Aktivët qarkulluese ndahen (klasifikohen) në tri kategori:

- Klasa 3, “Aktivët afatshkurtra jofinanciare (inventarët)”;
- Klasa 5, “Aktivët likuide, llogaritë financiare afatshkurtra”; dhe
- Klasa 4, “Për llogaritë e të drejtave për t’u arkëtuar”.

3.1 Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarive të klasës 3, “Aktivët afatshkurtra jofinanciare (inventarët)”.

Rregullat për trajtimin kontabël të inventarëve lidhen me:

- Regjistrimin në kontabilitet nga pikëpamja pasurore të elementeve të gjendjeve të inventarit, duke përdorur llogaritë inventariale (klasa 3), për t’i evidentuar si shpenzime apo pakësim shpenzimesh në ndryshimin e gjendjes së inventarit.

- Regjistrimin në kontabilitet nga pikëpamja e kostos së blerjes apo të prodhimit të inventarëve duke përdorur llogaritë e klasës 6 të shpenzimeve të blerjes apo të prodhimit.

- Nga pikëpamja e fushës së zbatimit, për inventarët përfshihet trajtimi kontabël, kryesisht për:
- Materiale të para;
- Materiale për konsum, për shfrytëzim (inventar i imët);
- Prodhim në proces;
- Produkte të përfunduara,
- Mallrat e blera me qëllime rishitje.

Inventarët përcaktohen si aktive:

- Të blera e të mbajtura për shitje në rrjedhën normale të funksionimit të njësisë.
- Të mbajtura për prodhim apo shërbime (materiale e furnitura).
- Të hedhura në procesin e prodhimit në formën e materialeve e furniturave për t'u përdorur për prodhim apo për kryerjen e shërbimeve.
- Që prodhohen nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme e që mbahen me qëllim shitjen e tyre në rrjedhën normale të aktivitetit.

Gjendjet e inventarit janë elemente pasurore të stokuara në njësinë publike, të cilat destinohen t'i shërbejnë asaj për një kohë relativisht të shkurtër në këto drejtime:

- Lëndët e para dhe materialet ndihmëse - për t'u përpunuar më tej në procesin teknologjik duke dhënë prodhime/shërbime të tjera.
- Prodhim në proces - ndodhen në procesin e prodhimit dhe nuk mund të përdoren në gjendjen që janë.
- Mallra që janë sende të blera me qëllim rishitjeje.
- Produkte të gatshme dhe gjysmëprodukte - për t'u shitur në formën ekzistuese. Produktet janë prodhime të vetat të destinuara për shitje, kurse gjysmëproduktet janë prodhime të papërfunduara, por që mund të shiten edhe në gjendjen ekzistuese ose mund t'i nënshtrohen përpunimit të mëtejshëm.

Të gjitha elementet e inventarëve në njësitë e qeverisjes së përgjithshme i shërbejnë funksionimit të institucioneve, sipas qëllimeve për të cilat ato janë krijuar.

Njohja dhe vlerësimi i inventarit ka të bëjë me:

- Njohjen fillestare në kontabilitet;
- Vlerësimin fillestar;
- Vlerësimin pas njohjes fillestare;
- Llogaritjen e kostos së inventarëve;
- Zhvlerësimin e inventarit; dhe
- Çregjistrimin e inventarit.

Njohja fillestare në kontabilitet. Njësia raportuese është e detyruar që, para se të bëjë regjistrimin e inventarit në kontabilitet, duhet ta njohë atë. Njohja e inventarit bëhet në momentin e blerjes (përfitimit) të tij nga njësia dhe vetëm atëherë kur plotësohen këto kushte:

- Njësia e ka aktivin nën kontrollin e saj;
- Njësia pret përfitime funksionimi prej tij; dhe
- Kostoja e inventarit të përlogaritjet (matet apo vlerësohet) në mënyrë të besueshme.

Vlerësimi fillestar në kontabilitet. Lidhur me përlogaritjet (vlerësimet) fillestare, inventari fillimisht matet me kosto, e cila përfshin të gjitha materialet e blera e të lidhura drejtpërdrejt me prodhimin, si dhe çdo kosto tjetër që i shndërron këto materiale në produkte të përfunduara. Kostot e drejtpërdrejta të materialeve përfshijnë, përveç çmimit të blerjes së lëndëve të para e materialeve ndihmëse edhe të gjitha kostot e tjera që nevojiten për ta sjellë inventarin në vendndodhjen ekzistuese dhe magazinimin e tij (shpenzime transporti, taksa importi, shpenzime magazinimi, zbritje e shtesa tregtare, si dhe shpenzime të tjera të ngjashme si interesi kur merret kredi apo detyrimet fiskale).

Vlerësimi pas njohjes fillestare. Përlogaritjet pas njohjes fillestare të inventarëve lidhen me faktin se njësia publike raportuese duhet të bëjë rivlerësim të inventarit për shkak se gjatë periudhave kohore të stokimit të tij ka pasur ndryshime.

Llogaritja e kostos së inventarëve. Për të përcaktuar koston e elementeve të inventarit përdoren:

- Metoda "hyrje e parë, dalje e parë" (FIFO). Sipas kësaj metode, elementet e inventarit që janë blerë në fillim (të parët) shiten apo dalin të parët nga njësia. Si rrjedhim, në fund të periudhës, gjendje inventari mbeten ato elemente që janë blerë apo prodhuar në periudhat e fundit.
- Metoda e mesatares së ponderuar. Sipas kësaj metode llogaritjet e kostos bëhen duke u nisur nga inventari në fillim të periudhës dhe i shtohen elementet e blerë ose prodhuar gjatë periudhës.

Njësitë, që merren me prodhim produktesh, duhet të përcaktojnë koston e inventarit të tyre, e cila duhet të përfshijë të gjitha kostot e blerjes, kostot e shndërrimit/prodhimit dhe kostot që lidhen me sjelljen e inventarit, në kushtet dhe vendndodhjen ekzistuese.

Inventarët i nënshtrohen testit të zhvlerësimit, si rregull në datën e mbylljes së bilancit. Kërkesa e vlerësimit me vlerë më të ulët midis kostos dhe vlerës neto të realizueshme detyron njësinë ta regjistrojë në kontabilitet si humbje nga zhvlerësimi në momentin kur ky i fundit ndodh. Inventari çrregjistrohet atëherë kur shitet, kur dhurohet, por ai çrregjistrohet edhe kur nuk ka vlera ekonomike për të ardhmen (p.sh., inventari i vjetruar).

Nga pikëpamja e përbërjes, inventarët dallohen e klasifikohen në grupet kryesore të mëposhtme:

- Llogaria 31, "Materiale";
- Llogaria 32, "Inventar i imët";
- Llogaria 33, "Prodhime në proces";
- Llogaria 34, "Produkte të gatshme";
- Llogaria 35, "Mallra";
- Llogaria 36, "Kafshë në rritje e majmëri";
- Llogaria 37, "Gjendje të pambërritura pranë të tretëve";
- Llogaria 38, "Diferenca nga çmimet e magazinimit";
- Llogaria 39, "Provigjione për zhvlerësimin e inventarit".

Në secilin grup të llogarive të klasës 3, klasifikimi i mëtejshëm, për efekte funksionimi është bërë treshifror dhe deri në analizën më të fundit shtatëshifrore.

Në mënyrë të përgjithshme, procesi i funksionimit kontabël të llogarive të klasës 3 paraqitet:

a) **Akordohen fonde buxhetore për shpenzime operative:**

- Debitohet llogaria 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohet llogaria 476, "Të ardhura të caktuara për t'u përdorur".

b) **Konstatohen shpenzime për blerje materiale dhe inventar:**

- Debitohet llogaria 602, "Blerje mallrash dhe shërbimesh" (analiza përkatëse shtatëshifrore);
- Kreditohet llogaria 401, "Furnitorë".

c) **Paguhet, nëpërmjet thesarit, furnitori për blerjen e konstatuar:**

- Debitohet llogaria 401, "Furnitorë";
- Kreditohet llogaria 520, "Disponibilitete në thesar".

d) **Bëhen hyrje materialet e blera:**

- Debitohet klasa 3 (analizat përkatëse);
- Kreditohet llogaria 63, "Ndryshimi i gjendjes së inventarit".

e) **Bëhen dalje materiale për nevoja të brendshme përdorimi, me kosto:**

- Debitohet llogaria 63, "Ndryshimi i gjendjeve së inventarit";
- Kreditohet klasa 3 (analizat përkatëse).

f) **Bëhen dalje materiale për shitje me kosto:**

- Debitohet 63, "Ndryshimi i gjendjeve së inventarit";
- Kreditohet klasa 3 (analizat përkatëse).

g) **Konstatohen të ardhurat nga shitja e materialeve e produkteve me çmim shitjeje:**

- Debitohet 411, "Klientë e llogari të ngjashme";
- Kreditohet llogaria 71 (analizat përkatëse) për të ardhurat nga shitja.

h) **Arkëtohen të ardhurat nga klientët për shitjen e materialeve me çmim shitjeje:**

- Debitohet 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohet 411, "Klientë e llogari të ngjashme".

i) **Bëhen hyrje produktet apo gjysmëproduktet e prodhuara (me koston e prodhimit):**

- Debi 33, "Prodhimi në proces" ose 34, "Produkte të gatshme";
- Kredi 73, "Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve".
- Llogaria 39, "Provigjione për zhvlerësimin e inventarit" funksionon si më poshtë:

a) **Për shumat që parashikohen për zhvlerësim të inventarëve:**

- Debitohet llogaria 68, "Kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara për zhvlerësimin e aktiveve qarkulluese".

- Kreditohet llogaria 39, "Provigjione për zhvlerësimin e inventarëve".

b) **Për rimarrjen e shumave kur situata ka ndryshuar (nuk ka rrezik).**

- Debitohet llogaria 39, "Provigjione për zhvlerësimin e inventarëve"; dhe

- Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 7, "Rimarrje e shumave të parashikuara për rreziqe dhe shpenzime".

3.2 Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarive të klasës 5, "Llogaritë financiare".

Likuiditetet përfaqësojnë para dhe vlera të ngjashme me to, përfaqësojnë çdo vlerë tjetër që për shkak të natyrës shndërrohet shpejt ose menjëherë në para.

Nga pikëpamja e klasifikimit të llogarive të disponibiliteteve, klasa 5 analizohet deri në nivelin shtatëshifror. Për këtë qëllim, në strukturën e planit të llogarive të klasës 5, krahasuar me planin kontabël që zbatojnë shoqëritë tregtare, përbëjnë veçori llogaritë specifike të disponibiliteteve për

marrëdhëniet e njësive të qeverisjes së përgjithshme me sistemin e thesarit.

Në kontabilitetin publik të këtyre njësive aplikohet rregulli i përgjithshëm për depozitimin e detyrueshëm të fondeve në thesar. Për këtë, janë shqyrtuar llogaritë bazë financiare të disponibiliteteve në thesar. Llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”, si për organizmat nacionalë, ashtu dhe ato lokalë duhet të mbahet e analizuar në lekë e valutë, si dhe e analizuar me nënlllogari për seksionin e funksionit dhe seksionin e investimeve. Veçori për institucione të caktuara është edhe përdorimi i llogarisë 512 “Mjete monetare në bankë”.

Para se të bëhen shpjegimet konkrete të funksionimit të llogarive të klasës 5 dhe korrespondimet gjatë operimeve kontabël, është e nevojshme të trajtohen shkurtimisht disa momente:

Së pari, në tërë funksionimin e llogarive mbahet parasysh aplikimi i një prej bazave kryesore të kontabilitetit publik, “Detyrimet dhe të drejtat e konstatuara”, që do të thotë:

- Institucionit për çdo shpenzim që do të kryejë i lind një detyrim. Pra, duhet të nxirret një urdhër i justifikuar. Ky quhet shpenzim dhe duhet kontabilizuar.

- Për çdo të ardhur që do të realizojë, institucioni konstaton një të drejtë dhe merr një angazhim për ta arkëtuar. Pra, nxirret një titull. Kjo quhet e ardhur dhe duhet kontabilizuar.

- Si rregull i përgjithshëm, në kuadrin e zbatimit të të drejtave e detyrimeve të konstatuara, llogaritë e disponibiliteteve debitoohen ose kreditohen në bazë të dokumenteve që vërtetojnë ekzekutimin e angazhimeve të marra (arkëtim titulli të ardhurash, pagesë, detyrimi për shpenzimet në bazë të urdhrat të shpenzimit).

Së dyti, mbahet parasysh që plani dhe funksionimi i llogarive të klasës 5 (sikurse dhe për klasat e tjera) u hap rrugë marrëdhënieve të reja të decentralizuara në të ardhmen që do të rregullohen gradualisht me ligj nga shteti. Aktualisht, shteti është donatori kryesor i subvencioneve e financimeve për organizmat publikë lokalë e nacionalë. Shteti bën politikën për të siguruar me ligj pavarësinë dhe vetëveprimin e organizmave publikë edhe nga pikëpamja e mënyrës së financimit apo subvencionimit. Qëllimi kryesor është për funksionimin e organeve publike, por dhe shtimi i pasurisë së tyre për t’i shërbyer organizmit e funksionimit më të mirë. Pavarësia e vetëveprimi i institucioneve dallohet në:

- Hartimin e zbatimit e buxheteve të organizmave lokalë;
- Pjesëmarrjen e organizmave publikë në marrëdhëniet me shtetin e me të tretë;
- Pjesëmarrja e shtetit dhe të tretëve në organizmin publik;
- Përpjekjet e organizmave lokalë për përputhjen e veprimtarisë buxhetore të funksionimit e shtimit të pasurisë së tyre me burime financimi.

Së treti, në marrëdhëniet e tyre, njësitë e qeverisjes së përgjithshme (lokale e nacionale), për krijimin e disponibiliteteve dhe përdorimin e tyre (fondeve) ndodhen përballë institucionit të thesarit, që për to kryen rolin e një banke. Në thesar, institucionet përballen për:

- Përdorimin e fondeve të akorduara nga shteti apo dhe nga donatorë të tjerë (të caktuar prej tij);
- Detyrimin ligjor për të depozituar llogaritë e tyre në thesar;
- Faktin se thesari ka detyrat e tij ligjore për kontrollin dhe evidentimin e shpenzimeve dhe të ardhurave buxhetore sipas një strukture buxhetore të miratuar. Institucionet janë të detyruar t’u përgjigjen kërkesave të këtij institucioni me dokumentacion dhe për akt rakordime periodike.

- Funksionimi kontabël i llogarisë 520, “Disponibilitete në thesar”

Llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”, në mënyrë të përmbledhur përfaqëson në debi:

- Fondet periodike të akorduara nga shteti (subvencione e financime) të destinuara për seksionin e funksionimit dhe seksionin e investimeve. Subvencione apo financime për të tretë me kundërparti kreditin e llogarisë 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

- Arkëtimet faktike të çdo të ardhure që i përkasin ekzekutimit të titujve ose të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit me kundërparti kreditin e llogarisë 468, “Debitorë të ndryshëm”, 411, “Klientë” apo llogari të tjera të të drejtave.

- Çdo derdhje nga të tretët që ka të bëjë me veprimtarinë e shitjes dhe çdo derdhje tjetër që lidhet me kreditin e klasës 4.

- Derdhjet e të ardhurave nga arka, me kundërparti llogarinë 531, “Mjete monetare në arkë”, por kryesisht llogarinë ndërmjetëse 58, “Xhirime të brendshme”, që është e detyrueshme të përdoret për kompensim nga nevoja e mbajtjes së lidhjes midis dy ditarëve (banka dhe arka).

- Për tërheqjen e kësteve nga llogaritë në organizma krediti e financiarë me kundërparti kreditin e llogarisë 565, “Llogari në organizma financiarë”.

- Për rastet eventuale të xhirimeve nga llogaria bankare në llogarinë e thesarit me kundërparti kreditin e llogarisë 512, “Mjete monetare në bankë”.

- Për pjesën e fondeve buxhetore të papërdorura me kundërparti llogarinë 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

- Për arkëtimet nga mjetet në ruajtje me kundërparti llogarinë 466 “Mjete në ruajtje”

Llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”, në mënyrë të përmbledhur përfaqëson në kredi:

- Pagesat e urdhrave të shpenzimeve korrente dhe për investime, duke pasur në debi respektivisht llogarinë e klasës 4, “Detyrime të konstatuara”.

- Pagesa për shpenzimet para nxjerrjes së urdhrit, duke pasur në debi llogarinë 482, “Shpenzime për t’u regjistruar”.

- Për xhirime nga llogaria e thesarit për në llogarinë bankare në debi të 512, “Mjete monetare në bankë” ose dhe nëpërmjet llogarisë ndërmjetëse 58, “Xhirime të brendshme”.

- Për tërheqjet nga llogaria e thesarit për në arkë dhe në debi të llogarisë 58, “Xhirime të brendshme”.

- Shlyerje për pagesa të detyrimeve afatshkurtra e afatgjata dhe çdo veprim tjetër që ka të bëjë me likuidimet. Në debi ka llogarinë e klasës 4 për detyrimet ose dhe në debi të llogarive 16 e 17, “Huat afatshkurtra dhe afatgjata”.

- Për transferimet e të ardhurave për buxhet dhe në debi të llogarisë 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”.

- Anulimet e fondeve (pakësimet) dhe anulimet e fondeve në fund të vitit për pjesën e papërdorur (kur është fjala për fondet e shtetit), pra urdhrat për anulimin e fondeve. Në debi kemi llogarinë 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”.

- Tërheqjet për veprimet me arkën. Në debi është llogaria 531, “Mjete monetare në arkë”, por edhe nëpërmjet llogarisë 58, “Xhirime të brendshme”.

- Anulimet në fund të vitit për të ardhurat e patrashëgueshme (që nuk i takojnë institucionit) me debi llogaritë përkatëse.

- Funksionimi kontabël i llogarisë 512, “Mjete monetare në bankë”.

Llogaria 512, “Mjete monetare në bankë” vepron kryesisht për institucionet që zbatojnë projekte të huaja. Përfshijmë bën dhe ndonjë organizëm që zbaton këtë plan kontabël, por që me ligj është përcaktuar që për aspekte të veçanta (krahas llogarisë në thesar) të ketë marrëdhënie direkte me institucionet financiare (bankat). Llogaria bankare mbahet e analizuar në llogari bankare në lekë dhe llogari bankare në valutë. Për regjistrimet e konvertimeve në lekë e valutë mbahet parasysh kursi i ditës, duke bërë sistemimet si të ardhura e shpenzime. Konkretisht:

- Debitohet llogaria 656 “Shpenzime nga këmbimet valutore” dhe kreditohet llogaria 520 “Disponibilitete në thesar”, për humbjet nga konvertimi.

- Debitohet llogaria 520 dhe kreditohet llogaria 766, “Të ardhura financiare nga këmbimet valutore”, për fitimet nga konvertimi.

- Funksionimi kontabël i llogarisë 565, “Mjete monetare në organizma financiarë krediti”

Llogaria 565, “Mjete monetare në organizma financiarë krediti”. Funksionimi i saj është karakteristikë vetëm për njësitë e vetëqeverisjes vendore. Kjo llogari përfaqëson huat e nënshkuara e të dhëna nga organizmi i kreditit. Fillimisht, këto akordime kalojnë në këtë llogari dhe përdoren sipas kriterëve që ka vendosur kontrata e lidhur midis organizmit lokal dhe organizmit të kreditit.

- Debiti i llogarisë 565, korrespondon me kreditin e llogarisë 16 apo 17, “Hua afatshkurtër e afatgjatë nga organizma të ndryshëm krediti”, për huat e nënshkuara.

- Llogaria 565 kreditohet për tërheqjet periodike të shumave në debi të llogarisë 52, “Disponibilitete në thesar” ose debitohet llogaria 512, “Mjete monetare në bankë” në bazë të urdhrit të nxjerrë për këtë qëllim.

- Funksionimi kontabël i llogarisë 531, “Mjete monetare në arkë”.

Llogaria 531, “Mjete monetare në arkë”, funksionon si më poshtë:

- Debitohet për arkëtimet në arkë;

- Kreditohet për pagesat nga arka.

Llogaria 531, “Mjete monetare në arkë” mbahet në dy nënlllogari: “Arka në lekë” dhe “Arka në valutë”.

a) Në mënyrë të përmbledhur veprimet kontabël me arkën paraqiten:

- Debitohet për arkëtimet që bëhen direkt në arkë me kredi të llogarive të klasës 4 dhe për tërheqjet nga banka dhe depozitim në arkë në kredi të llogarisë 520, “Disponibilitete në thesar”;

- Kreditohet për çdo pagesë që bëhet nga arka në debi të llogarive të klasës 4 dhe kur paratë

tërhiqen nga arka për t'u depozituar në debi të llogarisë 520, "Disponibilitete në thesar".

b) **Edhe për valutën gjendje në arkë, për regjistrimet në konvertimet në lekë e valutë mbahet parasysh kursi i ditës, duke bërë sistemimet si të ardhura e shpenzime për gjendjen e valutës në fund të vitit.** Konkretisht:

- Debitohet llogaria 656, "Shpenzime financiare nga këmbimet valutore" dhe kreditohet 531, "Mjete monetare në arkë" për humbjet nga konvertimi.

- Debitohet llogaria 531, "Mjete monetare në arkë" dhe kreditohet llogaria 766, "Të ardhura financiare nga këmbimet valutore", për fitimet nga konvertimi.

- Funksionimi kontabël i llogarisë 532, "Vlera të tjera".

Llogaria 532, "Vlera të tjera" janë mjete që ruhen në arkë në formën e pullave tatimore, pullave postare, bileta apo vlera të tjera. Funksionimi realizohet sipas skemës përkatëse, në dy mënyra kryesore.

Mënyra e parë:

- Debitohet klasa 6, "Shpenzime" (për vlerën sipas çmimit të blerjes);
- Kreditohet klasa 4 ose 5 (për hyrjen si vlerë në arkë me çmimin e shitjes);
- Debitohet 532 për "Pulla e bileta";
- Kreditohet klasa 7, "Të ardhura" (për daljen për shitje me çmim);
- Debitohet 468, "Debitorë të ndryshëm";
- Kreditohet 532 për "Pulla e bileta";
- Debitohet 66, "Shpenzime financiare të jashtme";
- Kreditohet klasa 7, "Të ardhura nga diferenca çmimit";
- Debitohet 468, "Debitorë të ndryshëm";
- Kreditohet 532 për "Pulla e bileta".

Mënyra e dytë:

a) **Me vlerën sipas çmimit të blerjes:**

- Debitohet klasa 6, "Shpenzime";

- Kreditohet klasa 4, "Detyrime" ose klasa 5, "Llogari financiare".

b) **Për hyrjen si vlerë arke me çmim shitje:**

- Debitohet 532 për "Pulla e bileta";

- Kreditohet 63, "Ndryshimi i gjendjes së inventarit".

c) **Për konstatimin e arkëtimit të shitjes me çmim:**

- Debitohet klasa 468 ose 520;

- Kreditohet klasa 7 e "Të ardhurave".

d) **Shkarkim për ndryshimin e gjendjeve, për pjesën e shitur:**

- Debitohet 63, "Ndryshimi i gjendjes së inventarit";

- Kreditohet 532 për "Pulla e bileta".

- Funksionimi kontabël i llogarisë 50, "Letra me vlerë të vendosjes".

Kjo llogari ka disa karakteristika si më poshtë vijon:

- Ka shumëllojshmëri titujsh të quajtura aksione, obligacione, bono thesari, certifikata investimesh, bono nënshkrimi dhe të tjera.

- Emetohen ose shpërndahen nga persona juridikë-shtetërorë ose privat.

- Zotëruesit apo blerësit e letrave me vlerë marrin të drejta si pjesëmarrje në pasurinë e emetuesit, të drejtën e shpërblyerjes, të drejtën e rimbursimit (shlyerjes së vlerës) dhe të tjera.

- Dallohen tituj që japin të drejtë pronësie (aksionet), të drejtën e një kredie mbi pasurinë e emetuesit (obligacione).

- Titujt kanë disa karakteristika se janë të tregtueshëm, të ndërkëmbyeshëm, d.m.th. një titull mund të konvertohet me një titull tjetër, janë të kuotuar në tregjet e organizuara të letrave me vlerë (bursa).

- Janë tituj afatgjatë ata që mbahen për më shumë se një vit. Këta tituj lidhen me aktivet e qëndrueshme.

- Janë tituj afatshkurtër ata që mbahen nga zotëruesi deri në një vit. Këta quhen "Letrat me vlerë të vendosjes".

Letrat me vlerë të vendosjes janë tituj të blerë për të realizuar qëllime afatshkurtra. Njësia e qeverisjes së përgjithshme që i blen këta tituj kërkon të vendosë paratë në formën e letrave me vlerë, kryesisht për të realizuar këto qëllime:

- Për përdorimin e përkohshëm të mjeteve monetare që të sigurojë ruajtjen e vlerës së tyre.

- Për të marrë të ardhura në formën e dividendëve apo interesave.
- Për të marrë një plus vlerë nga rishitja e tyre.

Trajtimi kontabël i kësaj llogarie është si më poshtë:

a) **Për çmimin e blerjes së letrave me vlerë:**

- Debitohet llogaria 50, "Letrat me vlerë të vendosjes";
- Kreditohen llogaritë financiare 520, 512, 531.

b) **Për shitjen me çmimin e blerjes së letrave me vlerë:**

- Debitohen llogaritë financiare 520, 512, 531;
- Kreditohet llogaria 50, "Letrat me vlerë të vendosjes".

c) **Për diferencat (minus vlera):**

- Debitohet llogaria 66 "Shpenzime financiare të jashtme";
- Kreditohet llogaria 520, 512, 531.

d) **Për diferencat (plus vlera):**

- Debitohen llogaritë financiare 520, 512, 531;
- Kreditohet llogaria 76, "Të ardhura financiare".
- Funksionimi i llogarisë 58, "Xhirime të brendshme".

Llogaria 58 "Xhirime të brendshme" është llogari kompensimi dhe i shërben mundësisë së centralizimit të veprimeve, duke shmangur rreziqet e dublimit të tyre. Përdoret përgjithësisht për veprimet e klasës 5, që përbëjnë objekt dokumentimi në disa ditare. Kjo llogari përdoret në të gjitha transaksionet e transfertat që shërbejnë për lëvizje fondesh midis njësisë të qeverisjes së përgjithshme (pa lëvizje *cash*), ku konkretisht përdoret për kontabilizimin e transaksioneve të brendshme që lidhen me kategorinë "Xhirime të brendshme" dhe kategorinë "Xhirime brenda institucionit".

Për blerjen e mallrave dhe shërbimeve që institucionet realizojnë me njëri tjetrin, funksionimi kontabël është si më poshtë:

a) **Për institucionin pagues:**

- Debitohen llogaritë përkatëse të klasës 6 (analizë shtatëshifrore); dhe
- Kreditohet llogaria 58, "Xhirime të brendshme".

b) **Për institucionin përfitues:**

- Debitohet 58, "Xhirime të brendshme";
- Kreditohen llogaritë përkatëse të klasës 7 (analizë shtatëshifrore).
- Funksionimi i llogarisë 54, "Akreditiva dhe paradhënie"

Kryerja e pagesave apo shpenzimeve për llogari të institucionit përfaqësojnë paradhënie, ndërsa kryerja e veprimeve financiare me anë të akreditivave përfaqësojnë akreditivat. Pra, nëpërmjet kësaj llogarie realizohet procedura e dhënies së fondeve të personave të autorizuar, me qëllim kryerjen e pagesave apo veprimeve të tjera. Konkretisht, funksionimi kontabël është:

a) **Për shumat e fondeve të dhëna personave:**

- Debitohet 54, "Akreditiva e paradhënie";
- Kreditohen llogaritë financiare 512, 520 ose 531.

b) **Për pagesat e shpenzimeve të kryera nga këta persona për llogari të institucionit:**

- Debitohen llogaritë e të tretëve (klasa 4);
- Kreditohet llogaria 54, "Akreditiva e paradhënie".

c) **Për shumat e fondeve të rikthyera nga personat e ngarkuar për kryerjen e pagesave:**

- Debitohen llogaritë financiare 512, 520 ose 531;
- Kreditohet 54, "Akreditiva e paradhënie".
- Funksionimi i llogarisë 59, "Provizione për zhvlerësimin e letrave me vlerë".

Ky risk lidhet kryesisht me mjetet financiare të mobilizuara në formën e letrave me vlerë. Funksionimi i kësaj llogarie është si më poshtë:

a) **Për shumat që parashikohen për zhvlerësim:**

- Debitohet llogaria 68, "Kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara" (për zhvlerësimin e aktiveve qarkulluese);

- Kreditohet llogaria 59, "Provizione për zhvlerësimin e letrave me vlerë".

b) **Për rimarrjen e shumave kur situata ka ndryshuar (nuk ka rrezik):**

- Debitohet llogaria 59, "Provizione për zhvlerësimin e letrave me vlerë";
- Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 7, "Rimarrje e shumave të parashikuara për rreziqe e shpenzime".

3.3 Trajtimi kontabël dhe funksioni i llogarive të të tretëve (klasa 4)

Të drejtat dhe detyrimet, nga pikëpamja e pronësisë, paraqesin burime të të tretëve që përdoren përkohësisht për aktivitetin e funksionimit të institucionit dhe që do t'i kthejë në të ardhmen. Ato kanë si karakteristikë kryesore se janë të përkohshme dhe se duhet të kthehen, të shlyhen patjetër pas një kohe të caktuar. Ato janë sakrificat të mundshme në të ardhmen të përfitimeve ekonomike që rrjedhin (lindin) prej detyrimeve tashmë të një njësie publike për t'u dhënë (transferuar) aktive ose për t'u kryer shërbime njësisë të tjera në të ardhmen si rezultat i veprimeve të kryera në të tashmen. Në një datë të dhënë, kur kanë lindur, përbëjnë veprime të kryera apo ngjarje të tjera të ndodhura, por që duhet të likuidohen (shlyhen) në të ardhmen.

Klasa 4 përfaqëson në përgjithësi ngjarjet apo fenomenet që kanë ndodhur dhe duhet të trajtohen kontabilisht, sipas parimit të të drejtave e detyrimeve të konstatuara.

Meqenëse detyrimet paraqesin (sjellin) shpërndarje të aktiveve apo të shërbimeve në të ardhmen, tipari më i rëndësishëm i tyre është data në të cilën ato duhet të shlyhen ose e thënë ndryshe, afati i shlyerjes së tyre.

Në varësi të këtij tipari detyrimet mund të klasifikohen në:

- Detyrime afatshkurtër (DASH) që në përgjithësi lindin nga operacione korrente;
- Detyrime afatgjatë (DAGJ) që kryesisht përfaqësojnë operacione të kryera për shpenzime e përfitime afatgjata.

Detyrimet afatshkurtra (DASH)

DASH përkufizohet si detyrime, likuidimi i të cilave duhet të bëhet brenda një viti ose një cikli operativ (ekonomik) duke përdorur aktivet e veta afatshkurtra ose duke krijuar detyrime të tjera afatshkurtra.

DASH klasifikohen në detyrime të përcaktueshme dhe në detyrime të rastit. Lloje të detyrimeve afatshkurtra kryesore janë detyrimet ndaj furnitorëve për blerje të mallrave, shërbimeve ose investimeve. Këto janë detyrimet me afat të shkurtër që ka njësia për aktivet (mallrat, makineritë etj.) dhe shërbimet e blera me pagesë të mëvonshme. Pra, shkak i lindjes së këtyre detyrimeve është mospërputhja në kohë midis momentit të marrjes (blerjes) së aktiveve ose përfitimit të shërbimeve dhe momentit të pagimit të parave për to.

Për regjistrime në kontabilitet përdoren llogaritë kreditore:

- Detyrime ndaj furnitorëve;
- Detyrime ndaj personelit e të ngjashme;
- Detyrime ndaj sigurimeve shoqërore e të ngjashme;
- Detyrime ndaj tatimeve;
- Detyrime të tjera.

Detyrime afatgjata (DAGJ)

DAGJ-ja përkufizohet si detyrime që nuk shlyhen brenda një viti financiar apo një cikli operativ, por zakonisht pas një viti ose gjatë disa cikleve operative. Ato mund të përcaktohen si detyrime ndaj të tretëve për marrjen hua të parave apo të formave të tjera të aktiveve, me një afat kthimi më shumë se një vit (zakonisht 5, 10, 20 ose më shumë vite).

Një nga llojet janë huat që merren për të përballuar nevojat për fonde financiare që lindin gjatë zhvillimit të veprimtarisë. Huaja mund të merret nga banka dhe institucione të tjera të kreditit. Në rast se këto hua do të shlyhen pas më shumë se një viti, ato klasifikohen si hua bankare afatgjatë. Këtu përfshihen huat afatmesme (1 deri në 5 vjet) dhe huat afatgjata (mbi 5 vjet). Këto hua mund të merren ose drejtpërdrejt në formë monetare ose në formën e shlyerjes së faturave të furnitorëve. Për çdo vit, duhet të paguhet interesi i huas së marrë. Interesi llogaritet gjithmonë mbi baza vjetore. Për shpenzimin e interesit të maturuar dhe të paguar do të bëhet regjistrim në ditar.

Vlerësimi i të drejtave e detyrimeve

Të drejtat dhe detyrimet në kontabilitetet gjithmonë pasqyrohen të vlerësuara në monedhën kombëtare, pra në lekë. Detyrimet që lindin në lekë në kontabilitet do të regjistrohen të vlerësuara me vleftën e mallrave apo shërbimeve të përfituara në datën e lindjes së tyre.

Në bilanc këto detyrime do të pasqyrohen me vlerën e tyre kontabël të matshme. Në qoftë se rezulton një ndryshim (ritje ose zvogëlim) me karakter përfundimtar i vleftës së detyrimeve, diferenca do të pasqyrohet si ritje apo zvogëlim i tyre, duke ngarkuar përkatësisht shpenzimet ose të ardhurat e periudhës.

Në PF këto detyrime do të paraqiten të konvertuara në monedhën kombëtare. Kursi i konvertimit duhet të jetë ai i datës së fundit të periudhës ushtrimore ose kursi mesatar i muajit të fundit.

Për një pjesë detyrimesh që nuk mund të përcaktohet me saktësi vlefë e tyre që në momentin kur ato ndodhin, bëhet e nevojshme që ato të paravlerësohen dhe më vonë të bëhen regjistrime rregulluese për saktësimin e vlerës së tyre.

Në përgjithësi, detyrimet vlerësohen e regjistrohen në kontabilitet dhe pasqyrohen në pasqyrat financiare të vlerësuara me vlerën e tyre të plotë të maturimit.

Veçoritë e evidencës së llogarive të klasës 4 të detyrimeve në njësitë e qeverisjes së përgjithshme

Në njësitë e qeverisjes së përgjithshme, lidhur me natyrën e detyrimeve, ka disa dallime në krahasim me sektorin privat që lidhen me:

1. Strukturën e llogarive të klasës 4 në sektorin publik (e miratuar me analiza), ku funksionojnë llogari specifike.

2. Në sektorin publik dallohen rastet e përdorimit të disa llogarive specifike të lidhur me të drejtat e detyrimeve që evidentojnë institucionet për marrëdhëniet me shtetin (4342 e 4341), si të drejta dhe si detyrime.

3. Rastin e funksionimit në sektorin publik të marrëdhënieve të qarkullimit në natyrë për aktivet e qëndrueshme dhe qarkulluese, sidomos brenda sistemit (llogaria 45).

4. Rastin e funksionimit (si më specifike) të llogarisë së mjeteve në ruajtje të institucioneve publike (llogaria 466 me analizat respektive).

5. Rastin e përdorimit të llogarisë kalkulative 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”, si dhe të llogarive të tjera të përkohshme gjatë një periudhe të caktuar ushtrimore, kryesisht për marrëdhëniet me fondet buxhetore.

6. Rastin e grupit 48 të llogarive rregulluese 480, “Të ardhura për t’u klasifikuar apo rregulluar”, 481, “Shpenzime për t’u shpërndarë në disa ushtrime”, 482 “Shpenzime të kryera para urdhrit të shpenzimeve”, 486, “Shpenzime të periudhave të ardhshme”, 487 “Të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit”.

7. Rastin e specifikave lidhur me funksionimin e të drejtave e detyrimeve që lidhen në marrëdhëniet për tatimet e taksat në sektorin publik.

8. Rastin e përdorimit të llogarive specifike që përdoren për rakordimet me institucionet (veçanërisht tatimet, ISSH-ja e ISKSH-ja).

Kontabiliteti i të drejtave dhe detyrimeve përbëhet nga:

- Llogaritë e klientëve dhe debitorëve të ndryshëm;
- Llogaritë e furnitorëve e kreditorëve të ndryshëm.

Të drejtat. Funksionimi i llogarive të të drejtave 411, 468 e të tjera, në rastet e përdorimit të tyre në sektorin publik debitohej (në rastin e konstatimeve), në kredi të llogarive respektive të klasës 7 dhe klasës 1 (116).

Detyrimet. Kreditohen llogaritë (401/404 e 467), në debi të llogarive përkatëse të klasës 6 dhe 23 (në rastin e konstatimeve).

Funksionimi kontabël sipas rasteve në mënyrë të përmbledhur është si më poshtë:

a) Konstatohet e arkëtohen të ardhurat:

- Debitohet 411, 468 e të tjera me analiza (rasti i konstatimit);
- Debitohet 520, 512, 531 e të tjera financiare (për rastet e arkëtimeve direkte);
- Kreditohet klasa 7 me analiza;
- Kreditohet 466 me analiza (kur bëhet fjalë për mjetet në ruajtje).

b) Arkëtohen të drejta të konstatuara:

- Debitohet klasa 5 (512, 520), llogaritë financiare me analiza;
- Kreditohet 411, 468, 466 e të tjera me analiza.

c) Konstatohet e paguhen shpenzime korrente e kapitale:

- Debitohet klasa 6 ose 23 (sipas analizave përkatëse);
- Kreditohet 401, 404, 467 e të tjera me analiza, kur detyrimi paguhet më vonë;
- Kreditohet klasa 5 llogaritë financiare (kur paguhet menjëherë).

d) Paguhen detyrime të konstatuara më parë:

- Debitohen llogaritë 401, 404, 467;
- Kreditohet klasa 5 e “Llogarive financiare”.

Llogaritë e personelit, të sigurimeve shoqërore e shëndetësore dhe llogaritë e tatimeve e taksave me shtetin (42 e 43)

Funksionimi i tyre, ka disa dallime, jo vetëm nga fakti se ndryshon struktura në krahasim me sektorin

privat, por edhe sepse institucionet në sektorin publik nuk kanë marrëdhënie të tjera me tatimet (përveçse me tatimin mbi të ardhurat, ndonjë tatimi në burim dhe me sigurimet shoqërore e shëndetësore). Pra nuk janë objekte të tatim fitimit apo të TVSH.

Konkretisht rastet e funksionimit të disa llogarive të grupeve 42 e 43 të detyrimeve paraqiten:

a) **Konstatohen pagat e punonjësve bruto e shpenzimet e tjera të personelit (borderotë):**

- Debitohen llog. 600, "Pagat dhe përfitimet e punonjësve" (me analizat përkatëse);
- Kreditohet llog. 421, "Për rastin e pagave për t'u paguar";
- Kreditohet llog. 425, "Për rastin e shpërblimeve për t'u paguar";
- Kreditohet llog. 428, "Për rastin e dietave, lejeve dhe ndonjë shpenzim tjetër për t'u paguar për personelin".

b) **Për kuotën e sigurimeve shoqërore nga punëdhënësi veprimet janë:**

- Debitohen llog. 601, "Kontribute për sigurimet shoqërore e shëndetësore";
- Kreditohet llog. 435, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shoqërore";
- Kreditohet llog. 436, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shëndetësore".

c) **Për pagesën e pagave neto:**

- Debitohet 421, "Personeli për t'u paguar";
- Kredi 531, 520 të "Llogarive financiare".

d) **Për ndalesa për detyrime ndaj të tretëve:**

- Debitohet 421, "Personeli për t'u paguar";
- Kreditohet 427, "Ndalesa për të tretë".

e) **Për ndalesa për detyrime ndaj tatimeve për tatim page:**

- Debitohet 421, "Personeli për t'u paguar";
- Kreditohet 431, "Detyrime ndaj shtetit për tatim taksa"

f) **Për ndalesa për detyrime ndaj sigurimeve shoqërore e shëndetësore për kontributet e punëmarrësit:**

- Debi 421, "Personeli për t'u paguar";
- Kreditohet llog. 435, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shoqërore";
- Kreditohet 436, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shëndetësore".

g) **Kur personeli merr paradhënie në institucion bëhet veprimi kontabël:**

- Debitohet 423, "Paradhënie e pagesa";
- Kreditohet 531, 520 të "Llogarive financiare".

h) **Për ndalesën e paradhënies nga paga, veprimet janë:**

- Debitohet 421, "Personeli për t'u paguar";
- Kreditohet 423, "Paradhënie e pagesa".

i) **Për pagesat e detyrimeve nga institucioni veprimet kontabël janë:**

- Kreditohen 531, 520 të "Llogarive financiare";
- Debitohet 427, "Për derdhjen që u bëhet të tretëve nga ndalesat e punonjësve";
- Debitohet 431, "Detyrime ndaj shtetit për tatim taksa";
- Debitohet llog. 435, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shoqërore për derdhjen që u bëhet nga institucioni";

- Debitohet 436, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shëndetësore për derdhjen që u bëhet nga institucioni"

j) **Për konstatimin në deficitet e gjobat e personelit, veprimi kontabël bëhet:**

- Debitohet 429, "Deficite e gjoba personeli";
- Kreditohet klasa 7, kur deficit është në magazinë personeli;
- Kreditohet llog. 531, kur deficit është në arkë.

k) **Për shumat e shlyera nga punonjësit, në deficitet e gjobat e personelit, veprimi kontabël bëhet:**

- Debitohen llogaritë 531, 520 të "Llogarive financiare";
- Kreditohet 429, "Deficite e gjoba personeli".

l) **Kur vendoset që gjoba apo deficit të mos paguhet nga punonjësit, veprimi kontabël bëhet:**

- Debitohet klasa 6 e shpenzimeve, në analizat përkatëse shtatëshifrore;

- Kreditohet 429, “Deficite e gjoba personeli”.

m) **Kur deficitin ka rezultuar në inventarët e magazinës, paralel me veprimin e mësipërm bëhen edhe veprimet;**

- Kreditohet klasa 3 në debi të llogarisë të klasës 6, kur deficitin është në inventarin qarkullues;
- Kreditohet klasa 2 në debi të llogarisë 101 (analiza përkatëse e pakësimit të fondeve kur deficitin është në inventarin e aktiveve të qëndrueshme).

Llogaritë e marrëdhënieve me shtetin

Në marrëdhëniet e institucioneve me shtetin përdoren dy llogari specifike dhe karakteristike për sektorin publik buxhetor.

- Llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)”
- Llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”.

Llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)” është një llogari që në PF të sektorit publik paraqitet në rubrikën e të drejtave dhe përfaqëson detyrimin që shteti i ka institucionit për shpenzime të konstatuara gjatë periudhës ushtrimore, por ende të papaguara (grantet korrente apo kapitale merren nga buxheti i shtetit). Raste specifike të tilla mund të jenë këto (por jo vetëm) si: pagat dhe sigurimet shoqërore e shëndetësore apo ndonjë detyrim për tatimin mbi të ardhurat që konstatohen si shpenzime në muajin dhjetor të vitit, por paguhen nga buxheti i vitit të ardhshëm. Veprimet kontabël në lidhje me këtë llogari janë si më poshtë:

a) **Gjatë konstatimit të shpenzimit është bërë veprimi:**

- Debitohen llogaritë respektive të klasës 6, “Shpenzime sipas natyrës”;
- Kreditohen llogaritë e detyrimeve për konstatimin e detyrimit (42, 43, 40 e të tjera).

b) **Në fund të periudhës duhet të bëhet veprimi:**

- Debitohet llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)”;
- Kreditohet llogaria 7206, “Financim i pritshëm nga buxheti”.

c) **Me akordimin e fondeve vitin e ardhshëm dhe ekzekutimin e pagesës bëhet veprimi:**

- Debitohen llogaritë përkatëse të detyrimeve (klasa 4);
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”.

d) **Paralel me veprimin e mësipërm artikullohet veprimi tjetër:**

- Debitohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”;
- Kreditohet llogaria 4342, “Operacione me shtetin (të drejta)”.

Llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)” është një llogari që në PF të sektorit publik paraqitet në pasiv, në rubrikën e detyrimeve dhe përfaqëson detyrimin që institucioni i ka shtetit për të ardhurat e konstatuara e të paarkëtuara nga vitet e mëparshme. Konkretisht, trajtimi kontabël është si më poshtë:

a) **Pasi ka ndodhur situata dhe është bërë veprimi kontabël:**

- Debitohet llogaria 411/468, klientë apo debitorë të ndryshëm për konstatimin e një të ardhure (pavarësisht raportit të pjesëmarrjes (buxhet apo institucion));
- Kreditohen llogaritë respektive të klasës 7 për të ardhurën e konstatuar.

b) **E ardhura në fund të periudhës ushtrimore nuk është arkëtuar dhe për pjesën që i takon buxhetit duhet të konstatohet detyrimi:**

- Debitohet llogaria 8424, “Transferime buxheti për debitorë e të ngjashëm”;
- Kreditohet llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”.

c) **Në momentin kur arkëtohet e ardhura bëhet veprimi:**

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”;
- Kreditohen llogaritë 411/468, klientë apo debitorë të ndryshëm.

d) **Meqenëse e drejta u arkëtua dhe llogaria 520 është e thesarit (të ardhurat u arkëtuan), në fund të periudhave përkatëse bëhet veprimi përkatës:**

- Debitohet llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”;
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” (për mbylljen e kësaj pjese).
- Funksionimi kontabël i llogarive të tjera të klasës 4.

Llogaria 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike”.

Ky grup llogarish përfaqëson specifikat që shoqërojnë marrëdhëniet e institucioneve me njëra tjetrën dhe me të tjerë të tretë për xhirimet materiale në natyrë. Nga pikëpamja e kontabilitetit institucionet e lidhura duhet të përdorin funksionimin, si më poshtë:

1. Institucioni dhënës kryen blerjet mbi bazën e fondeve të akorduara sipas skemës së zakonshme

të buxhetimit duke menaxhuar të gjitha fondet dhe përveç veprimeve që lidhen me blerjen e operacionet e tjera buxhetore, bën hyrje materialet e blera (debi llogaritë e klasës 3 në kredi të llogarisë 63, “Ndryshim i gjendjes së inventarit”).

2. Institucioni dhënës për daljet pa pagesë që u bën njësive vartëse apo të tretëve krediton llogaritë përkatëse të klasës 3 me kundërparti debitin e llogarive të grupit 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike”.

3. Institucioni dhënës mbyll llogarinë 45 pas marrjes së konfirmimit nga institucioni përfitues (debi llogaria 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit” në kredi të grupit 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike”).

4. Institucioni marrës i këtyre vlerave i bën hyrje ato duke debituar llogaritë përkatëse të klasës 3 me kundërparti kreditimin e llogarisë së grupit 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike”.

5. Institucioni marrës, llogarinë 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike” e mbyll me dërgimin e konfirmimit në institucionin dhënës duke debituar këtë llogari në kredi të llogarisë 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.

6. Llogaria 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike” në fund të periudhës ushtrimore duhet të rakordohet dhe, si rregull, duhet të jetë e mbyllur.

Llogaria 466, “Kreditorë për mjete në ruajtje”

Kjo llogari është specifike në sektorin publik. Në kredi të saj përfaqësohen të hyrat (të ardhurat) që vijnë në llogarinë e thesarit të institucioneve që në një periudhë tjetër do t’u kthehen nga kjo llogari të tretëve. Të tilla janë:

- Mjetet e xhiruara për llogari të zyrës së përmbarimit;
- Paradhëniet e paguara nga të tretët për pjesëmarrje në ankande;
- Garancitë bankare të ndryshme;
- Të hyra për llogari të komisionit të kthimit e kompensimit të pronave;
- Derdhjet e ndryshme të bëra gabim dhe që duhet të rikthehen;
- Depozitime të kontributeve në avancë apo ndonjë depozitim tjetër;
- Rimbursimi i TVSH nga llogaria e tatimeve;
- E të tjera.

Për të gjitha llojet e hyrjeve dhe daljeve në llogaritë e mjeteve në ruajtje, llogaria 466 me analizat përkatëse funksionon:

a) Kur arkëtohen, hyjnë në institucion mjete në ruajtje:

- Debitohen llogaritë financiare (klasa 5) apo të të drejtave të institucionit;
- Kreditohet llogaria 466 për të hyrat përkatëse (e analizuar në llogari shtatëshifrore).

b) Kur paguhet nga institucioni me mjete në ruajtje për llogari të përfituesve:

- Debitohen llogaritë 466 (analizat përkatëse shtatëshifrore të daljeve);
- Kreditohet llogaritë financiare (klasa 5, 520, 512, 531).

Llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur” është llogari kalkulative gjatë vitit ushtrimor. Veprimet në kontabilitet me këtë llogari bëhen:

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” në kredi të llogarisë 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur”, për akordimin e fondeve buxhetore;

- Debitohet llogaria 476 (ose kredi me storno) në kredi të llogarisë 520 (ose debi me storno) për fondet buxhetore të papërdorura në fund të periudhës ushtrimore dhe që nuk trashëgohen për vitin e ardhshëm;

- Debitohet llogaria 476 në kredi të llogarisë 105, “Teprica e granteve kapitale të brendshme” apo në kredi të llogarisë 720, “Grante të brendshme korrente”, lidhur me përdorimet e këtyre fondeve, respektivisht për investime e për shpenzime funksionimi.

- Debitohet llogaria 476 në kredi të llogarisë 4342, paralel me pagesën e bërë për shlyerje detyrimesh të vitit të mëparshëm me fondet e akorduara të vitit ushtrimor.

Llogaria 477, “Diferenca konvertimi aktive”

Në këtë llogari pasqyrohen diferencat aktive që lidhen me konvertimet nga vlerësimi (për kërkesat debitore dhe detyrimet të shprehura në monedhë të huaj), me kurset e këmbimit në mbyllje të vitit ushtrimor. Me çeljen e llogarive vitin e ardhshëm kjo llogari kundërkalohe. Funksionimi kontabël i kësaj llogarie është si më poshtë:

- Debitohet 477, “Diferenca konvertimi aktive” (për llogaritjen e diferencave) dhe kreditohet klasa 4 ose 1, për detyrimet;

- Kreditohet 477, “Diferenca konvertimi aktive” (për kundërkalimin në çeljen e vitit të mëpasshëm) dhe debitohet klasa 4 ose 1 për detyrimet.

Llogaria 481, “Shpenzime për t’u regjistruar në disa ushtrime”, është karakteristikë kryesisht për njësitë e vetëqeverisjes vendore. Është llogari rregulluese ku përfshihen shpenzimet e kryera për riparimet e mëdha, shpenzimet për punime parapërgatitore të një lloji veprimtarie, shpenzime të kryera gjatë vitit ushtrimor (që nuk përfshihen në aktivet e qëndrueshme dhe nuk mund të rëndohen tërësisht në rezultatin e ushtrimit). Këto shpenzime shpërndahen (amortizohen) në vitet e ardhshme.

Llogaria 486, “Shpenzime të periudhave të ardhshme”. Kjo llogari përfshihet në grupin e llogarive rregulluese. Përfaqësojnë shpenzime për blerje ose shërbime, realizimi faktik i të cilave ndodh në një vit ushtrimor të ardhshëm (shpenzime të parapaguara), si p.sh., qira të paguara në avancë, prime të sigurimeve për rreziqe të paguara në avancë dhe të tjera.

Llogaria 475, “Të ardhura për t’u regjistruar vitet pasardhëse”. Edhe kjo llogari hyn në grupin e llogarive rregulluese. Në të, sipas rastit të çdo institucioni, evidentohen të ardhurat që janë arkëtuar përpara ngjarjes ose veprimit që krijon të ardhura.

Llogaria 478, “Diferenca konvertimi pasive”. Kjo llogari pasqyron diferencat pasive që lidhen me konvertimet që rezultojnë nga vlerësimi me kurset e këmbimit në mbyllje të ushtrimit (të kërkesave debitoare dhe detyrimeve) të shprehura në monedha të huaja. Funksionimi kontabël i kësaj llogarie është si më poshtë:

- Kreditohet llog. 478, “Diferenca konvertimi pasive” (për llogaritjen e diferencave);
- Debitohet klasa 4, “Të drejta”;
- Debitohet 478, “Diferenca konvertimi pasive” (për kundërkalimin në çeljen e vitit të mëpasshëm);
- Kreditohet klasa 4, “Të drejta”.

Llogaria 480, “Të ardhura për t’u klasifikuar ose rregulluar”.

Në këtë llogari pasqyrohen të ardhura të arkëtuara, por me dokumentacion të paplotësuar ose të paqartë deri në datën e mbylljes së bilancit kontabël të institucionit. Teprica kreditore e kësaj llogarie kërkon sqarime në të dhënat shpjeguese.

a) **Funksionimi kontabël kur hyjnë arkëtimet:**

- Kreditohet llog. 480, “Të ardhura për t’u klasifikuar ose rregulluar”;
- Debitohet klasa 5, “Llogaritë financiare”.

b) **Funksionimi kontabël kur klasifikohen të ardhurat:**

- Debitohet llog. 480, “Të ardhura për t’u klasifikuar ose rregulluar”;
- Kreditohet klasa 7 e “Të ardhurave” me analizat përkatëse sipas strukturës.

Llogaria 487, “Të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit”. Në këtë llogari regjistrohen të ardhurat e arkëtuara, të cilat ekzistojnë në institucion të derdhura, por nuk është marrë konfirmim nga thesari deri në fund të periudhës ushtrimore.

a) **Funksionimi, kur hyjnë arkëtimet:**

- Kreditohet llog. 487, “Të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit”;
- Debitohet klasa 5 “Llogaritë financiare”.

b) **Funksionimi, kur klasifikohen e merren si të ardhura:**

- Debitohet llog. 487, “Të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit”;
- Debitohet klasa 5, “Llogaritë financiare”; dhe
- Kreditohet klasa 7, “Të ardhura” me analizat përkatëse sipas strukturës.

Llogaria 49, “Shuma të parashikuara për zhvlerësim”. Nga llogaritë e të tretëve, risk për institucionin janë zhvlerësimi i të drejtave dhe për këtë llogariten shuma të parashikuara. Kontabilizimi i veprimeve është si më poshtë:

a) **Kur parashikohen rreziqe për këto shpenzime:**

- Debitohet llogaria 68, “Kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara”;
- Kreditohet llogaria 49, “Shuma të parashikuara për zhvlerësim”.

b) **Për rimarrjen e shumave kur situata ka ndryshuar (nuk ka më rrezik):**

- Debitohet llogaria 49, “Shuma të parashikuara për zhvlerësim”;
- Kreditohet llogaria përkatëse e klasës 7, “Rimarrje e shumave të parashikuara për rreziqe e shpenzime”.

4. “Shpenzimet, të ardhurat dhe operacionet që lidhen me to në njësitë e qeverisjes së përgjithshme” (përbërja dhe trajtimi kontabël i llogarive të klasave 6, 7 dhe 8).

Shpenzimet në njësitë e qeverisjes së përgjithshme dhe operacionet që lidhen me to.

Shpenzimet përfaqësojnë pakësim të përfitimeve ekonomike gjatë ushtrimit kontabël, në formën e daljes apo të pakësimit të vlerave të aktiveve apo rritjen e detyrimeve.

Pra, shpenzimet janë flukse dalëse gjatë periudhës raportuese, që kanë për rezultat zvogëlimin e kapitaleve të veta (fondeve), përveç rasteve të zvogëlimeve nëpërmjet shpërndarjes apo tërheqjes së fondëve.

Nëpërmjet realizimit të një shpenzimi ndodh që:

- Krijohet një detyrim, që do të çojë në pakësim të aktiveve;
- Pakësohet një likuiditet, pra pakësohen aktivet;
- Likuidohet një detyrim, që çon në pakësimin e likuiditeteve, pra të aktiveve.

Shpenzimet përfaqësojnë investimin që kryen njësitë e qeverisjes së përgjithshme për realizimin e synimeve të tij të funksionimit gjatë një viti ushtrimor.

Shpenzimet njihen në të njëjtën periudhë ushtrimore. Këtu dallojmë:

- Shpenzimet që lidhen me gjenerimin e përfitimeve ekonomike gjatë periudhave të ardhshme njihen në bilanc si aktiv, kur ato ndodhin dhe ngarkohen në shpenzime gjatë periudhave raportuese në të cilat pritet që ato të gjenerojnë përfitime ekonomike (blerje apo prodhim i AAGJ-së, shpenzime amortizimi, e tjera).

- Shpenzimet që lidhen me përfitime ekonomike, të cilat gjenerohen gjatë periudhës ushtrimore aktuale ose ato që nuk gjenerojnë përfitime ekonomike (p.sh., kostoja e shitjes së një investimi afatgjatë) njihen si shpenzim në periudhën kur ato ndodhin.

- Shpenzimet që lidhen me të ardhurat e përfituara gjatë periudhës njihen në të njëjtën periudhë ushtrimore, si dhe për të ardhurat. Shpenzimet që lidhen me një periudhë raportuese që ndryshon në të cilën ato sjellin përfitime regjistrohen si shpenzime pikërisht në periudhën në të cilën merren përfitimet.

- Shpenzimet njihen në të njëjtën periudhë ushtrimore, p.sh., shpenzimet që lidhen me blerjen e një mjeti të qëndrueshëm të trupëzuar njihen si shpenzime gjatë jetës së përdorimit (shpenzime amortizimi), ndërsa shpenzimet të cilat nuk priten të gjenerojnë të ardhura njihen si shpenzime në momentin kur ato ndodhin.

- Sipas standardeve, zërat e shpenzimeve, si zëra të jashtëzakonshëm, nuk duhet të paraqiten më vete në zërat e shpenzimit të jashtëzakonshëm (që historikisht janë klasifikuar si “të jashtëzakonshme”). Ato duhet të paraqiten brenda kategorisë përkatëse të shpenzimeve sipas natyrës (p.sh., shpenzime materiale të shkaktuara nga zjarri) ose (humbje për shkak të zjarrit) me shpjegimet përkatëse.

Shpenzimet evidentohen në:

- Shpenzime në kuptimin e përgjithshëm të shpenzimeve ku përfshihen: shpenzimet që kryhen për arritjen e qëllimit të njësitë publike për vitin ushtrimor si shpenzime materiale, paga dhe sigurime, shpenzime financiare, amortizime, tatime, taksa etj.

- Shpenzime të rrjedhura nga humbjet dhe minus vlerat ku përfshihen shpenzimet që vijnë si pakësim i vlerave të aktiveve, humbjet nga fatkeqësitë e ndryshme, heqja dorë nga një e drejtë dhe të tjera.

Shpenzimet klasifikohen sipas natyrës së tyre ekonomike në:

- Shpenzime të veprimtarisë së zakonshme;
- Shpenzime të shfrytëzimit;
- Shpenzime financiare;
- Zëra të tjerë shpenzimesh jashtë operacioneve buxhetore; dhe
- Shpenzime të veprimtarisë së jashtëzakonshme.
- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i shpenzimeve të shfrytëzimit

Në këtë grup të shpenzimeve përfshihen shpenzimet e zakonshme korrente, paga personeli e sigurime shoqërore (analizuar sipas kategorive), blerje apo furnizime me materiale, mallra e shërbime, subvencionet, si dhe transferimet korrente të brendshme apo të jashtme.

Funksionimi i llogarive të shpenzimeve në mënyrë të përgjithshme, realizohet me veprimet kontabël si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e klasës 6 (sipas analizave përkatëse shtatëshifrore);
- Kreditohen, sipas rastit, llogaritë e klasës 3, 4, 5;
- Kreditohen llogaritë e klasës 3 në debi të llogarisë 63 për daljen për përdorim të materialeve, inventarit të imët e mallrave;
- Kreditohen llogaritë e klasës 4 (401, 467 llogaritë e grupit 42 e 43) në debi të llogarive përkatëse

të klasës 6, për konstatimin e blerjes së materialeve, inventarit të imët, mallrave apo shërbimeve, për konstatimin e shpenzimeve të personelit e të tjera të cilat janë me pagesë të mëvonshme;

- Kreditohen llogaritë e klasës 5 (llogaria 512, 520 ose 531) në debi të klasës 6, për blerjen e materialeve, inventarit të imët, mallrave apo shërbimeve me pagesë të menjëhershme.

Funksionimi konkret i disa grupeve të llogarive të klasës 6 - shpenzime sipas natyrës:

a) Për akordimin e fondeve buxhetore për shpenzime korrente operative (shkresa e planit të buxhetit në llogaritë e buxhetimit treshifror, si: 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606), bëhet veprimi kontabël:

- Debitohet llogaria 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohet llogaria 476, "Të ardhura të caktuara për t'u përdorur".

Llogaria 600, "Pagat dhe përfitimet e punonjësve".

Në këtë llogari përfshihen të gjitha shpenzimet për personelin e njësisë: paga bruto, kompensime, shpërblime e të tjera sipas legjislacionit në fuqi.

Funksionimi kontabël i llogarisë 600, "Pagat dhe përfitimet e punonjësve" është si më poshtë:

a) Për konstatimin e pagave bruto, borderotë e muajit përkatës:

- Debi llogaria 600, "Pagat dhe përfitimet e punonjësve" në nivele shtatëshifrore;
- Kreditohet llogaria 421, "Detyrime ndaj personelit";
- Kreditohet llogaria 425, "Personeli, shpërblime për t'u paguar";
- Kreditohet llogaria 425, "Personeli detyrime të tjera për t'u paguar".

Në llogarinë 601, "Kontribute për sigurimet shoqërore e shëndetësore" futen shpenzimet që punëdhënësi llogarit dhe paguan për punonjësit e tij sipas legjislacionit në fuqi.

Funksionimi i llog. 601, "Kontribute për sigurimet shoqërore e shëndetësore" është si më poshtë:

- Debitohet llogaria 601, "Kontribute për sigurime shoqërore shëndetësore" (analizë shtatëshifrore);
- Kreditohet llogaria 435/436, përkatësisht, "Detyrime për t'u paguar ndaj sigurimeve shoqërore e shëndetësore".

Llogaria 602, "Blerje mallrash e shërbimesh të tjera" i përfshin të gjitha shpenzimet për blerjen e materialeve dhe kryerjen e shërbimeve të nevojshme për kryerjen e veprimtarisë së institucionit. Këtu nuk përfshihen ato shpenzime që kryhen për rritjen e aktiveve të qëndrueshme. Megjithatë, ky grup përfshin shpenzime për blerjen e pajisjeve, konstruksioneve dhe instalimeve të natyrës ushtarake që, në përputhje me standardet ndërkombëtare, klasifikohen si shpenzime korrente. Duhet dalluar shpenzimi korrent nga shpenzimi për investime (kufiri vleror ose jetëgjatësia mbi një vit) sipas legjislacionit kontabël.

Funksionimi kontabël i llogarisë 602, "Blerje mallrash e shërbimesh të tjera", është si më poshtë:

- Debitohet llogaria 602, "Blerje mallrash e shërbimesh", për blerje materiale dhe për blerjet e stokueshme (analizë shtatëshifrore);
- Kreditohet llogaria 401, "Furnitorë për t'u paguar";
- Debitohet llogaria 602, "Blerje mallrash e shërbimesh (analizë shtatëshifrore), për blerjet e pastokueshme"; dhe
- Kreditohet llogaria 467, "Kreditorë të ndryshëm".

Llogaria 603, "Subvencione" përfshin ato shpenzime korrente të cilat konsiderohen si një mbështetje e qeverisë për subjekte prodhuese apo të shërbimeve, pavarësisht nga pronësia (publike apo private) dhe përfituesi. Këto janë pagesa vetëm për prodhuesit dhe jo për konsumatorët final. Subvencioni nuk tërhiqet direkt nga përfituesi, por i transferohet përfituesit nga institucioni qeveritar që e jep atë nëpërmjet dokumenteve të plotësuara dhe të paraqitura në thesar. Subvencionet jepen:

- Për humbjet (shpenzimet nuk mbulohen nga të ardhurat) e shkaktuara nga ndërmarrjet, bankat, fermerët e individët që janë angazhuar në aktivitete biznesi.

- Për humbjet e shkaktuara nga ndërmarrjet si rezultat i politikave ekonomike dhe sociale qeveritare mbi çmimet e shitjes së produkteve e shërbimeve (çmimi i caktuar më i ulët se kostoja).

- Mbulim humbjeje nga politika qeveritare të paramenduara nga shitja me çmime më të ulëta se sa çmimet e blerjes së mallrave.

- Pagesat direkte për shlyerjen e të gjithë ose një pjese të detyrimit të ndërmarrjeve ose individëve ndaj organizmave të kreditit për interesat e shkaktuar nga një hua e marrë për zhvillim biznesi.

Në subvencione nuk përfshihen: Pagesat që institucionet qeveritare bëjnë direkt për konsumatorët ose institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë konsumatorëve (mbështetje me grant për artistët, bursat për studentët, për familjet nevojtare e tjera që trajtohen si transferta), pagesat për ndërmarrjet për të financuar formimet e tyre kapitale ose për të kompensuar ato për humbjen e aktiveve financiare,

transfertat e bëra për institucionet e tjera të qeverisë (transferta në nivele të tjera të qeverisjes) të cilat konsiderohen grante.

Funksionimi kontabël i llogarisë 603, “Subvencione” është si më poshtë:

- Debitohet llogaria 603, “Subvencione” (analizë shtatëshifrore);
- Kreditohet llogaria e klasës 4, kur konstatohet subvencioni dhe pagesa është e mëvonshme;
- Kreditohet llogaria e klasës 5, kur subvencioni paguhet direkt nga llogaritë financiare.

Llogaria 604, “Transferime korrente të brendshme”.

Me këtë llogari përfshihen shpenzimet e kryera nga ana e institucionit për të cilat përfituesi nuk merr ndonjë mall ose shërbim në kthim. Përdorimi i fondeve nga përfituesi i kësaj pagese mund të jetë i një natyre korrente ose të përgjithshme, ndryshe nga ato kapitale. Konkretisht përfshihen transferimet për nivele të ndryshme të qeverisë për institucione të ndryshme qeveritare, transferimet nga buxheti i ISSH-së dhe ISKSH-së, transferimet që këto institucione bëjnë për përfituesit e këtyre skemave dhe transferimet tek organizatat jofitimprurëse. Këto janë transfertat me lëvizje fondesh. Nga pikëpamja kontabël, kjo llogari funksionon si më poshtë:

a) Në institucionin që transferon fondet bëhet veprimi kontabël:

- Debitohet llogaria 604, “Transferime korrente të brendshme”(analizë shtatëshifrore);
- Kreditohet 520, “Disponibilitete në thesar”.

b) Në institucionin që përfiton fondet bëhet veprimi kontabël:

- Debitohet 520, “Disponibilitete në thesar”;
- Kreditohet llogaria 720, “Grante korrente të brendshme” (analiza përkatëse shtatëshifrore).

Lidhur me transferimet e brendshme procedohet edhe për transfertat midis institucioneve buxhetore pa lëvizje fondesh (*cash*). Konkretisht, për këto lloje transfertash sipas rasteve, si më poshtë:

a) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes qendrore të një institucion tjetër i qeverisjes qendrore:

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

b) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes qendrore të një institucion i qeverisjes lokale (këshill rajonal):

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

c) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes qendrore të një institucion i qeverisjes lokale (bashki):

- Debi 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kredi 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

d) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes lokale (këshill rajonal) te një institucion tjetër i qeverisjes lokale (bashki):

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

e) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes lokale (bashki) te një institucion tjetër i qeverisjes lokale (këshill rajonal) ose midis këshillave rajonale të ndryshëm:

- Debi 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde).
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

f) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes lokale (këshill rajonal) te një institucion apo ndërmarrje në vartësi të këshillit rajonal:

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

g) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes lokale (bashki ose komuna) te një institucion i qeverisjes qendrore:

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (për institucionin që përfiton fonde).

h) Transferta fondesh nga një institucion i qeverisjes lokale (këshill rajonal) te një institucion i qeverisjes qendrore:

- Debitohet 604, “Transferime korrente të brendshme” (për institucionin që transferon fonde);
- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme”.

Llogaria 605, “Transferime korrente me jashtë”. Nga kjo llogari evidentohen transferimet korrente

për institucione dhe individë të huaj jorezident, por jo për rezidentët e Shqipërisë të cilët janë përkohësisht rezident në shtete të tjera. Përmendim kuotat e anëtarësimit që jepen për përfaqësime në organizata të ndryshme jashtë vendit (me status anëtar apo vëzhguesi). Funksionimi i llogarisë 605 “Transferime korrente me jashtë” bëhet si më poshtë:

- Debitohet 605, “Transferime korrente me jashtë”;
- Kreditohet klasa 4, kur konstatohet detyrimi;
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” ose 512 “Mjete monetare në bankë” (kur konstatohet e paguhet njëkohësisht).

Llogaria 606, “Transferta për buxhetet familjare dhe individët”. Përfshihen të gjitha transferimet e një natyre korrente, të paguara nga ISSH-ja, ISKSH-ja dhe institucione të tjera qendrore sipas natyrës së specifikuar për përfituesit final.

Funksionimi kontabël i kësaj llogarie është si më poshtë:

- Debitohet 606, “Transferta për buxhetet familjare dhe individët”;
- Kreditohet klasa 4, kur konstatohet detyrimi;
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” ose 512 “Mjete monetare në bankë”, kur konstatohet e paguhet njëkohësisht.

Llogaria 608, “Fondi i veçantë”. Përfshin të gjithë fondin e veçantë të planifikuar për institucione nacionale e lokale mbi fondin e pagave të buxhetit të llogaritur sipas kuadrit ligjor në fuqi. Përdorimi i këtij fondi bëhet sipas natyrës së shpenzimit, duke transferuar nga vetë institucionet në analizat e tjera të llogarive ekonomike të shpenzimeve në fund të ushtrimit (në mbyllje të tij). Shifrat e mbetura përfaqësojnë pjesën e pashpenzuar nga fondi i veçantë. Pra, 608 “Fondi i veçantë”, shërben për efekte planifikimi, pastaj ajo kur përdorohet transferohet në grupin 600.

Llogaria 609, “Rezervat”. Ky artikull (jo për përdorim nga institucionet qendrore e vendore) përfshin të gjitha rezervat buxhetore për shpenzimet e mundshme të cilat nuk janë identifikuar në kohën e përgatitjes së buxhetit. Është parashikuar që në kohën e ekzekutimit të buxhetit shpenzimet që kryhen prej këtyre rezervave do të pasqyrohen në artikullin, nënartikullin dhe analizën përkatëse të shpenzimit sipas natyrës ekonomike të tij.

- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarive të shpenzimeve financiare.

Në këtë grup hyjnë shpenzimet për interesa të paguara, vlera kontabël e AAGJ-së financiare të shitura, minus vlerat nga shitja e letrave me vlerë të vendosjes, humbjet nga këmbimet valutore etj. Shpenzimet financiare dallohen në:

- **Llogaria 65, “Shpenzime financiare të brendshme”.** Në këtë kategori përfshihen shpenzime të natyrës financiare që kryhen nga ministria përgjegjëse për financat dhe institucione të tjera sipas kuadrit ligjor në fuqi, lidhur me interesat për bonot e thesarit, interesat për huat e marra, humbjet lidhur me këmbimet valutore etj. Artikujt janë klasifikuar sipas natyrës së shpenzimeve financiare dhe nënartikujt sipas përbërjes strukturore.

- **Llogaria 66, “Shpenzime financiare të jashtme”.** Në këtë kategori përfshihen shpenzimet që rrjedhin nga pagesat e interesave për huamarrje afatshkurtër e afatgjatë nga qeveri të huaja apo nga institucionet ndërkombëtare. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e grupeve 65 e 66 (analiza shtatëshifrore);
- Kreditohet klasa 4, kur konstatohet detyrimi;
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar” ose 512, “Mjete monetare në bankë”, kur konstatohet e paguhet njëkohësisht.

Në trajtimin e evidencës kontabël të institucioneve buxhetore, për klasën 6 janë parashikuar të përdoren edhe disa llogari të tjera shpenzimesh si më poshtë:

Llogaria 67, “Shpenzime nga ngjarje të jashtëzakonshme”.

Në mënyrë të përgjithshme në këtë kategori hyjnë ato shpenzime që kanë një natyrë të veçantë e që nuk lidhen me veprimtarinë e zakonshme të institucionit siç mund të përmendim: humbjet nga tërmetet, zjarret, përmblytjet, vjedhjet e mëdha, mbyllja e veprimtarisë së institucionit, zhvlerësimet e menjëhershme të aktiveve, ndryshimet e strategjive, gabimet dhe harresat e viteve të mëparshme etj.

Zërat e shpenzimeve, si zëra të jashtëzakonshëm, nuk duhet të paraqiten me vete në zërat e shpenzimit të jashtëzakonshëm, si edhe në shënimet shpjeguese që historikisht janë klasifikuar si “të jashtëzakonshme”. Ato duhet të paraqiten brenda kategorisë përkatëse të shpenzimeve sipas natyrës (p.sh., shpenzime materiale të shkaktuara nga zjarri) ose (humbje për shkak të zjarrit) me shpjegimet përkatëse.

Llogaria 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”. Kjo kategori ka veçori për sektorin publik, se

nuk është element që ndikon në rezultat, por nëpërmjet operacioneve të transferimit ndikon sipas rastit në shtesë apo pakësim të fondeve bazë të institucioneve. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- a) **Kur blihen, bëhen hyrje materialet:**
 - Debitohet klasa 3, “Gjendje inventari qarkullues”;
 - Kreditohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.
- b) **Kur bëhen dalje materialet:**
 - Debitohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”;
 - Kreditohet klasa 3, “Gjendje inventari qarkullues”.

Llogaria 64, “Shpenzime në natyrë”. Përfaqëson një rast specifik për evidentimin gjatë vitit ushtrimor për transferime e dhurime të inventarit (joaktiv i qëndrueshëm). Për këtë qëllim krahas bërjes hyrje e dalje në llogaritë e klasës 3 të inventarit të dhuruar (falur), që është njësoj si për çdo lloj blerjeje të tij, evidentohet nga institucioni edhe në llogarinë 64 me kundërparti llogarinë 74, “Të ardhura në natyrë”.

- a) **Për institucionin që dhuron (jep falas) inventar në natyrë paralel me veprimin:**
 - Kredi klasa 3, “Gjendje inventari qarkullues”.
 - Debitohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.
- b) **Paralel me sa më sipër, bëhet veprimi:**
 - Debitohet 64, “Shpenzime në natyrë”;
 - Kreditohet 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësisë ekonomike”.
- c) **Për institucionin që përfiton (merr falas) inventar në natyrë paralel me veprimin:**
 - Debitohet klasa 3, “Gjendje inventari qarkullues”;
 - Debitohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.
- d) **Bëhet veprimi tjetër:**
 - Debitohet 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësisë ekonomike”;
 - Kreditohet 74, “Të ardhura në natyrë”.

Llogaria 68, “Kuota amortizimi dhe shuma të parashikuara”.

Kjo llogari përdoret për amortizimin e AAGJ-së (në analizat përkatëse), si element kostoje, në institucionet, që krahas aktivitetit buxhetor realizojnë edhe aktivitet tregtar apo prodhimi, si dhe në amortizimin e subvencioneve për investime. Kjo llogari përdoret (në analizat përkatëse) edhe për zhvlerësimin e AAGJ-së, zhvlerësimin e AASH-së, në kuotat për t’u shpërndarë, për shumatat e parashikuara për aktivet financiare e ato të jashtëzakonshme dhe në rastet e krijimit të provigjioneve. Lidhur me shpenzimet dhe operacionet që lidhen me to duhet që:

- Në fund të periudhës ushtrimore të gjitha llogaritë e shpenzimeve të njësisë të kalojnë në rezultatin e ushtrimit.
- Pra gjatë vitit, llogaritë e shpenzimeve debitohen dhe kreditohen vetëm në fund të periudhës për mbyllje me rezultatin e ushtrimit.
- Por, nga pikëpamja e shpenzimeve ka edhe operacione të korrigjimit të rezultatit (për vete veçoritë në sektorin publik buxhetor) që rezervohen në klasën 8.
- Në klasën 8 përfshihen të gjitha operacionet e korrigjimit të rezultatit dhe rezultati (sensi debitor dhe kreditor i tyre), pra PF vjetore, duhet të korrigjohen.

Në operacionet e korrigjimit të rezultatit që evidentohen në **pasqyrën e shpenzimeve** të funksionimit përfshihen:

- Llog. 828, “Tituj të ardhurash të anuluar”;
- Llog. 831, “Caktim të ardhurash të funksionit për investime”;
- Llog. 8420, “Transferim i të ardhurave në buxhet”;
- Llog. 8421, “Derdhje në buxhet të të ardhurave të papërdorura”;
- Llog. 8422, “Transferim i të ardhurave brenda sistemit”;
- Llog. 8423, “Transferime për efekt të ndryshimit të gjendjeve”;
- Llog. 8424, “Transferim për debitorë të konstatuar e të ngjashëm”.

Sikurse u përmend më sipër, këto transferime hyjnë në operacionet e korrigjimit të rezultatit dhe evidentohen në pasqyrën e shpenzimeve të funksionimit. Më poshtë paraqesim përmbajtjen dhe funksionimin e tyre:

Llogaria 828, “Tituj të ardhurash të anuluar”. Evidenton anulimin e të ardhurave të konstatuara vitet e mëparshme (është vendosur që brenda hapësirave ligjore këto duhet të anulohen pasi nuk mund të arkëtohen). Për këtë veprimi kontabël i anulimit është:

a) **Në momentin e anulimit:**

- Debitohet llogaria 828, "Tituj të ardhurash të anuluar";
- Kreditohet llogaria 468, "Debitorë të ndryshëm".

b) **Në mbyllje të ushtrimit:**

- Debitohet llogaria 85, "Rezultati i veprimtarisë ushtrimore";
- Kreditohet llogaria 828, "Tituj të ardhurash të anuluar".

Llogaria 831, "Caktim të ardhurash të funksionit për investime". Evidenton krijimin e fondit nga përdorimi i një pjese të të ardhurave të realizuara në seksionin e funksionimit dhe që do të përdoren në seksionin e investimeve. Për këtë bëhet veprimi kontabël:

a) **Në momentin e caktimit**

- Debitohet llogaria 831, "Caktim i të ardhurave të funksionit për investime";
- Kreditohet llogaria 115, "Caktim fondi për investime nga rezultati i vitit".

b) **Në mbyllje të ushtrimit**

- Debitohet llogaria 85, "Rezultati i veprimtarisë ushtrimore";
- Kredi llogaria 831, "Caktim i të ardhurave të funksionit për investime".

Llogaria 8420, "Transferim i të ardhurave në buxhet". Evidenton transferimin e të ardhurave të realizuara nga institucioni në buxhet, ku pjesëmarrës në to është buxheti i shtetit. Funksionimi i llogarisë 8420 është si më poshtë:

a) **Më parë, është kryer veprimi:**

- Debitohet llogaria 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohen llogaritë e klasës 7.

b) **Për transferimin e pjesës së buxhetit nga këto të ardhura kryhet veprimi:**

- Debitohet llogaria 8420;
- Kreditohet llogaria 4341, "Operacione me shtetin kreditor"

c) **Për mbylljen e llogarisë 520, pasi të ardhurat janë derdhur në thesar:**

- Debi llogaria 4341, "Operacione me shtetin (detyrime)";
- Kreditohet llogaria 520, "Disponibilitete në thesar".

d) **Për mbylljen e llogarisë 8420, që të shmanget efekti në rezultat:**

- Debitohet llogaria 85, "Rezultati i veprimtarisë ushtrimore";
- Kreditohet llogaria 8420.

Llogaria 8421, "Derdhje në buxhet e të ardhurave të papërdorura", evidenton transferimin në buxhet të të ardhurave të institucionit të papërdorura deri në fund të vitit e që nuk trashëgohen vitin e ardhshëm.

Llogaria 8422, "Transferime të të ardhurave brenda sistemit", evidenton në debi transferimin e të ardhurave brenda sistemit me kundër parti llogarinë e thesarit (520). Kjo përbën diferencën midis shumës së autorizimit për shpenzim (akorduar nga të ardhurat, dërguar nga qendra) dhe shumës së të ardhurave të realizuara që i takojnë institucionit sipas aktrakordimit me thesarin. Konkretisht, veprimi paraqitet si më poshtë:

Në qendër:

a) **Me aktrakordimin e thesarit, për të ardhurat e realizuara nga njësitë vartëse, qendra bën veprimin:**

- Debitohet 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohet 72, "Grante korrente".

b) **Për shpërndarjen e njësive dhe për vete, bën veprimin:**

- Debitohet 604, "Transferime korrente të brendshme";
- Kreditohet 520, "Disponibilitete në thesar".

c) **Për pjesën e vet të caktuar, bën veprimin:**

- Debitohet 520, "Disponibilitete në thesar";
- Kreditohet 7205, "Financim shtesë për të ardhurat e krijuara brenda sistemit".

d) **Për përdorimin e tyre për shpenzime korrente, bën veprimin:**

- Debitohet klasa 6, "Shpenzime";
- Kreditohet klasa 4 ose 520.

Në njësitë vartëse:

a) **Në momentin kur njësitë vartëse kanë realizuar të ardhurat:**

- Debitohet 520, "Disponibilitete në thesar";

- Kreditohet klasa 7, “Të ardhura”.

b) **Në momentin kur qendra u ka dërguar njësive autorizimin për shpenzim dallojmë dy raste:**

- Në rastin kur të ardhurat e realizuara nga njësia vartëse janë më të mëdha se shuma e autorizuar nga qendra, njësitet vartëse nuk bëjnë veprim kontabël (pasi i kanë disponibilitetet dhe nga këto shpenzojnë vetëm shumën e autorizuar).

- Në rastin kur të ardhurat e realizuara nga njësitet vartëse janë më të vogla se shuma e autorizuar nga qendra, njësitet vartëse për diferencën bëjnë veprimin kontabël:

- Debitohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”;

- Kreditohet llogaria 7205, “Financim shtesë për të ardhurat e krijuara brenda sistemit”.

c) **Në momentin kur njësitet vartëse realizojnë shpenzimet nga të ardhurat e autorizuar, ato bëjnë veprimin:**

- Debitohet klasa 6, “Shpenzime”;
- Kreditohet klasa 4 ose 520.

d) **Në fund të ushtrimit, për diferencën midis të ardhurave të realizuara (gjenden në debi të 520) dhe të ardhurave të autorizuar për t’u shpenzuar (vetëm për pjesën e shpenzuar), njësitet vartëse bëjnë veprimin:**

- Debitohet llogaria 8422, “Transferim i të ardhurave të krijuara brenda sistemit”;
- Kreditohet llogaria 520, “Disponibilitete në thesar”.

Mbas të gjitha këtyre veprimeve kontabël (në rastin e një llogarie vjetore përmbledhëse në rang sistemi) reflektohen dublime të klasës 6 e 7, për të cilat bëhet konsolidimi nga qendra (eliminimi i 8422 me 7205 dhe 604 me 7200).

Llogaria 8423, “Transferimi i të ardhurave nga ndryshimi i gjendjeve”. Në këtë llogari evidentohen efektet që rrjedhin nga ndryshimi i gjendjeve të llogarive të klasës 3 (teprica në fund me atë në fillim të llogarive të klasës 3), pra mënjanohej efektet kreditore të llogarive 63 e 73 në rezultatin e ushtrimit. Konkretisht bëhen veprimet si më poshtë:

a) **Më parë janë kryer veprimet për hyrje e dalje të inventarit si:**

- Debitohen llogaritë e klasës 3, për hyrjet;
- Kreditohen llogaritë përkatëse 63 e 73; si dhe
- Debitohen llogaritë 63 e 73;
- Kreditohen llogaritë e klasës 3 për daljet.

b) **Për tepricën kreditore të llogarisë 63 e 73:**

- Debitohet llogaria 8423, “Transferim i ndryshimit të gjendjeve të inventarit”;
- Kreditohet llogaria 1011, “Shtesat në fondet bazë”.

c) **Për kalimin në llogarinë e rezultatit (mbyllje) e llogarisë 8423:**

- Debitohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”;
- Kreditohet llogaria 8423, “Transferim i ndryshimit të gjendjeve”.

Llogaria 8424, “Transferim për debitorë të konstatuar e të ngjashëm”. Përderisa të ardhurat evidentohen sipas të drejtave të konstatuara, në fund të periudhës ushtrimore mbeten debitorë të paarkëtuar. Për këtë qëllim, këto të ardhura transferohen si një detyrim i institucionit për shtetin dhe (në rastin kur i përkasin shtetit) nuk duhet të japin efekt në rezultatin e ushtrimit për institucionin.

a) **Më parë është bërë veprimi:**

- Debitohet llogaria 468, “Debitorë të ndryshëm”;
- Kreditohen llogaritë përkatëse të klasës 7.

b) **Në fund të vitit për debitorët e paarkëtuar, pjesa e buxhetit bëhet veprimi:**

- Debitohet llogaria 8424, “Transferim për debitorë të konstatuar”;
- Kreditohet llogaria 4341, “Operacione me shtetin (detyrime)”.

c) **Në fund të ushtrimit mbyllet llogaria e transferimeve me rezultatin e ushtrimit si më poshtë:**

- Debitohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”;
- Kredi llogaria 8424, “Transferime për debitorë të konstatuar”.

4.2 Të ardhurat në NJQP dhe operacionet që lidhen me to

“Të ardhurat” janë flukse hyrëse parash dhe përfaqësojnë rritjet e përfitimeve ekonomike bruto gjatë ushtrimit kontabël (periudhës së raportimit). Burim kryesor për të ardhurat në sektorin publik janë nga

aktiviteti buxhetor, mallrat e shërbimet (veçori për sektorin publik). Gjithashtu, burime të tjera janë interesat, dividendët, grantet. Të ardhurat rrisin përfitimet ekonomike në formën e:

- Rritjes së aktiveve; dhe
- Pakësimit të pasiveve (detyrimeve), të cilat kanë për rezultat shtimin e fondeve të veta.

Nëpërmjet realizimit të një të ardhure ndodh që:

- Krijohet një e drejtë, pra shtohen aktivet;
- Shtohet një likuiditet, përsëri shtohen aktivet;
- Të ardhurat kanë për tendencë që të shtojnë fondet e veta nëpërmjet funksionimit.

Të ardhurat dallohen:

- **Në të ardhura në kuptimin më të drejtpërdrejtë të fjalës**, që mund të jenë të realizueshme nga aktiviteti i funksionimit, p.sh., nga shitjet e mallrave, të produkteve apo të shërbimeve;

- **Në të ardhura të tjera dhe plus vlera**, që përfshihen të ardhurat që realizohen jashtë veprimtarisë kryesore të njësisë. Këto të ardhura mund të jenë:

- Nga shitja e aktiveve të qëndrueshme të institucionit;
- Nga marrje aktivesh pa pagesë;
- Nga ndihmat apo dhurimet;
- Nga subvencione për investime;
- Nga ulje të detyrimeve të njësisë ndaj të tretëve si falje apo heqje dorë e tyre etj.

Të ardhurat dallohen edhe lidhur me nocionin e “prodhimit”, ku përfshihen:

- Vlera (kostoja) e shtesës së gjendjeve të produkteve të prodhuara nga vetë institucioni, qofshin këto produkte të gatshme, gjysmëprodukte, prodhime apo punime në proces (llogaritë 73 për sektorin publik).

- Vlera (kosto) e prodhimeve, punimeve dhe shërbimeve të krijuara apo të kryera nga vetë institucioni për llogari të tij, që kalojnë në përbërje të aktiveve të qëndrueshme (llogaria 782 për sektorin publik).

Të ardhurat dallohen në dy grupe të mëdha:

- Të veprimtarisë së zakonshme ku përfshihen:
- Të ardhura të shfrytëzimit;
- Të ardhura financiare;
- Llogari të tjera të ardhurash, jashtë operacioneve buxhetore të veprimtarisë së jashtëzakonshme.

Për funksionimin e llogarive të të ardhurave, veprimet kontabël në mënyrë më të përgjithshme paraqiten:

- Debitohen sipas rasteve klasa 1, 2, 3, 4, 5;
- Kreditohet klasa 7, sipas analizave dhe rasteve; ose
- Debitohet llogaria 121 në kredi të llogarisë 787, në rastin e tërheqjes nga seksioni i investimeve;
- Debitohet llogaria 23 në kredi të llogarisë 782 për punimet për investimet në ekonomi;
- Debitohet llogaria 34 në kredi të 73 kur bëhet hyrje me kosto të një produkti të gatshëm;
- Debitohet llogaria 411 në kredi të klasës 7, kur konstatohet shitja e një malli apo shërbimi, me arkëtim të mëvonshëm;
- Debitohen llogaritë 512 ose 531 në kredi të klasës 7, kur shitet një mall apo shërbim me arkëtim të menjëhershëm;
- Trajtimi kontabël i llogarive të të ardhurave të shfrytëzimit.

Të ardhura të shfrytëzimit në sektorin publik konsiderohen të ardhurat tatimore (të grupuara sipas strukturës për të gjitha llojet e tatimeve e të taksave), të ardhurat jotatimore (të klasifikuara si të ardhurat nga ndërmarrjet e pronësia, nga shërbimet administrative, të ardhurat sekondare etj.), grantet korrente të përgjithshme (të grupuara sipas strukturës në grante të brendshme sipas niveleve të qeverisjes dhe grante të huaja), kontributet e sigurimeve shoqërore e shëndetësore sipas të gjitha kategorive, të ardhurat nga shitja e mallrave dhe punimeve, produkteve dhe shërbimeve. Gjithashtu, këtu përfshihen edhe të ardhurat nga shitja e AAGJ-së, përveç atyre financiare, subvencionet për mbulimin e diferencave të çmimeve, vlera (kosto) e prodhimit të AAGJ-së për nevojat e vetë njësisë, vlera (kosto) e produkteve të stokuara gjatë ushtrimit, rimarrjet e shumave të parashikuara etj.

Llogaria 70, “Tatime dhe taksat dhe tatimet”

Në këtë kategori përfshihen tatimet dhe taksat e mbledhura nga njësitë e qeverisjes qendrore (tatimet e taksat kombëtare) dhe të njërive të vetëqeverisjes vendore, kamatëvonesat që lidhen me to, si dhe ato tarifa të vendosura nga këto dy qeverisje në kthim të të cilave nuk ka kosto. Ndërsa gjobat që lidhen me

tatimet dhe taksat janë përfshirë në titullin e të ardhurave jotatimore. Konkretisht, llogaria 700, “Tatimi mbi të ardhurat personale, fitimin dhe mbi biznesin e vogël” është përshkruar sipas llogarive, artikujve e analizave. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

a) **Konstatohen e arkëtohen të ardhura për tatimin mbi të ardhurat:**

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 700, “Tatim mbi të ardhurat personale, fitimin dhe mbi biznesin”

(me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 702, “Tatim mbi pasurinë”. Përfshihet tatimi mbi pasurinë e paluajtshme (pushteti qendror dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore) si për tokën bujqësore edhe për ndërtesat e ndryshme. Këtu përfshihet edhe tatimi mbi shitjen e pasurisë së paluajtshme. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

a) **Konstatohen e arkëtohen të ardhura për tatimin mbi pasurinë**

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogaritë financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 702, “Tatim mbi pasurinë” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 703, “Tatim mbi mallrat dhe shërbimet brenda vendit” përfshihen dy tatimet indirekte më kryesore mbi mallrat e shërbimet sikurse janë: tatimi mbi vlerën e shtuar dhe akcizat, si dhe tatimi mbi shërbimet specifike (në këtë të fundit përfshihen taksa për shërbime specifike, si: lotaritë, bingo, kazinotë e të tjera të ngjashme ku pjesëmarrësit paguajnë një shumë të caktuar parash dhe faktori ka ndikim të drejtpërdrejtë si në fitimin ashtu dhe në humbjen e pjesëmarrësve në secilin lloj). Këtu përjashtohen fitimet nga lotaritë shtetërore që janë të përfshira në të ardhurat jotatimore. Funksionimi kontabël është:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 703, “Tatim mbi mallrat dhe shërbimet brenda vendit” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 704, “Taksa mbi tregtinë dhe transaksionet ndërkombëtare”.

Në këtë llogari përfshihen taksat mbi tregtinë dhe transaksionet ndërkombëtare të mbledhura nga organet e sistemit doganor si për mallrat e importit, ashtu dhe për ato të eksportit. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 704, “Taksa mbi tregtinë dhe transaksionet ndërkombëtare” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 705, “Taksa e rrugës”.

Funksionimi kontabël i kësaj llogarie është si më poshtë:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 705, “Taksa e rrugës”, kryesisht taksa vjetore e qarkullimit të automjeteve (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 708, “Të tjera tatime e taksa kombëtare”.

Përfshin taksën mbi mallrat dhe shërbimet të paklasifikuara në grupet përkatëse të strukturës, si p.sh., për rendin e mbrojtjen, taksë për kalim kufiri të Republikës së Shqipërisë me avion, taksë portuale, taksë e akteve dhe e pullës e të tjera në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 708 “Të tjera tatime e taksa kombëtare” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 709, “Gjobat e kamatëvonesat”.

Sipas strukturës, gjobat dhe kamatëvonesat dallohen më vete për sistemin tatimor dhe më vete për sistemin doganor. Funksionimi kontabël:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen);
- Debitohet 520, 512 të llogarive financiare (kur arkëtohen direkt);
- Kreditohet grupi i llogarive 709, “Gjobat dhe kamatëvonesat” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 71, “Të ardhura jotatimore” janë ato të ardhura të detyrueshme, por jo me natyrë tatimore për t’u mbledhur si nga pushteti qendror ashtu dhe organet vendore. Përfshihen të ardhurat nga ndërmarrjet dhe pronësia, të ardhura nga shërbimet administrative, të ardhura sekondare e të tjera në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Më konkretisht, ky grup të ardhurash (grupi 71) në nivele treshifrore përmban:

- **710, “Të ardhurat jotatimore nga ndërmarrjet dhe pronësia”**, ku përfshihen të ardhura të ndryshme jo me natyrë tatimore, si të ardhurat nga ndërmarrjet publike jofinanciare, të ardhurat nga ndërmarrjet publike financiare e të tjera.

- **711, “Të ardhurat nga shërbimet administrative dhe të ardhura sekondare”**, ku përfshihen tarifa me natyrë jotatimore nga shërbimet administrative dhe të ardhurat sekondare (nga tarifa administrative dhe rregullatore, nga pagesa shërbimesh, nga shitja e mallrave e shërbimeve, nga biletat, qiratë e të tjera).

- **719, “Të tjera të ardhura jotatimore”** ku përfshihen të tjera të ardhura jotatimore të vendosura nga institucionet në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi dhe të paklasifikuara në grupet respektive të të ardhurave të kësaj natyre. Më konkretisht, përfshihen të ardhura nga dëmshpërblimet e përfituara nga Instituti i Sigurimeve, të ardhurat nga individët për moskryerjen e shërbimit ushtarak e të tjera të ngjashme.

Sipas rasteve e analizave, funksionimi kontabël i llogarisë 71, “Të ardhura jotatimore”, është:

- Debitohet 468, “Debitorë të ndryshëm” (kur konstatohen të ardhura, pra kur lind e drejta);

- Debitohet 520, 512 e llogarive financiare (kur arkëtohen menjëherë në llogaritë financiare);

- Kreditohen grupet e llogarive 71, “Të ardhura jotatimore” (me analiza shtatëshifrore).

Llogaria 72, “Grante korrente”

Në këtë llogari përfaqësohen të gjitha transferimet dhe grantet korrente të përgjithshme për mbështetjen e veprimtarisë së funksionimit të institucioneve përfituese (brenda një niveli qeverisjeje, për nivele të tjera qeverisjeje dhe për buxhete të pavarura). Gjithashtu, përfshihen edhe grantet e huaja që institucionet përfitojnë për veprimtarinë e funksionimit nga qeveri të huaja ose organizata ndërkombëtare. Grante korrente të përgjithshme dallohen në:

- 720, “Grante korrente të brendshme”;

- 721, “Grante korrente të huaja”.

Llogaria 720, “Grante korrente të brendshme” përfaqëson të gjitha transferimet dhe grantet korrente të përgjithshme për mbështetjen e veprimtarisë së funksionimit të institucioneve përfituese (brenda një niveli qeverisjeje, për nivele të tjera qeverisjeje dhe për buxhete të pavarura). Donatori në këtë rast është kryesisht buxheti i shtetit, por ka edhe donatorë të tjerë të brendshëm që financojnë për qëllime të caktuara institucionet buxhetore. Funksionimi kontabël si më poshtë:

- Debitohet llogaria 476, “Të ardhura të caktuara për t’u përdorur” (kur donatori është buxheti i shtetit);

- Debitohen llogari të klasës 4 për të drejtat, p.sh. llogaria 468 (kur konstatohet një grant që do të jepet nga donatorë të tjerë të brendshëm);

- Debitohen llogaritë financiare 520 ose 512 (kur është rasti që grantet arkëtohen direkt në llogaritë financiare);

- Kreditohet 720, “Grante korrente të brendshme” (me analiza të nivelit shtatëshifror).

Llogaria 721, “Grante korrente të huaja”

Në këtë llogari përfshihen të gjitha grantet e huaja që institucionet e ndryshme buxhetore, përfitojnë për veprimtarinë e funksionimit, nga qeveri të huaja ose organizata ndërkombëtare. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e klasës 4 për të drejtat (kur konstatohet një grant që do të jepet nga donatorë të huaj);

- Debitohen llogaritë financiare 520 ose 512 (kur është rasti që grantet e huaja arkëtohen direkt në llogaritë financiare të institucionit);

- Kreditohet 721, “Grante korrente të huaja” (me analiza të nivelit shtatëshifror).

Llogaria 75, “Kontribute të sigurimeve shoqërore e shëndetësore”. Në këtë kategori, sipas llogarive e analizave, përfshihen kontributet e detyrueshme të derdhura në ISSH e ISKSH nga të punësuarit, punëdhënësit, të vetëpunësuarit, fermerët, nga skemat e sigurimeve vullnetare, nga kategori të veçanta (ushtarakët, të papunët, ish-funksionarët e të tjera, në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi). Funksionimi kontabël bëhet si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e klasës 4 për të drejtat (kur konstatohen kontributet për ISSH-në e ISKSH-në);

- Debitohen llogaritë financiare 520 ose 512 (kur është rasti që kontributet aja arkëtohen

menjëherë në llogaritë financiare të institucionit);

- Kreditohet 75, “Kontribute të sigurimeve shoqërore e shëndetësore” (në nivel shtatëshifror).
- Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarive të të ardhurave financiare.

Grupi 76, “Të ardhurat financiare”.

Ky grup përfaqëson të ardhurat financiare që institucionet i përfitojnë gjatë kryerjes së veprimtarive të ndryshme dhe që kanë efekt financiar. Më konkretisht, përfshihen të ardhurat nga interesat e transaksioneve të huadhënies afatgjatë, afatshkurtër për marrëveshjet me garanci shtetërore, nën-hua nga huat e huaja për të njëjtin nivel qeverisjeje, nën-hua për huat e huaja për nivele të tjera qeverisjeje dhe nën-hua nga huat e huaja për ndërmarrjet. Në to përfshihen edhe operacione të tilla si të ardhurat nga këmbimet valutore, nga shitja e letrave me vlerë etj.

Të ardhurat financiare dallohen në llogaritë e mëposhtme treshifrore:

- 760, “Nga interesa të huadhënies së brendshme”;
- 761, “Nga interesa e huadhënies së huaj”;
- 765, “Nga interesat e depozitave”; dhe
- 766, “Nga këmbimet valutore”.

Funksionimi i llogarive 76, “Të ardhura financiare”, është si më poshtë:

- Debitohen llogaritë e klasës 4 për të drejtat (kur konstatohen llojet e të ardhurave financiare si e drejtë për t’u arkëtuar);
- Debitohen llogaritë financiare 520 ose 512 (kur është rasti që të ardhurat financiare arkëtohen direkt në llogaritë financiare të institucionit);
- Kreditohet 76, “Të ardhura financiare” (me analiza të nivelit shtatëshifror).

Llogaria 77, “Të ardhura të jashtëzakonshme” përfshin të ardhurat nga dëmshpërblimet e fatkeqësive të ndodhura, nga shitja e titujve të pjesëmarrjes, e aktiviteteve, e degëve, sektorëve, nga gabimet e pakonstatuara më parë etj.

Sipas standardeve, ashtu sikurse edhe për shpenzimet, nuk duhet të paraqiten zëra të ardhurash si zëra të jashtëzakonshëm as dhe në shënimet shpjeguese. Zërat e pazakontë që historikisht janë klasifikuar “të jashtëzakonshëm” paraqiten brenda kategorisë përkatëse të të ardhurave. Funksionimi kontabël i tyre është si më poshtë:

- Debitohen llogaritë financiare 520 ose 512 (kur është rasti që të ardhurat arkëtohen direkt në llogaritë financiare të institucionit);
- Debitohen llogaritë e të drejtave në klasën 4 (kur është rasti që të ardhurat konstatohen për t’u arkëtuar në një periudhë të mëvonshme në llogaritë financiare të institucionit);
- Kreditohet llogaria 77, “Të ardhura të jashtëzakonshme” (me analiza të nivelit shtatëshifror).

Llogaria 73, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve”.

Kjo kategori ka veçori për sektorin publik, pasi nuk është element që ndikon në rezultat, por nëpërmjet operacioneve të transferimit, ndikon sipas rastit në shtesë apo pakësim të fondeve bazë të institucioneve. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Për koston e prodhimit (hyrjet në institucion):**
 - Debitohen llogaritë e klasës 3;
 - Kreditohet llogaria 73, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve”.
- Për daljet e produkteve për përdorim dhe funksionim të institucionit):**
 - Debitohet llogaria 73, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit të produkteve”;
 - Kreditohen llogaritë e klasës 3.

Llogaria 74, “Financime në natyrë”.

Kjo llogari përfaqëson një rast specifik për evidentimin gjatë vitit ushtrimor për transferime e dhurime të inventarit (joaktiv i qëndrueshëm). Për këtë qëllim, krahas bërjes hyrje apo dalje në llogaritë e klasës 3 të inventarit të dhuruar (falur), që është njësoj si për çdo lloj blerjeje të tij, evidentohet nga institucioni edhe në llogarinë 74 me kundërparti llogarinë 64 “Shpenzime në natyrë”. Funksionimi kontabël është si më poshtë:

- Për institucionin që dhuron (jep falas) inventar në natyrë paralel me veprimin:**
 - Kreditohet klasa 3 e inventarëve;
 - Debitohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.
- Bëhet veprimi:**
 - Debitohet 64, “Shpenzime në natyrë”;
 - Kreditohet 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njësive ekonomike”.
- Për institucionin që përfiton (merr falas) inventar në natyrë paralel me veprimin:**

- Debitohet klasa 3 e inventarëve;
- Kreditohet 63, “Ndryshimi i gjendjes së inventarit”.

d) **Bëhet veprimi:**

- Debitohet 45, “Marrëdhënie midis institucioneve apo njërive ekonomike”;
- Kreditohet 74, “Të ardhura në natyrë”.

Llogaria 78, “Të ardhura të tjera”.

Kjo llogari përfshin rastet e rimarrjeve të shumave të parashikuara më parë për zhvlerësimin e aktiveve afatgjata e afatshkurtra, rimarrjen e shumave për shpenzime të viteve të ardhshme dhe tërheqjet nga seksioni i investimeve të shumave. Funksionimi i llogarive të grupit 78 është si më poshtë:

a) **Në rastin e kostos (situacionit) për kryerjen e investimeve në ekonomi:**

- Debitohet 23, “Investime (në proces)”;
- Kreditohet 782, “Rimarrje shumë të parashikuara për aktive afatshkurtra”.

b) **Në rastin e bërjes hyrje në institucion si aktiv afatgjatë të trupëzuar:**

- Debitohet 21, “Aktive afatgjata materiale”;
- Kreditohet 23, “Investime (në proces)”.

c) **Në rastin e tërheqjes nga seksioni i investimeve për seksionin e shfrytëzimit (p.sh., kostoja e produkteve të prodhuara në institucion):**

- Debitohet 121, “Rezultati i ushtrimit”;
- Kreditohet 787, “Tërheqje nga seksioni i investimeve”.

d) **Në rastin e bërjes hyrje në institucion të produkteve të prodhuara:**

- Debitohet 34, “Produkte”;
- Kreditohet 73, “Ndryshimi i gjendjes së produkteve”.

e) **Për veprimet në mbyllje të ushtrimit**

- Në fund të periudhës ushtrimore, të gjitha llogaritë e të ardhurave të institucionit buxhetor kalojnë në rezultatin e ushtrimit.

- Pra, gjatë vitit, llogaritë e të ardhurave kreditohen dhe debitojnë vetëm në fund të periudhës për mbyllje me rezultatin e ushtrimit.

- Por, nga pikëpamja e të ardhurave ka edhe operacione të korrigjimit të rezultatit (për vetë veçoritë në sektorin publik buxhetor), të cilat përfshihen në klasën 8. Kjo do të thotë që pasqyrat financiare vjetore duhet të korrigjohen.

Në operacionet e korrigjimit të rezultatit, në sensin e korrigjimit dhe që evidentohen në pasqyrën e të ardhurave të funksionimit përfshihen:

-Llogaria 829, “Urdhërshpenzimesh të anuluar”; dhe

-Llogaria 841, “Transferime për efekte të ndryshimit të gjendjeve”.

Llogaria 829 “Urdhërshpenzimesh të anuluar” evidenton të dhënat lidhur me anulimin e urdhërshpenzimeve të konstatuara më parë të cilat gjykohen të papagueshme. Konkretisht, veprimet kontabël janë si më poshtë:

a) **Më parë është bërë veprimi:**

- Debitohen llogaritë e klasës 6 dhe 2;
- Kreditohet llogaria 467, “Kreditorë të ndryshëm”.

b) **Me rastin e anulimit bëhet veprimi:**

- Debitohet llogaria 467, “Kreditorë të ndryshëm”;
- Kreditohet llogaria 829, “Urdhërshpenzimesh të anuluar”.

c) **Në fund të ushtrimit bëhet veprimi i mbylljes:**

- Debitohet llogaria 829, “Urdhërshpenzimesh të anuluar”;
- Kreditohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”.

Llogaria 841, “Transferimi i ndryshimit të gjendjeve”.

Në këtë llogari evidentohen efektet që rrjedhin nga ndryshimi i gjendjeve të llogarive të klasës 3 (teprica në fund me atë në fillim të llogarive të klasës 3, pra, mënjanojnë efektet debitoare të llogarive 63 e 73 në rezultatin e ushtrimit. Konkretisht, bëhen veprimet si më poshtë:

a) **Më parë janë kryer veprimet për hyrje e dalje të inventarit si:**

- Debitohen llogaritë e klasës 3 për hyrjet;
- Kreditohen llogaritë përkatëse 63 e 73.

b) **Si dhe:**

- Debitohen llogaritë 63 e 73;

- Kreditohen llogaritë e klasës 3 për daljet.
- c) **Për tepricën debitore të llogarisë 63 e 73:**
 - Debitohet llogaria 1012, “Pakësime të fondeve bazë”;
 - Kreditohet llogaria 841, “Transferime për efekte të ndryshimit të gjendjeve”.
- d) **Për kalimin në llogarinë e rezultatit** (mbyllje) të llogarisë 841:
 - Debitohet llogaria 841, “Transferime për efekte të ndryshimit të gjendjeve”
 - Kreditohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”
 - Trajtimi kontabël dhe funksionimi i llogarisë 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”.

Rezultati i veprimtarisë ushtrimore (llogaria 85) përfaqëson diferencën absolute midis totalit të operacioneve të të ardhurave (të ardhura të funksionimit + operacione të korigjimit) me totalin e operacioneve të shpenzimeve (shpenzimet e funksionimit + operacionet e korigjimit). Kjo llogari (llogaria 85) paraqitet në seksionin C të pasqyrës së pozicionit financiar, si pjesë e aktiveve neto/fondeve neto. Konkretisht, veprimet kontabël për llogarinë 85 të rezultatit të veprimtarisë ushtrimore janë:

- a) **Për kalimin në rezultat të të ardhurave sipas natyrës:**
 - Debitohen llogaritë e klasës 7, “Të ardhurat sipas natyrës” (me analiza shtatëshifrore);
 - Kreditohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”.
- b) **Për kalimin në rezultat të shpenzimeve korrente sipas natyrës:**
 - Debitohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”;
 - Kreditohen llogaritë e klasës 6, “Shpenzimet sipas natyrës” (me analiza shtatëshifrore).
- c) **Për kalimin në rezultat të operacioneve të korigjimit (sipas rastit në sensin debitor ose kreditor):**
 - Debitohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”;
 - Kreditohen llogaritë e klasës 8 (831, 8420, 8421, 8423, 8424 - operacione korigjimi të sensit debitor) me analiza shtatëshifrore;
 - Kreditohet llogaria 85, “Rezultati i veprimtarisë ushtrimore”;
 - Debitohen llogaritë e klasës 8 (829 dhe 841 - operacione korigjimi të sensit kreditor) me analiza shtatëshifrore.

ANEKSI 2

FORMATET E PASQYRAVE FINANCIARE DHE STATISTIKORE VJETORE TË NJËSIVE TË QEVERISJES SË PËRGJITHSHME

Njësia e qeverisjes së përgjithshme:

Kodi i njësisë së qeverisjes së përgjithshme:

NIPT-i:

Adresa e njësisë së qeverisjes së përgjithshme:

PASQYRAT FINANCIARE VJETORE

TË VITIT USHTRIMOR

X

Periudha nga 1.1.201X deri më 31.12.201X

Data e mbylljes: 31.12.201X

Miratuar nga: në datën

Data e depozitimit:

Pasqyrat financiare individuale paraqiten në:

- Degën e thesarit të rrethit;
- Organin qendror të vartësisë;
- Degën e statistikës të rrethit.

Pasqyrat financiare të konsoliduara paraqiten në:

- Drejtorinë e Përgjithshme të Thesarit pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

Pasqyrat financiare vjetore u përgatitën nga:

Z/znj Nga 1.1.201X deri më

Z/znj Nga 1.1.201X deri më

PASQYRA NR. 1
PASQYRA E POZICIONIT FINANCIAR

Njësia publike:
Viti: XXXX

NË XXX/LEKË

Nr. rreshti	Referenca e llogarive	Emërtimi	Ushtrimi i mbyllur	Ushtrimi paraardhës
1	A	AKTIVET		
2		I. Aktivet afatshkurtra		
3		1. Mjete monetare dhe ekuivalentet e tyre		
4	531	Mjete monetare në arkë		
5	512,56	Mjete monetare në bankë		
6	520	Disponibilitete në thesar		
7	50	Letra me vlerë		
8	532	Vlera të tjera		
9	54	Akreditiva dhe paradhënie		
10	59	Provizgjione zhvlerësimi për letra me vlerë (-)		
11		2. Gjendje inventari qarkullues		
12	31	Materiale		
13	32	Inventar i imët		
14	33	Prodhim në proces		
15	34	Produkte		
16	35	Mallra		
17	36	Kafshë në rritje e majmëri		
18	37	Gjendje të pambërritura ose pranë të tretëve		
19	38	Diferenca nga çmimet e magazinimit		
20	39	Provizgjione për zhvlerësimin e inventarit (-)		
21		3. Llogari të arkëtueshme		
22	411	Klientë e llogari të ngjashme		
23	423,429	Personeli, paradhënie, deficite, gjoba		
24	431	Tatim e taksa		
25	432	Tatime mbledhur për llogari të pushtetit lokal		
26	433	Fatkeqësi natyrore që mbulohen nga shteti		

27	435	Sigurime shoqërore		
28	436	Sigurime shëndetësore		
29	437,438	Organizma të tjerë shtetërorë		
30	44	Institucione të tjera publike		
31	465	Efekte për t'u arkëtuar nga shitja e letrave me vlerë		
32	468	Debitorë të ndryshëm		
33	4342	Operacione me shtetin (të drejta)		
34	45	Marrëdhënie midis institucioneve apo njësisë ekonomike		
35	49	Shuma të parashikuara për zhvlerësim (-)		
36		4. Të tjera aktive afatshkurtra		
37	409	Parapagime		
38	473	Llogari e pritjes të marrëdhënieve me thesarin		
39	477	Diferenca konvertimi aktive		
40	481	Shpenzime për t'u shpërndarë në disa ushtrime		
41	486	Shpenzime të periudhave të ardhshme		
42		II. Aktivët afatgjatë		
43		1. Aktivë afatgjatë jomateriale		
44	201	Prime të emisionit dhe rimbursimit të huave		
45	202	Studime dhe kërkime		
46	203	Koncesione, patenta, licenca e të ngjashme		
47		2. Aktivë afatgjatë materiale		
48	210	Toka, troje, terrene		
49	211	Pyje, plantacione		
50	212	Ndërtesa e konstruksione		
51	213	Rrugë, rrjete, vepra ujore		
52	214	Instalime teknike, makineri e pajisje		
53	215	Mjete transporti		
54	216	Rezerva shtetërore		
55	217	Kafshë pune e prodhimi		
56	218	Inventar ekonomik		
57	24	Aktivë afatgjatë të dëmtuara		
58	28	Caktime të aktiveve afatgjatë		
59		3. Aktivë afatgjatë financiarë		
60		Huadhënie e nënhuadhënie		
61		Pjesëmarrje në kapitalin e vet		
62		4. Investime		
63	230	Për aktivë afatgjatë jomateriale		
64	231	Për aktivë afatgjatë materiale		
65	B	PASIVET		
66		I. Pasivët afatshkurtra		
67		1. Llogari të pagueshme		
68	401-408	Furnitorë e llogari të lidhura me to		
69	42	Detyrime ndaj personelit		
70	16,17,18	Hua afatshkurtra		
71	460	Huadhënës		
72	431	Detyrime ndaj shtetit për tatim-taksa		
73	432	Tatime mbledhur për llogari të pushtetit lokal		
74	433	Detyrime shteti për fatkeqësi natyrore		
75	435	Sigurime shoqërore		
76	436	Sigurime shëndetësore		
77	437,438	Organizma të tjerë shtetërorë		
78	44	Institucione të tjera publike		
79	45	Marrëdhënie midis institucioneve apo njësisë ekonomike		
80	464	Detyrime për t'u paguar për blerjen e letrave me vlerë		
81	466	Kreditorë për mjete në ruajtje		
82	467	Kreditorë të ndryshëm		
83	4341	Operacione me shtetin (detyrime)		

84	49	Shuma të parashikuara për zhvlerësim (-)		
85		2. Të tjera pasive afatshkurtra		
86	419	Kreditorë, parapagime		
87	475	Të ardhura për t'u regjistruar në vitet pasardhëse		
88	478	Diferenca konvertimi pasive		
89	480	Të ardhura për t'u klasifikuar ose rregulluar		
90	487	Të ardhura të arkëtuara para nxjerrjes së titullit		
91		II. Pasivet afatgjata		
92	Klasa 4	Llogari të pagueshme		
93	16.17,18	Huat afatgjata		
94		Provizionet afatgjata		
95	Klasa 4	Të tjera		
96	C	AKTIVET NETO/FONDET NETO (A-B)		
97		FONDET NETO PËRBËHEN NGA:		
98	101	Teprica (fondi i akumuluar)/deficiti i akumuluar		
99	12	Rezultatet e mbartura		
100	85	Rezultati i veprimtarisë ushtrimore		
101	111	Rezerva		
102	105	Teprica e granteve kapitale të brendshme		
103	106	Teprica e granteve kapitale të huaja		
104	107	Vlera e mjeteve të caktuara në përdorim		
105	109	Rezerva nga rërvlerësimi i aktiveve afatgjata		
106		Nga faktorë të tjerë		

PASQYRA NR. 2
PASQYRA E PERFORMANCËS FINANCIARE
(klasifikimi sipas natyrës ekonomike)

Njësia publike:
Viti: XXXX

NË XXX/LEKË

Nr. rreshti	Referenca e llogarive	Përshkrimi i operacioneve	Ushtrimi i mbyllur	Ushtrimi paraardhës
a	b	c	1	2
1	A	TË ARDHURAT		
2	70	I. TË ARDHURAT NGA TAKSAT E TATIMET		
3	700	1. Tatimi mbi të ardhurat		
4	7000	Tatim mbi të ardhurat personale		
5	7001	Tatim mbi fitimin		
6	7002	Tatim mbi biznesin e vogël		
7	7009	Të tjera tatime mbi të ardhurat		
8	702	2. Tatimi mbi pasurinë		
9	7020	Tatim mbi pasurinë e paluajtshme		
10	7021	Tatim mbi shitjen e pasurisë së paluajtshme		
11	7029	Të tjera tatime mbi pasurinë		
12	703	3. Tatime mbi mallrat e shërbimet brenda vendit		
13	7030	Tatim mbi vlerën e shtuar (TVSH)		
14	7031	Akciza		
15	7032	Taksë mbi shërbimet specifike		
16	7033	Taksë mbi përdorimin e mallrave dhe lejim veprimtarie		
17	7035	Taksa vendore mbi përdorimin e mallrave e lejim veprimtarie		
18	704	4. Taksë mbi tregtinë dhe transaksionet ndërkombëtare		

19	7040	Taksë doganore për mallrat e importit		
20	7041	Taksë doganore për mallrat e eksportit		
21	7042	Tarifë shërbimi doganor e kaliposte		
22	7049	Të tjera taksa mbi tregtinë e transaksionet ndërkombëtare		
23	705	5. Taksë e rrugës		
24	708	6. Të tjera tatime e taksa kombëtare		
25	709	7. Gjoha e kamatëvonesa		
26	75	II. KONTRIBUTE SIGURIME SHOQËRORE E SHËNDE-TËSORE		
27	750	Nga të punësuarit		
28	751	Nga punëdhënësi		
29	752	Nga të vetëpunësuarit		
30	753	Nga fermerët		
31	754	Nga sigurimet vullnetare		
32	755	Kontribute nga buxheti për sigurime shoqërore		
33	756	Kontribute nga buxheti për sigurime shëndetësore		
34	71	III. TË ARDHURA JOTATIMORE		
35	710	1. Nga ndërmarrjet dhe pronësia		
36	7100	Nga ndërmarrjet publike jofinanciare		
37	7101	Nga ndërmarrjet publike financiare		
38	7109	Të tjera nga ndërmarrjet dhe pronësia		
39	711	2. Shërbimet administrative dhe të ardhura sekondare		
40	7110	Tarifa administrative dhe rregullatore		
41	7111	Të ardhura sekondare e pagesa shërbimesh		
42	7112	Taksë për veprime gjyqësore e noteriale		
43	7113	Të ardhura nga shitja e mallrave e shërbimeve		
44	7114	Të ardhura nga biletat		
45	7115	Gjoha, kamatëvonesa, sekuestime e zhdëmtime		
46	7116	Të ardhura nga transferimi pronës, legalizimi i ndërtimeve pa leje		
47	719	3. Të tjera të ardhura jotatimore		
48	76	IV. TË ARDHURA FINANCIARE		
49	760	Nga interesat e huadhënies së brendshme		
50	761	Nga interesat e huadhënies së huaj		
51	765	Nga interesat e depozitave		
52	766	Nga këmbimet valutore		
53	72	V. GRANTE KORRENTE		
54	720	1. Grant korrent i brendshëm		
55	7200	Nga buxheti për NJQP-në (qendrore)		
56	7201	Nga buxheti për NJQP-në (vendore)		
57	7202	Nga buxheti për pagesa të posaçme të ISSH-së		
58	7203	Nga buxheti për mbulim deficitit (ISSH e ISKSH)		
59	7204	Pjesëmarrje e institucioneve në tatime nacionale		
60	7205	Financim shtesë për të ardhurat e krijuara brenda sistemit		
61	7206	Financim i pritshëm nga buxheti		
62	7207	Sponsorizime të brendshme (nga të tretë)		
63	7209	Të tjera grante korrente të brendshme		
64	721	2. Grant korrent i huaj		
65		Nga qeveri të huaja		
66		Nga organizata ndërkombëtare		
67		VI. TË ARDHURA TË TJERA		
68	781	Të ardhura nga investimet në ekonomi		
69	782	Rimarrje shumash të parashikuara për aktive afatshkurtra		
70	783	Rimarrje shumash të parashikuara për aktive afatgjata		
71	784	Rimarrje shumash për shpenzime të viteve të ardhshme		
72	787	Tërheqje nga seksioni i investimeve		
73	73	VII. NDRYSHIMI I GJENDJES SË INVENTARIT TË PRODUKTEVE		
74	B	SHPENZIMET		

75	600	I. PAGAT DHE PËRFITIMET E PUNONJËSVE		
76	6001	Paga, personel i përhershëm		
77	6002	Paga personel i përkohshëm		
78	6003	Shpërblime		
79	6009	Shpenzime të tjera për personelin		
80	601	II. KONTRIBUTE TË SIGURIMEVE		
81	6010	Kontributi i sigurimeve shoqërore		
82	6011	Kontributi i sigurimeve shëndetësore		
83	602	III. BLERJE MALLRA E SHËRBIME		
84	602	Mallra dhe shërbime të tjera		
85	6020	Materiale zyre e të përgjithshme		
86	6021	Materiale dhe shërbime speciale		
87	6022	Shërbime nga të tretë		
88	6023	Shpenzime transporti		
89	6024	Shpenzime udhëtimi		
90	6025	Shpenzime për mirëmbajtje të zakonshme		
91	6026	Shpenzime për qiramarrje		
92	6027	Shpenzime për detyrime për kompensime legale		
93	6028	Shpenzime të lidhura me huamarrjen për hua		
94	6029	Shpenzime të tjera operative		
95	603	IV. SUBVENCIONE		
96	6030	Subvencione për diferencë çmimi		
97	6031	Subvencione për të nxitur punësimin		
98	6032	Subvencione për të mbuluar humbjet		
99	6033	Subvencione për sipërmarrjet individuale		
100	6039	Subvencione të tjera		
101		V. TRANSFERIME KORRENTE		
102	604	1. Transferime korrente të brendshme		
103	6040	Transferime korrente te nivele të tjera të qeverisë		
104	6041	Transferime korrente te institucione qeveritare të ndryshme		
105	6042	Transferime korrente te sigurimet shoqërore e shëndetësore		
106	6044	Transferime korrente te organizatat jofitimprurëse		
107	605	2. Transferime korrente me jashtë		
108	6051	Transferime për organizatat ndërkombëtare		
109	6052	Transferime për qeveritë e huaja		
110	6053	Transferime për institucionet jofitimprurëse të huaja		
111	6059	Transferime të tjera korrente me jashtë shtetit		
112	606	3. Transferime për buxhetet familjare e individë		
113	6060	Transferta të paguara nga ISSH-ja e ISKSH-ja		
114	6061	Transferta të paguara nga inst. e tjera e org. e pusht. vendor		
115		VI. SHPENZIME FINANCIARE		
116	65	1. Shpenzime financiare të brendshme		
117	650	Interesa për bono thesarit dhe kredi direkte		
118	651	Interesa për huamarrje të tjera të brendshme		
119	652	Interesat nga letra të tjera me vlerë të qeverisë		
120	656	Shpenzime nga këmbimet valutore		
121	66	2. Shpenzime financiare të jashtme		
122	660	Interesa për huamarrje nga qeveri të huaja		
123	661	Interesa për financime nga institucionet ndërkombëtare		
124	662	Interesa për huamarrje të tjera jashtme		
125		VII. KUOTA AMORTIZIMI DHE SHUMA TË PARASHIKU-ARA		
126	681	Kuotat e amortizimit të AAGJ-së, të shfrytëzimit		
127	682	Vlera e mbetur e AAGJ-së, të nxjerra jashtë përdorimit e të shitura		
128	683	Shuma të parashikuara të shfrytëzimit		
129	686	Shuma të parashikuara për aktivet financiare		
130	63	VII. NDRYSHIMI I GJENDJES SË INVENTARIT		

131		VIII. SHPENZIME TË TJERA		
132	C	TEPRICA OSE DEFICITI I PERIUDHËS		
		(Rezultati i veprimtarisë së vitit ushtrimor)		

PASQYRA NR. 3
PASQYRA E FLUKSEVE MONETARE (*CASH FLOW*)
(sipas metodës direkte)

Njësia publike:
Viti: XXXX

NË XXX/LEKË

Nr. rreshti	Nr. rubrike	Përmbajtja	Periudha raportuese	Periudha paraardhëse
(a)	(b)	(c)	(1)	(2)
1	I	VEPRIMTARITË E SHFRYTËZIMIT		
2	1	Akordim fonde buxhetore për shpenzime korrente (+)		
3	2	Arkëtime e të hyra (<i>cash</i>) gjatë vitit ushtrimor		
4		Të hyra nga tatimet e doganat (+)		
5		Të hyra nga kontributet e sigurimeve shoqërore e shëndetësore (+)		
6		Të hyra nga të ardhurat jotatimore (+)		
7		Të hyra nga sponsorizime nga të tretë (+)		
8		Të hyra nga kredi e huamarrje afatshkurtër (+)		
9		Të hyra nga mjetet në ruajtje (+)		
10		Të tjerë zëra të arkëtuar (+)		
11	3	Pagesa për detyrime e shpenzime korrente		
12		Për detyrime e shpenzime nga vitet e kaluara (-)		
13		Për detyrime e shpenzime të vitit ushtrimor (-)		
14		Pagesat për mjetet në ruajtje (-)		
15		Interesi i paguar (-)		
16		Tatime të paguara (-)		
17		Të tjera të paguara (-)		
18	II	VEPRIMTARITË E INVESTIMEVE		
19		Akordim fonde buxhetore për shpenzime kapitale (+)		
20		Të hyra nga kredi dhe huamarrje afatgjata (+)		
21		Të hyra nga shitja e aktiveve afatgjata (+)		
22		Të hyra nga interesat e huadhënies dhe nënhuadhënies (+)		
23		Pagesa për detyrime e investime nga vitet e kaluara (-)		
24		Për detyrime e investime të vitit ushtrimor (-)		
25		Huadhënie e nënhuadhënie (-)		
26		Pjesëmarrje në kapitalin e vet (-)		
27		Dividentë të paguar (-)		
28	III	TRANSFERTA E TË TJERA		

29		Derdhje e transferime të të ardhurave në buxhet (-)		
30		Transferime në buxhet të fondeve të papërdorura(-)		
31		Lëvizje e brendshme e transferta të tjera (+/-)		
32	IV	RRITJA/RËNIA NETO E MJETVE MONETARE		
33	V	TEPRICA NË FILLIM TË VITIT USHTRIMOR		
34	VI	TEPRICA NË FUND TË VITIT USHTRIMOR		

PASQYRA NR. 4. PASQYRA E NDRYSHIMEVE NË AKTIVET NETO /FONDET NETO

Njësia publike:
Viti: XXXX

NË XXX/LEKË

Nr. rreshti	Referenca e llogarive	Emërtimi	Fonde bazë dhe grante kapitale	Rezerva	Fonde të tjera të vetat	Rezultatet e mbartura, tepriçë/deficit	Rezultatet e ushtrimit, tepriçë/deficit	GJITHSEJ Aktive/neto Fonde/neto
a	b	c	1	2	3	4	5	6
1	101	I. AKTIVET NETO/FONDET NETO NË FILLIM TË PERIUDHËS						
2		II. NDRYSHIMET NË AKTIVET/FONDET NETO (1+2)						
3		1. Nga burime të brendshme						
4	105, 145	Nga grantet e brendshme kapitale (+)						
5	1016, 1059	Nga transfertat e brendshme të AAGJ-së, dhurata në natyrë (+,-)						
6	1014, 116	Nga shitjet e AAGJ-së (+)						
7	12	Nga rezultatet e mbartura (+,-)						
8	85	Nga rezultatet e vitit ushtrimor (+,-)						
9	111	Nga rezervat (+,-)						
10	115	Nga fondet e veta të investimeve (+,-)						
11	15	Shuma të parashikuara për rreziqe e zhvlerësime (+,-)						
12	109	Diferenca nga nivlerësimi i AAGJ-së (+,-)						
13	1013	Nga konsumi i AAGJ-së (-)						
14	1015	Nga shxjerrjet jashtë përdorimit dhe dëmtimet (-)						
15	28 ose 107	Vlera të AAGJ-së të caktuara në përdorim (+,-)						
16	109	Diferenca nga nivlerësimi i AAG-së (+,-)						
17		2. Nga burime të jashtme						
18	106, 146	Nga grantet e jashtme kapitale (+)						
19	1016, 1069	Nga transfertat e brendshme të AAGJ-së, dhurata në natyrë (+,-)						
20		TOTALI I FONDEVE TË VETA (I+II)						

PASQYRA NR. 5. SHËNIME SHPJEGUESE

PYETËSOR DHE SHËNIME SHPJEGUESE
PËR PËRGATITJEN DHE RAPORTIMIN E PASQYRAVE FINANCIARE VJETORE

I. Të dhëna identifikuese për njësinë raportuese të pasqyrave financiare

1 Emërtimi i njësisë raportuese

Shëno emrin e plotë të njësisë raportuese

2 Emërtimi i njësisë eprore

Shëno emrin e plotë të njësisë eprore (kontrolluese) nga varet dhe kontrollohet njësia raportuese

3

NIPT-i i njësisë raportuese

Shëno nr. NIPT-i (certifikatë regjistrimi)

4

Kodi i njësisë raportuese

Shëno kodin e njësisë raportuese në sistemin e thesarit

5

Kodi i njësisë kontrolluese eprore

Shëno kodin e njësisë kontrolluese në sistemin e thesarit

6

Kodi i degës së thesarit, të juridiksionit (ku kryhen veprimet)

Shëno kodin e degës së thesarit, ku kryhen veprimet

7

Adresa e njësisë raportuese

8

Veprimtaria e funksionimit

Shëno adresën e njësisë raportuese

Shëno përshkrimin e shkurtër të veprimtarisë së funksionimit dhe bazën ligjore përkatëse

8

Njësitë që kontrollojnë

(Shëno numrin e njësive që kontrollohen dhe një përshkrim të shkurtër për to.)

II. Dhënia e shënimeve shpjeguese për pasqyrat financiare

1

Pasqyrat financiare vjetore individuale u paraqitën në degën e thesarit _____, me nr. _____ prot., datë _____

(Shëno vendin.) (Shëno numrin dhe datën e protokollit në njësinë tuaj.)

Në degën e thesarit, dorëzimi i pasqyrave financiare u protokollua me nr. _____, datë _____

(Shëno numrin dhe datën e protokollit në degën e thesarit tuaj.)

2

Pasqyrat financiare vjetore përmblledhëse të konsoliduara u paraqitën në _____, me nr. _____ prot., datë _____

(Shëno vendin ku u dorëzuan.) (Shëno numrin dhe datën e protokollit në njësinë tuaj.)

Në institucionin pritës (marrës) _____ dorëzimi i pasqyrave financiare u protokollua me nr. _____, datë _____

(Shëno numrin dhe datën e protokollit në Institucionin marrës të pasqyrave financiare.)

3

Pasqyrat financiare vjetore individuale/ përmblledhëse të konsoliduara a janë paraqitur të plota, duke përfshirë të gjitha pasqyrat financiare, pasqyrat statistikore dhe shënimet shpjeguese, sipas formateve të miratuara në udhëzimin e ministrit të Financave dhe Ekonomisë?

- Shëno me “x”

PO

ose

JO

***Nëse JO,** evidentoni më poshtë pasqyrat financiare që mungojnë dhe arsyet e mosparaqitjes:*

4 Një pasqyrat financiare përmbledhëse të konsoliduara a janë përfshirë të gjitha njësitë vartëse?

- Shëno me “x”

PO

ose

JO

***Nëse JO,** evidentoni më poshtë njësitë që nuk janë përfshirë dhe arsyet apo shkaqet përkatëse të kësaj situate:*

5 A është e përputhur pasqyra financiare e flukseve monetare (*cash flow*) me të dhënat e situacionit të të ardhurave e shpenzimeve, për secilën njësi dhe në përmbledhëse, si dhe a janë rakorduar të dhënat me degën e thesarit?

- Shëno me “x”

PO

ose

JO

***Nëse JO,** të jepen arsyet, duke argumentuar mosrakordimet:*

6 A përputhen të dhënat e evidentuara në pasqyrat financiare të pozicionit financiar dhe të performancës financiare, të paraqitura nga njësitë raportuese, me pasqyrat përkatëse financiare që janë gjeneruar nga Sistemi Informatik i Thesarit?

- Shëno me “x”

PO

ose

JO

***Nëse JO,** cilat janë arsyet?*

Përgjigju duke shënuar me x në alternativat e mëposhtme:

- Nuk janë kërkuar që të hidhen në sistem nga njësia raportuese
- Nuk janë gjeneruar pasqyrat nga Sistemi informatik i thesarit
- Nuk janë hedhur në sistem nga punonjësit e thesarit
- Nuk janë autorizuar punonjësit e thesarit për t'i hedhur në sistem
- Pritet që diferencat (shtesa apo pakësime të azhurnohen në sistem)

Shpjegoni arsye të tjera për këtë situatë.

7 Llogaria 63 evidentuar në postin përkatës të pasqyrës së performancës financiare, a është sa ndryshimi i gjendjeve të inventarit (diferenca (+)(-))e totalit të klasës 3 të inventarit midis vitit ushtrimor dhe ushtrimit të vitit të mëparshëm?

- Shëno me “x”

POoseJO

Nëse PO, a janë bërë transferimet respektive në llogaritë operacionale 8423 e 841 për transferimin e ndryshimit të gjendjeve ?

- Shëno me “x”

POoseJO

Nëse JO (për të dyja rastet) shpjegoni shkaqet e mospërputhjes:

8 A korrespondojnë shumat e llogarive të paraqitura në zërat e pasqyrës së pozicionit financiar me informacionin që jepet në pasqyrat e tjera financiare dhe pasqyrat statistikore?

- Shëno me “x”

POoseJO

Nëse JO, të evidentoben mospërputhjet dhe më poshtë të bëhet shpjegimi, duke dhënë arsyet për këtë fenomen:

9 Shumat e paraqitura në pasqyrën financiare të flukseve monetare (*cash flow*) a janë të rakorduara me situacionet faktike të pagesave dhe arkëtimeve të rakorduara me thesarin ?

- Shëno me “x”

POoseJO

Nëse JO, shpjegoni arsyet:

10

Rezultati i veprimtarisë ushtrimore i evidentuar në pasqyrën e pozicionit financiar, a është i barabartë me zërin përkatës ku evidentohet rezultati financiar i vitit ushtrimor në pasqyrën e performancës financiare?

- Shëno me “x”

Nëse JO, *rendisni më poshtë arsyet e këtij mosrakordimi.*

(Si rregull, nuk ka arsye për mosrakordim.)

PO

ose

JO

11

A keni caktuar aktive afatgjata të evidentuara në llogarinë 28, “Caktime të aktiveve afatgjata”?

- Shëno me “x”

Nëse PO, *rendisni më poshtë se kujt ia keni caktuar për përdorim (njësive brenda sistemit apo njësive jashtë sistemit dhe cilat janë arsyet e këtij caktimi):*

PO

ose

JO

12

A ju kanë caktuar aktive afatgjata për përdorim që i keni evidentuar në llogarinë 107, “Vlera e mjeteve të caktuara në përdorim”?

- Shëno me “x”

Nëse PO, *rendisni më poshtë se nga kush u janë caktuar për përdorim (brenda apo jashtë sistemit) dhe cilat janë arsyet e këtij caktimi:*

PO

ose

JO

13

Totali i aktiveve neto/fondeve neto, evidentuar në pasqyrën financiare të pozicionit financiar a është i barabartë me totalin e fondeve të veta të evidentuar në pasqyrën financiare të ndryshimeve në aktivet neto/fondet neto?

- Shëno me “x”

Nëse JO, *të jepen arsyet e mosrakordimit:*

PO

ose

JO

14

Analizo, për periudhën raportuese, përbërësit e zërit të aktiveve neto / fondeve neto që evidentohen në pasqyrën financiare të pozicionit financiar.

15

Zbërthe me analiza zërat e llogarive të investimeve në proces (llogaritë 230 e 231) të evidentuara në pasqyrën financiare të pozicionit financiar. Paraqit më poshtë këtë informacion për periudhën raportuese:

16

Zbërthe me analiza zërat e llogarive të huadhënieve (llogaria 25) dhe pjesëmarrjeve (llogaria 26) të evidentuara në pasqyrën financiare të pozicionit financiar. Paraqit më poshtë këtë informacion për periudhën raportuese:

17

Zbërthe me analiza zërat e llogarive të huamarrjeve (llogaritë 16 e 17) të evidentuara në pasqyrën financiare të pozicionit financiar. Paraqit më poshtë këtë informacion për periudhën raportuese:

18

Analizo fondet buxhetore të akorduara gjatë periudhës ushtrimore, buxhetin fillestar, ndryshimet dhe buxhetin përfundimtar, duke përmbledhur këtë informacion në tabelën më poshtë (në mijë lekë):

Llogaria ekonomike që buxhetohet	Buxheti fillestar	Ndryshimet gjatë vitit		Buxheti total (plani)	Buxheti total (fakti)
		Shtesa	Pakësime		
600					
601					
602					
230					
231					
TOTALI					

19

Jepni shënime e shpjegime të tjera plotësuese e sqaruese, si dhe trajtoni problemet që kanë dalë gjatë përgatitjes dhe paraqitjes së pasqyrave financiare vjetore individuale apo të konsoliduara. *Evidentoni më poshtë:*

Hartuesi i llogarisë vjetore

Drejtuesi

Vula

PASQYRA STATISTIKORE NR. 1. INVESTIMET DHE BURIMET E FINANCIMIT

Njësia publike:

Viti: XXXX

NË XXX/LEKË

Nr. rreshti	Referenca e llogarive	Emërtimi	Teprica në Fillim të Vitit	Transaksionet e vitit		Teprica në Fund
				Debi	Kredi	
a	b	c	d	e	f	g
1	I.	SHPENZIMET PËR INVESTIME				
2	230	Shpenzime për aktive afatgjata jomateriale				
3	231	Shpenzime për aktive afatgjata materiale				
4	25,26	Shpenzime për aktive afatgjata financiare				
5	25	Huadhënie dhe nënhuadhënie				
6	26	Pjesëmarrje në kapitalin e vet				
7	II.	BURIMET PËR INVESTIME				
8	105	1.Grante të brendshme kapitale				
9	1050	Grante kapitale nga buxheti				
10	1051	Grante kapitale nga nivele të tjera				
11	1052	Kontribute të të tretëve për investime				
12	1059	Grante të brendshme kapitale në natyrë				
13	106	2.Grante të huaja kapitale				
14	1060	Nga qeveri të huaja				
15	1061	Nga institucione ndërkombëtare				
16	1069	Grante të huaja në natyrë				
17	14	3.Grante kapitale për investime për të tretë				
18	145	Grante të brendshme kapitale për pjesm. në invest. në të tretë				